เอกสารประกอบการสอน
วิชา เศรษฐศาสตร์มหภาค 1

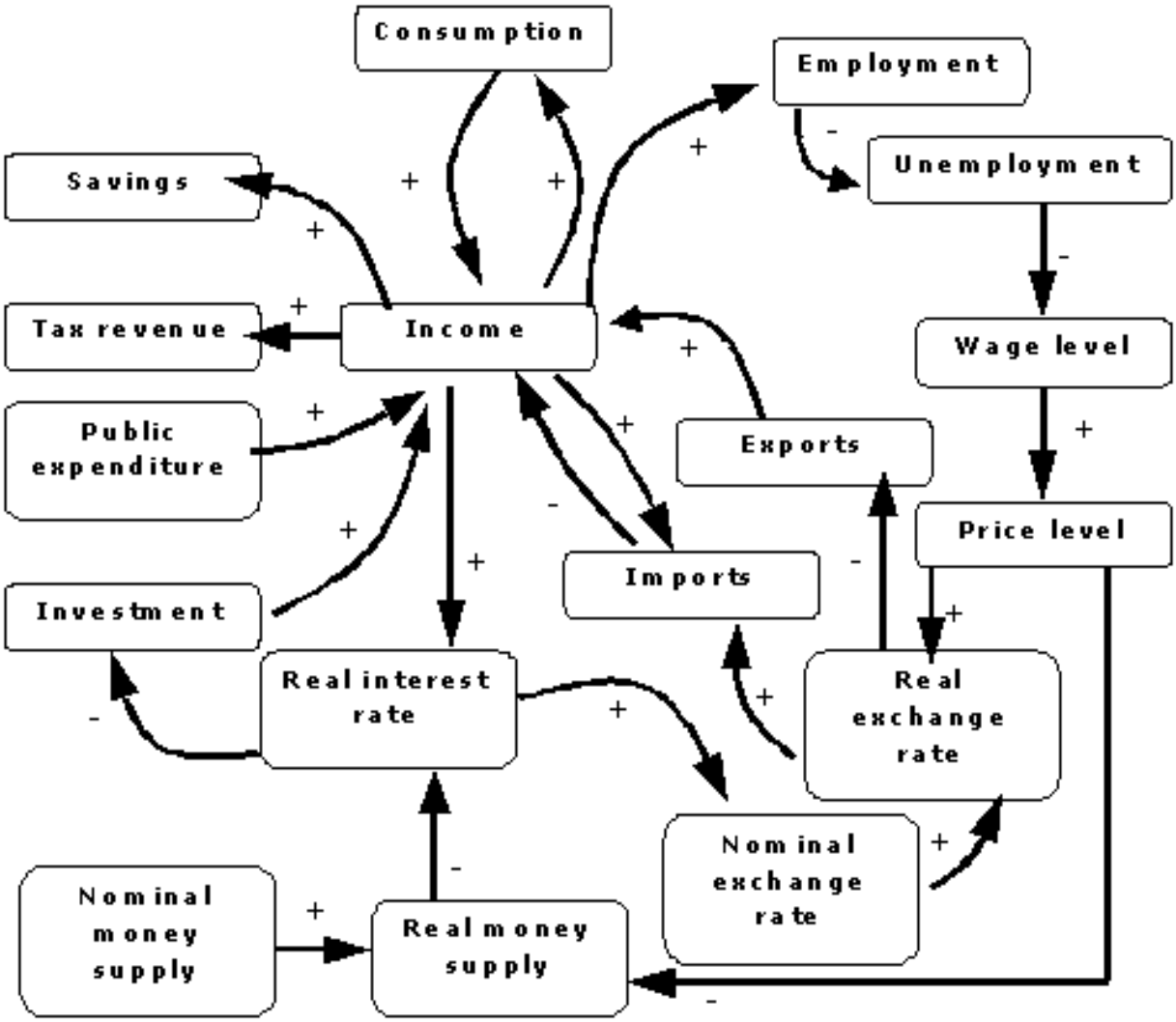

ผศ.ดร.นิติพงษ์ ส่งศรีโรจน์

แผนการสอน (Course Syllabus)

0907105 (วิชาแกน 3 หน่วยกิต)

เศรษฐศาสตร์มหภาค 1 (Macroeconomics I)

คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผู้สอน : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิติพงษ์ ส่งศรีโรจน์

E-mail : mbs.macroeconomics@gmail.com

Website : http://www.nitiphong.com

ห้องพัก : ตึก SBB ชั้น 2 ห้อง คณบดี

คำอธิบายรายวิชา

ความหมายและหลักแนวคิดพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์มหภาค รายได้ประชาชาติ การเงินและการธนาคาร สถาบันการเงิน นโยบายการเงิน นโยบายการคลัง เศรษฐกิจระหว่างประเทศ เงินเฟ้อ การว่างงาน ดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ ตลาดแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นิสิตมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจในระดับมหภาค นำไปใช้ในการวิเคราะห์สภาวะทางเศรษฐกิจ และผลกระทบต่อธุรกิจได้

การวัดผลการเรียน

● ข่าวเศรษฐกิจมหภาค	10 %
● แบบฝึกหัด/การบ้านกลุ่ม และการมีส่วนร่วม	10 %
● รายงานกลุ่ม	10 %
● การเข้าห้องเรียน	10 %
● ทดสอบก่อนสอบกลางภาค/ปลายภาค	10 %
● สอบกลางภาค	25 %
● สอบปลายภาค	25 %
รวม	**100 %**

การประเมินผลการเรียน

ตัดเกรดโดยอิงกลุ่ม

เนื้อหาการเรียน

บทที่ 1 บทนำ (สัปดาห์ที่ 1-2)
บทที่ 2 การคำนวณสถิติรายได้ประชาชาติ (สัปดาห์ที่ 3)
บทที่ 3 รายได้ประชาชาติดุลยภาพกรณีเศรษฐกิจปิด ไม่มีรัฐบาล (สัปดาห์ที่ 4)
บทที่ 4 รายได้ประชาชาติดุลยภาพกรณีเศรษฐกิจเปิด มีรัฐบาล (สัปดาห์ที่ 5)
บทที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ประชาชาติกับระดับราคา (สัปดาห์ที่ 5)
บทที่ 6 เส้นอุปทานรวมและรายได้ดุลยภาพ (สัปดาห์ที่ 6)
บทที่ 7 ดุลยภาพร่วมของตลาดผลผลิตและตลาดเงินตรา (สัปดาห์ที่ 7-8)
บทที่ 8 วัฏจักรธุรกิจ (Business Cycle) (สัปดาห์ที่ 8)
บทที่ 9 เงิน ธนาคาร และนโยบายการเงิน (สัปดาห์ที่ 9)
บทที่10 บทบาทของเงินในระบบเศรษฐกิจมหภาคและนโยบายการเงิน
(สัปดาห์ที่ 10-11)
บทที่11 ปัญหาเศรษฐกิจมหภาคและนโยบายเพื่อแก้ปัญหา
(สัปดาห์ที่ 12-13)
(นำเสนอรายงาน สัปดาห์ที่ 14-15)

หนังสืออ่านประกอบ

ภาษาไทย

กฤติยา ตติสรรค์สุข. **เศรษฐศาสตร์มหภาคเบื้องต้น.** พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

เทอดศักดิ์ ศรีสุพล. **เศรษฐศาสตร์มหภาค1.** กรุงเทพฯ : การศาสนา กรมการศาสนา, 2535.

ประพันธ์ เศวตนันท์. **ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์มหภาค.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

รัตนา สายคณิต. **มหเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น.** พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. **หลักเศรษฐศาสตร์มหภาค.** พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช,2543.

สมลักษณ์ สันติโรจนกุล. **เศรษฐศาสตร์มหภาค1.** กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, 2544.

สุรักษ์ บุนนาค และวันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. **เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น (มหภาค).** พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2532.

อเนก เธียรถาวร. เศรษฐศาสตร์มหภาค1. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2525.

ภาษาอังกฤษ

Andrew Dunnett. **The macroceconomic environment** . Singapore : McGraw-Hill, 1990.

David C. Colander, Edward N. Gamber. **Macroeconomics** .Upper Saddle River, N.J. : Prentice Hall, c2002

Mankiw, N. Gregory. **Macroeconomics** New York: Worth Publishers,2000

Mankiw, N. Gregory. **Principles of Economics**. New York: The Dryden Press Harcourt Brace College Publisher, 1998.

Michael Parkin. **Macroeconomics**. 3rd edit., New York: Addison – Wesley,1995.

Rudiger Dornbusch, Stanley Fischer. **Macroeconomics** . Singapore : McGraw-Hill, 1990

ข้อตกลง/กิจกรรมในการเรียน

1. นิสิตรวมกลุ่มกันในห้องให้ได้กลุ่มละไม่เกิน 15 คนเพื่อนำเสนอข่าวสัปดาห์ละกลุ่ม ใช้เวลาไม่เกิน 5 นาที ข่าวที่นำมาเสนอย้อนหลังไม่เกิน 15 วันนับจากวันนำเสนอ โดยสุ่มเลือกสมาชิกในกลุ่ม นอกจากนั้นแต่ละกลุ่มตอบคำถามในห้องเพื่อเก็บสะสมแต้ม และร่วมกันทำแบบฝึกหัด และส่งตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้สอนแต่ละสัปดาห์ และให้เขียนแบบฝึกหัดส่งด้วยลายมือที่อ่านง่าย **<u>แต่ละกลุ่มให้ส่ง รายชื่อ-นามสกุล รหัสนิสิตของสมาชิกในกลุ่มโดยพิมพ์ใส่ใน Excel เป็น 2 คอลัมน์</u>** โดยตั้งชื่อไฟล์ที่จะส่งดังนี้ เช่น ห้อง.....กลุ่ม..... ตั้งชื่อไฟล์เป็น ..... ส่งไฟล์ไปที่ mbs.macroeconomics@gmail.com
2. นิสิตแต่ละกลุ่มต้องจัดทำรายงาน 1 เรื่องในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจมหภาค โดยใช้ฟ้อนต์ ขนาด 16 นิสิตต้องส่งรูปเล่มรายงาน และไฟล์รูปเล่มรายงานไม่เกินสัปดาห์สุดท้ายของการเรียน

   เกณฑ์การให้คะแนนรูปเล่มรายงาน

   - การเข้าเล่ม เรียบร้อย สวยงาม
   - รูปแบบรายงานมีหัวข้อต่างๆ และเนื้อหาถูกต้องครบถ้วน และเป็นปัจจุบันมากที่สุด คัดลอกผลงานน้อยที่สุด
   - ส่งรูปเล่มรายงานตรงตามเวลากำหนดส่ง

3. ห้ามส่งเสียงอันเป็นการรบกวนผู้อื่นขณะอยู่ในห้องเรียน และปิดมือถือหรือทำเป็นระบบสั่นขณะอยู่ในชั่วโมงเรียน และต้องแต่งกายให้ถูกระเบียบของมหาวิทยาลัย การคุยในห้องเรียน การรบกวนเพื่อนร่วมห้องเรียน (ยกเว้นอาจารย์ให้ตอบคำถามหรือทำกิจกรรม) การออกจากห้องเรียนโดยไม่ได้รับอนุญาต และการแต่งกายไม่ถูกระเบียบมหาวิทยาลัยจะถูกหักคะแนน ครั้งละ 1 คะแนนต่อการเรียนครั้งนั้น
4. ขาดเรียนหัก 1 คะแนน ลา หัก 0.5 คะแนน (ลาเพื่อทำประโยชน์แก่มหาวิทยาลัย / ลาบวช/ลาป่วยมีใบรับรองแพทย์ไม่หักคะแนน)

[ตัวอย่างเล่มรายงาน]

รายงาน
เรื่อง
การส่งออกข้าวของไทย

กลุ่มที่ 1 ห้อง AC581

1. นายรักชาติ ทำดี รหัสประจำตัวนิสิต 54010915568
2. นายรักดี ช่วยชาติ รหัสประจำตัวนิสิต 54010915569
3. นายสามัคคี รักชาติ รหัสประจำตัวนิสิต 54010915560
4. นางสาวสมใจ เรียนดี รหัสประจำตัวนิสิต 54010915571
5. นางสาวเรียนดี ตั้งใจ รหัสประจำตัวนิสิต 54010915568

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิชา เศรษฐศาสตร์มหภาค
ประจำภาคเรียนที่ ...../.....
ผู้สอน ผศ. ดร. นิติพงษ์ ส่งศรีโรจน์

คำนำ

.....
.....(ไม่เกิน 1 หน้า).....
.....

สารบัญ

หน้า

1. ภูมิหลัง
2. แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. การวิเคราะห์สาเหตุ
4. ข้อเสนอแนะ

ภูมิหลัง

.....
..... (ไม่เกิน 1-2 หน้า).....
.....

แนวคิด/ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด/ทฤษฎี

.....
.....

ฯลฯ

(เขียนได้ไม่จำกัดจำนวนหน้า)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัย เรื่อง.....
ผู้แต่ง .....ปี.....
พบว่า .....

งานวิจัย เรื่อง.....
ผู้แต่ง .....ปี.....
พบว่า .....

ฯลฯ

(เขียนได้ไม่จำกัดจำนวนหน้า)

การวิเคราะห์สาเหตุ

.....
.....
.....

(เขียนได้ไม่จำกัดจำนวนหน้า)

ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข/ส่งเสริม/พัฒนา

.....
.....
.....

(เขียนได้ไม่จำกัดจำนวนหน้า)

เอกสารอ้างอิง

ภาคผนวก (ถ้ามี)

หมายเหตุ: - การให้คะแนนขึ้นอยู่กับปริมาณงานและคุณภาพงาน
- วิธีการสืบค้นข้อมูลงานวิจัย และเว็บวิชาเข้าดูที่
http://www.nitiphong.com/macroecon_thai.php

คำอธิบายในแต่ละหัวข้อในการทำรายงาน วิชา เศรษฐศาสตร์มหภาค

<u>ภูมิหลัง</u>

(ย่อหน้าที่ 1) นิสิตต้องนำข้อมูลสถิติ กราฟในอดีตจนถึงปัจจุบัน ในเรื่องนั้นมานำเสนอ และเขียนเรียงความเพื่อให้เห็นสถานการณ์ในเรื่องนั้นว่ามีความเป็นมาอย่างไร สถานการณ์ดังกล่าวมีทิศทางดีขึ้นหรือเลวลงอย่างไร นิสิตต้องชี้ประเด็นในสถานการณ์นั้นให้ได้ เช่น สมมตินิสิตทำรายงาน เรื่องการเรียนของข้าพเจ้า นิสิตก็ต้องนำข้อมูล GPAX ของนิสิตมาทำเป็นกราฟแท่ง กราฟเส้น ฯลฯ เพื่อให้เห็นทิศทางแนวโน้มการเรียนของนิสิตที่ผ่านมาว่าดีขึ้นหรือเลวลงอย่างไร และนิสิตต้องชี้ประเด็นให้เห็นว่าสถานการณ์ดังกล่าวน่าสนใจอย่างไร

(ย่อหน้าที่ 2) เมื่อนิสิตได้นำเสนอ**ภูมิหลัง**เป็นอย่างดีแล้ว ในหัวข้อนี้นิสิตต้องเขียนเรียงความเพื่อชี้ให้เห็นว่าประเด็นที่นิสิตหยิบยกขึ้นมานั้นมีความสำคัญอย่างไร เช่น หากนิสิตชี้ประเด็นว่าสถานการณ์ผลการเรียนที่ผ่านมาตกต่ำลงเรื่อยๆ นิสิตก็ต้องเขียนเรียงความนำเสนอว่าการเรียนที่ตกต่ำหรือเกรดไม่ดีนั้นจะส่งผลกระทบอย่างไร ข้อดี-ข้อเสีย เป็นอย่างไร ใครได้รับผลกระทบบ้าง

(เขียนประมาณ 1-2 หน้ากระดาษ)

<u>แนวคิด/ทฤษฎี</u>

นิสิตต้องนำความรู้จากแนวคิด ทฤษฎีต่างๆ ที่ได้เรียนมา เพื่อมาใช้ตอบประเด็นที่นิสิตหยิบยกขึ้นมา นิสิตต้องหาทฤษฎีหรือแนวคิดของใครก็ได้ที่จะสามารถอธิบายได้ว่าสาเหตุของการเรียนที่ตกต่ำหรือดีขึ้นนั้นเพราะอะไร (คะแนนขึ้นอยู่กับปริมาณและคุณภาพ เขียนได้ไม่จำกัดหน้า)

<u>งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง</u>

นิสิตต้องหางานวิจัย/บทความ ที่มีผู้ที่ศึกษาไว้ ว่าประเด็นที่นิสิตหยิบยกขึ้นมาเสนอนั้นมาจากสาเหตุอะไร เช่น การเรียนที่ตกต่ำหรือดีขึ้นนั้นมีสาเหตุมาจากอะไร เช่น งานวิจัย เรื่อง.....ผู้แต่ง .....ปี.....
พบว่า การเรียนตกต่ำมีสาเหตุมาจากการขาดเรียน
(หัวข้อนี้คะแนนขึ้นอยู่กับปริมาณและคุณภาพ เขียนได้ไม่จำกัดหน้า)

<u>การวิเคราะห์สาเหตุ</u>

นิสิตต้องนำความรู้ที่ได้จาก **แนวคิด/ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง** มาเขียนสรุปเป็นข้อๆ อธิบายและแสดงความคิดเห็นในสาเหตุของประเด็นที่เขียนไว้ในภูมิหลัง เช่น การขาดเรียนทำให้ผลการเรียนตกต่ำ เนื่องจากการขาดเรียนทำให้ขาดการติดตามเนื้อหาจากผู้สอนได้อย่างต่อเนื่อง และไม่เข้าใจเนื้อหาจึงทำให้ทำข้อสอบไม่ได้ เกรดจึงลดลง และการขาดเรียนบ่อยอาจะเนื่องมาจากความเจ็บป่วยและมีปัญหาทางบ้าน เป็นต้น

<u>ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข/ส่งเสริม/พัฒนา</u>

นิสิตต้องนำความรู้ที่ได้จากหัวข้อ **การวิเคราะห์สาเหตุ** มาเสนอแนะ หาแนวทางแก้ไข หรือส่งเสริมพัฒนา เช่น การขาดเรียนบ่อย อาจารย์ที่ปรึกษาต้องติดตามและสอบถามนิสิตว่าเหตุใดขาดเรียนบ่อยเพื่อจะได้ร่วมกันแก้ไขต่อไป

1

บทที่ 1

บทนำ

2

เศรษฐศาสตร์มหภาค

- ความหมาย เป็นวิชาที่ศึกษาถึงพฤติกรรมของระบบเศรษฐกิจโดยภาพรวม ตัวแปรแสดงพฤติกรรมที่สำคัญคือ
  - ผลผลิตรวม
  - ระดับราคาและอัตราดอกเบี้ย
  - การจ้างงานและว่างงาน
  - อัตราค่าจ้าง
  - อัตราแลกเปลี่ยน

3

- เศรษฐศาสตร์มหภาคจะศึกษา
  - ปัจจัยกำหนดตัวแปรเหล่านี้
  - การเปลี่ยนแปลงของตัวแปรเนื่องจากผลกระทบ
  - แนวโน้มของตัวแปรเหล่านี้
- ดังนั้นเศรษฐศาสตร์มหภาคจึงศึกษาเกี่ยวกับ
  - อัตราเพิ่มของผลผลิตรวม(อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ)
  - อัตราเงินเฟ้อ

4

- การเปลี่ยนแปลงของอัตราการว่างงานในช่วงเศรษฐกิจรุ่ง เรืองและถดถอย
- การแข็งค่า/อ่อนค่าของอัตราแลกเปลี่ยน
- ผลกระทบของนโยบายรัฐบาลต่อการเปลี่ยนแปลงในตัวแปรสำคัญทางมหภาค

5

ข้อมูลเศรษฐกิจมหภาคของไทย

- อัตราเติบโตเศรษฐกิจ (อัตราเพิ่มของ GDP ที่แท้จริง)
  - 2525-29 อัตราเพิ่มเฉลี่ย 5.38%
  - 2530-34 อัตราเพิ่มเฉลี่ย 10.96%
  - 2535-39 อัตราเพิ่มเฉลี่ย 8.10%
  - 2540-44 อัตราเพิ่มเฉลี่ย -0.1% (ปี 41 ติดลบ 10.5%)
  - 2545-49 อัตราเพิ่มเฉลี่ย 5.64%
  - 2550-51 อัตราเพิ่มเฉลี่ย 3.75%

6

ข้อมูลเศรษฐกิจมหภาคของไทย

- อัตราการว่างงาน (% ของกำลังแรงงานที่ไม่มีงานทำ)
  - 2525-29 อัตราว่างงานเฉลี่ย 4.64%
  - 2530-34 อัตราว่างงานเฉลี่ย 3.82%
  - 2535-39 อัตราว่างงานเฉลี่ย 2.24%
  - 2540-44 อัตราว่างงานเฉลี่ย 3.4%(ปี41 ว่างงาน 4.4%)
  - 2545-49 อัตราว่างงานเฉลี่ย 2.0%
  - 2550 อัตราว่างงาน 1.4%

7

ข้อมูลเศรษฐกิจมหภาคของไทย

- อัตราเงินเฟ้อ (อัตราเพิ่มของดัชนีราคาผู้บริโภค)
  - 2525-29 อัตราเงินเฟ้อเฉลี่ย 2.9%
  - 2530-34 อัตราเงินเฟ้อเฉลี่ย 4.7%
  - 2535-39 อัตราเงินเฟ้อเฉลี่ย 4.8%
  - 2540-44 อัตราเงินเฟ้อเฉลี่ย 3.4%
  - 2545-49 อัตราเงินเฟ้อเฉลี่ย 2.9%
  - 2550-51 อัตราเงินเฟ้อเฉลี่ย 7.8%
- ในช่วงนี้อัตราเงินเฟ้อสูงสุดคือ 8.1% ในปี 41 และต่ำสุดคือ 0.3%ในปี 42

8

ข้อมูลเศรษฐกิจมหภาคของไทย

- ดุลการคลัง (รายรับ – รายจ่ายรัฐบาล)
  - 2525-29 ขาดดุลการคลังตลอดช่วงแต่มีแนวโน้มลดลง
  - 2530-34 ขาดดุลปี 30 หลังจากนั้นเกินดุลตลอด
  - 2535-39 เกินดุลตลอดทั้งช่วง
  - 2540-44 ขาดดุลตลอดทั้งช่วง
  - 2545-49 ขาดดุลปี 45 หลังจากนั้นเกินดุลเล็กน้อย
  - 2550-51 ขาดดุลตลอด

9

ข้อมูลเศรษฐกิจมหภาคของไทย

- ดุลบัญชีเดินสะพัด (ดุลการค้า+ดุลบริการ)
  - 2525-29 ขาดดุลตลอดยกเว้นปี 29 เกินดุลเล็กน้อย
  - 2530-34 ขาดดุลตลอด ปี 33 ขาดดุลสูงสุด 8.3%GDP
  - 2535-39 ขาดดุลตลอด ปี 38และ39 ขาดดุลสูงสุด 7.9%GDP
  - 2540-44 ขาดดุลปี 40 หลังจากนั้นเกินดุลตลอด
  - 2445-49 เกินดุลตลอดยกเว้นปี 48
  - 2550 เกินดุล

10

ปัญหาเศรษฐศาสตร์มหภาค

- ปัญหาทางเศรษฐศาสตร์มหภาคที่รัฐบาลส่วนใหญ่จะต้องเผชิญมี 5 ประการสำคัญคือ
  1. ปัญหาการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ
  2. ปัญหาการว่างงาน
  3. ปัญหาเสถียรภาพภายใน (เงินเฟ้อ)
  4. ปัญหาเสถียรภาพภายนอก (ดุลการชำระเงิน)
  5. ปัญหากระจายรายได้เป็นธรรม

11

1. ปัญหาการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

- อัตราเติบโตทางเศรษฐกิจ วัดจากอัตราเพิ่มต่อปีของ real GDP ถ้าอัตราเติบโตสูงย่อมแสดงว่าระบบเศรษฐกิจมีประสิทธิภาพการผลิตสูงขึ้นกว่าปีที่ผ่านมา ดังนั้นประชากรส่วนใหญ่น่าจะมีความเป็นอยู่ดีขึ้น
- การจะเร่งอัตราเติบโตทางเศรษฐกิจต้องอาศัยการลงทุนจากทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น และลงทุนผลิตสินค้า/บริการ

12

1. ปัญหาการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

- การลงทุนมาก ๆ จะทำให้ต้องนำเข้าสูงและอาจนำไปสู่ปัญหาขาดดุลการค้า ขาดดุลบัญชีเดินสะพัดและปัญหาขาดเสถียรภาพภายนอกได้
- ในประเทศกำลังพัฒนาซึ่งประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวต่ำ การจะให้คนส่วนใหญ่หลุดพ้นจากความยากจนจำเป็นต้องเร่งอัตราเติบโตทางเศรษฐกิจ
- รัฐบาลจะต้องพยายามทำให้การเติบโตเป็นไปอย่างมีเสถียรภาพในระยะยาว

13

2. ปัญหาการว่างงาน

- การว่างงานไม่เป็นผลดีเพราะทำให้ทรัพยากรมนุษย์จำนวนหนึ่งสูญเปล่า และทำให้อุปสงค์รวมลดลงซึ่งจะนำไปสู่ปัญหาเศรษฐกิจถดถอยและตกต่ำต่อไปได้

14

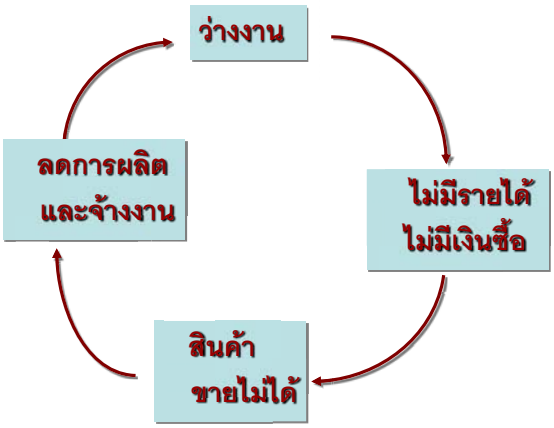

15

2. ปัญหาการว่างงาน

- แม้จะเป็นปัญหาที่แก้ได้ยาก แต่รัฐบาลจะต้องพยายามให้มีการว่างงานน้อยที่สุด
- เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเศรษฐกิจถดถอยและตกต่ำ รัฐบาลต้องดำเนินนโยบายและกำหนดมาตรการป้องกันไม่ให้ปัญหาการว่างงานรุนแรงเกินไป และพยายามให้อัตราการว่างงานลดลงอย่างต่อเนื่อง

16

3. ปัญหาเสถียรภาพภายใน

- เสถียรภาพภายใน = การที่ระดับราคาสินค้ามีเสถียรภาพไม่ผันผวนมากเกินไป โดยทั่วไปหมายถึงไม่มีปัญหาเงินเฟ้อ
- รัฐบาลต้องเฝ้าระวัง "อัตราเงินเฟ้อ" ไม่ให้สูงเกินไป โดยอัตราเงินเฟ้อนี้คำนวณจากอัตราเพิ่มของดัชนีราคาผู้บริโภค (Consumer price Index: CPI)
- ถ้าอัตราเงินเฟ้อสูง รัฐบาลต้องเร่งแก้ปัญหาด้วยนโยบายการเงินและการคลังที่เหมาะสม

17

3. ปัญหาเสถียรภาพภายใน

- เงินเฟ้ออ่อน ๆ อาจไม่เป็นผลเสีย เพราะราคาสูงขึ้นไม่มากกระตุ้นให้มีการขยายการผลิตและการลงทุน คนมีรายได้เพิ่มมากขึ้นทำให้แม้ราคาสินค้าจะสูงขึ้นแต่ก็มีเงินพอที่จะซื้อได้โดยไม่เดือดร้อน
- แต่ถ้าเงินเฟ้ออัตราสูงติดต่อกันจะมีผลเสียคือ
  - ผู้บริโภคเดือดร้อน
  - ความสามารถแข่งขันกับต่างประเทศลดลง

18

4. ปัญหาเสถียรภาพภายนอก

- เสถียรภาพภายนอก = ดุลการชำระเงินไม่เสียเปรียบหรือขาดดุล
- ดุลการชำระเงินขาดดุลคือการที่กระแสเงินตราต่างประเทศไหลออก(จากการทำธุรกรรมระหว่างประเทศเช่น ซื้อขายสินค้า ลงทุน กู้ยืม) มีมากกว่าไหลเข้า ทำให้ทุนสำรองเงินตราระหว่างประเทศลดลง นำไปสู่ปัญหาการชำระหนี้ระหว่างประเทศ และค่าเงินจะตกต่ำลง

19

4. ปัญหาเสถียรภาพภายนอก

- ถ้าไม่สามารถหาเงินตราต่างประเทศมาชำระหนี้ได้เพียงพอจะอยู่ในภาวะล้มละลายทางการเงิน
- ประเทศที่เป็นสมาชิก IMF (กองทุนการเงินระหว่างประเทศ) ถ้าหากมีปัญหาขาดเงินตราต่างประเทศที่จะไปชำระหนี้จะต้องขอความช่วยเหลือจาก IMF ซึ่งจะให้กู้เงินไปใช้หนี้ดังกล่าว

20

5.ปัญหาการกระจายรายได้ไม่เป็นธรรมและความยากจน

- การกระจายได้ที่เป็นธรรมคือการที่ความมั่งคั่งไม่ตกอยู่กับคนร่ำรวยซึ่งเป็นประชากรส่วนน้อยมากเกินไป และความมั่งคั่งมีการกระจายไปสู่ประชากรส่วนใหญ่มากขึ้นเรื่อย ๆ
- เนื่องจากกลุ่มรายได้ต่ำซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศอยู่ในชนบทและประกอบอาชีพการเกษตร การจะให้การกระจายได้เป็นธรรมมากขึ้นจึงต้องเร่งรัดพัฒนาชนบทและภาคการเกษตร

21

5.ปัญหาการกระจายรายได้ไม่เป็นธรรมและความยากจน

- การลดความยากจนของประชากรลงอาจเป็นเครื่องชี้ได้ว่าการกระจายได้เป็นธรรมมากขึ้น ซึ่งการจะตัดสินว่าประชากรยากจนมีจำนวนเพิ่มขึ้นหรือลดลงนั้นจะทำโดยสร้าง “เส้นความยากจน” ขึ้นแล้วดูว่าประชากรที่มีรายได้อยู่ในระดับต่ำกว่าเส้นความยากจนนั้นมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นหรือลดลง

22

5.ปัญหาการกระจายรายได้ไม่เป็นธรรมและความยากจน

- ปี 2539 เส้นแบ่งความยากจนอยู่ที่รายได้ 728 บาทต่อคนต่อเดือน มีประชากร 11.4% อยู่ใต้เส้นความยากจนนี้
- สัดส่วนคนจนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจนถึงปี 2542 จึงค่อย ๆ ลดลง
- ปี 2545 เส้นแบ่งความยากจนอยู่ที่รายได้ 922 บาทต่อคนต่อเดือน มีประชากร 9.8% อยู่ใต้เส้นความยากจนนี้
- ปี 2550 เส้นแบ่งความยากจนอยู่ที่รายได้ 1,443 บาทต่อคนต่อเดือน มีประชากร 8.48% อยู่ใต้เส้นความยากจนนี้

23

ความหมายทางเศรษฐศาสตร์มหภาคที่สำคัญ

- จากการศึกษาข้อมูลเศรษฐกิจของประเทศไทยในตอนต้นของบทนี้จะเห็นได้ว่ามีความหมายสำคัญที่จะต้องทำความเข้าใจให้ชัดเจนก่อนดังนี้
  - GDPที่แท้จริง (real GDP)
  - อัตราการว่างงาน
  - ดัชนีราคาและอัตราเงินเฟ้อ
  - ดุลการคลัง
  - ดุลการชำระเงิน ดุลบัญชีเดินสะพัด และดุลการค้า

24

GDP ที่แท้จริง (Real GDP)

- GDP เป็นรายได้ประชาชาติประเภทหนึ่ง โดยทั่วไปจะคำนวณขึ้นมาเป็น GNP ก่อน ดังนั้นจึงต้องทราบความสัมพันธ์ระหว่าง GNP กับ GDP ด้วย
- GDP ที่คำนวณขึ้นมาจะเป็น GDP เป็นตัวเงิน (nominal GDP) หรือ GDP ณ ราคาปัจจุบัน ซึ่งทำให้อาจเกิดภาพลวงตาได้ถ้านำมาเปรียบเทียบกับ GDP ในช่วงเวลาอื่น ดังนั้นจึงต้องปรับค่าให้เป็น Real GDP ก่อนจึงจะนำ GDP ต่างช่วงเวลากันมาเปรียบเทียบกันได้

25

GNP(Gross National Product)

GNP= ผลิตภัณฑ์ประชาชาติรวม

หรือ ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ

หรือ ผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น

หมายถึง มูลค่าตามราคาตลาดของสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายที่ผลิตขึ้นโดยผู้ที่ถือสัญชาติของประเทศหนึ่งในระยะเวลาหนึ่ง ก่อนหักค่าเสื่อมราคาสินค้าทุน

26

GNP(Gross National Product)

- มูลค่า คิดจากปริมาณสินค้า/บริการ คูณด้วยราคาตลาด โดยที่สินค้าและบริการที่คำนวณค่านี้คิดเฉพาะการซื้อขายครั้งแรกและต้องเป็นการซื้อขายที่ถูกกฎหมายเท่านั้น
- สินค้า/บริการขั้นสุดท้าย(Final Product)= สินค้า/บริการที่ถึงมือผู้บริโภคให้นำไปใช้โดยตรง เช่นน้ำตาลที่แม่บ้านซื้อไปทำขนมบริโภคในครอบครัว แต่ถ้าเป็นน้ำตาลที่แม่ค้าซื้อไปทำขนมถือเป็นสินค้าขั้นกลาง(Intermediate Product) และไม่นำมาคิดคำนวณ

27

GNP(Gross National Product)

- สัญชาติ GNP คิดจากสัญชาติของผู้ผลิตเป็นหลัก ดังนั้นสินค้า/บริการที่ผลิตโดยคนไทยไม่ว่าจะผลิตขึ้นที่ใดในโลก (ไม่จำกัดสถานที่) จะต้องนำมาคำนวณเป็น GNP ของไทย แต่สินค้าที่ต่างชาติมาลงทุนผลิตในประเทศไทยจะไม่นับเป็น GNP ของไทย

28

GNP(Gross National Product)

- ค่าเสื่อมราคาสินค้าทุน (Capital consumption allowance) =ค่าสึกหรอของเครื่องจักร/อุปกรณ์การผลิตในช่วงเวลาหนึ่ง(1ปี) ค่าGNP เป็นค่าเบื้องต้น(Gross) ดังนั้นถ้าหักค่าเสื่อมราคาแล้วจะเรียกว่าเป็นผลิตภัณฑ์ประชาชาติสุทธิ (Net National Income หรือ NNP)

29

GDP(Gross Domestic Product)

GDP= ผลิตภัณฑ์ภายในประเทศรวม

หรือ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

หรือ ผลิตภัณฑ์ภายในประเทศเบื้องต้น

หมายถึง มูลค่าตามราคาตลาดของสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายที่ผลิตขึ้นภายในอาณาเขตของประเทศหนึ่งในระยะเวลาหนึ่ง ก่อนหักค่าเสื่อมราคาสินค้าทุน

30

GDP(Gross Domestic Product)

- ความหมายเหมือนกับ GNP ยกเว้นตรงที่ GDP เน้นที่อาณาเขต ไม่ใช่ สัญชาติ
- ดังนั้นมูลค่าสินค้า/บริการที่ผลิตในประเทศไทย ไม่ว่าเจ้าของจะเป็นคนชาติใด จะนับรวมเป็น GDP ของไทย แต่มูลค่าสินค้า/บริการที่คนไทยไปลงทุนทำการผลิตในต่างประเทศจะไม่นับ

31

GDP vs GNP

- GNP = GDP + net factor income from abroad(รายได้จากการเป็นเจ้าของปัจจัยในต่างประเทศสุทธิ)
- Net factor income from abroad = รายได้(ของคนไทย)จากการเป็นเจ้าของปัจจัยผลิตในต่างประเทศ – รายได้(ของชาวต่างประเทศ)จากการเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตในประเทศไทย
- Net factor income from abroad ของบัญชีรายได้ประชาชาติไทยจะติดลบทำให้ GNP น้อยกว่า GDP

32

เปรียบเทียบ real GNPและGDP ของประเทศไทย

หน่วย:พันล้านบาท

	2542	2543	2544	2545
GDP	2,871.98	3,008.40	3,073.60	3,237.04
GNP	2,815.51	2,988.02	2,994.41	3,094.10

33

เปรียบเทียบ real GNPและGDP ของประเทศไทย

หน่วย:พันล้านบาท

	2546	2547	2548	2549	2550
GDP	3,468.17	3,688.19	3,855.11	4,052.01	4,244.6
GNP	3,278.24	3,460.17	3,611.27	3,845.07	4,077.2

34

GDP vs GNP

- บางประเทศที่มีต่างชาติมาลงทุนมาก GDP จะสูงกว่า GNP มาก เพราะ GDP นับรวมรายได้ที่ต่างชาติมาลงทุนทำการผลิตในประเทศด้วย ในขณะที่ GNP จะไม่นับ
- ปัจจุบันเพื่อให้การเปรียบเทียบระหว่างประเทศเป็นมาตรฐานเดียวกัน ทุกประเทศจึงนิยมแสดงค่ารายได้ประชาชาติในรูปของ GDP

35

หลักการวัด GDPและGNP

1. ต้องผลิตในช่วงเวลาปัจจุบันเท่านั้น
   - นับเฉพาะมูลค่าสินค้า/บริการที่ผลิตภายในช่วงเวลา(อาจเป็นเดือน/ไตรมาส/ปี)ที่กำหนดเท่านั้น
   - การซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าที่ผลิตในช่วงเวลาอื่น (เช่น บ้าน รถ)ไม่นับ
   - การแลกเปลี่ยนสินทรัพย์เช่นหุ้น พันธบัตร ถือว่าไม่เกี่ยวกับการผลิตในช่วงเวลาปัจจุบัน จึงไม่นับ

36

หลักการวัด GDP

2. ต้องเป็นสินค้า/บริการขั้นสุดท้าย (final goods and services) เท่านั้น
   - สินค้าขั้นกลางคือสินค้าที่นำไปใช้เพื่อผลิตสินค้าอื่นจะไม่นับในการคำนวณ
   - สินค้าทุน (โรงงาน เครื่องจักร อุปกรณ์ผลิต)บางส่วนผสมรวมอยู่ในมูลค่าสินค้าขั้นสุดท้ายด้วยจึงนับรวมเฉพาะส่วนนี้ โดยคิดจากค่าเสื่อมราคา
   - สินค้าคงเหลือ(inventory) ต้องนับรวมเพราะผลิตในช่วงเวลาปัจจุบัน แต่ไม่มีมูลค่าในการขาย

หลักการวัด GDP

3. ต้องตีค่าตามราคาตลาด ดังนั้นปริมาณผลิตสินค้า/บริการต้องคูณด้วยราคาตลาด ได้ผลลัพธ์เป็น"มูลค่า"
   - สินค้า/บริการที่ไม่ได้ซื้อขายในตลาดไม่ถูกนำมาคิดคำนวณ เช่นสินค้า/บริการที่ผลิตเพื่อใช้หรือบริโภคเอง บริการงานบ้าน เลี้ยงดูเด็ก ทำอาหารในบ้าน
   - สินค้า/บริการที่ไม่มีรายงานการผลิตเพราะผิดกฎหมาย และการผลิตที่ไม่เป็นทางการ (informal sector)ไม่มีการนำมาคำนวณค่า

หลักการวัด GDP

- GDP ของประเทศกำลังพัฒนาอาจคำนวณค่าต่ำกว่าที่เป็นจริงไปมากเพราะ
  - มีการผลิตเอง-ใช้เองโดยไม่ขายในตลาดมาก
  - มีเศรษฐกิจนอกกฎหมายมาก
- การคิดมูลค่าตามราคาตลาดทำให้ความผันผวนในราคาตลาดมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของ GDP ได้

Nominal GDP vs Real GDP

- Nominal หรือ Money GDP = GDP ที่คำนวณตามราคาตลาดของแต่ละปี เช่น GDP ของปี 2550 ที่คำนวณตามราคาตลาดของปี 2550
- Nominal GDP อาจเรียกอีกอย่างหนึ่งได้ว่า GDP ณ ราคาตลาด หรือ ณ ราคาปัจจุบัน(GDP at current or market price)
- การนำ GDP ณ ราคาตลาดของปีใดไปเปรียบเทียบกับปีอื่น ๆ อาจเกิดปัญหา "ภาพลวงตาทางการเงิน" (money illusion) ได้

ภาพลวงตาทางการเงิน

- สมมุติว่าในปี 2549
  - ประเทศ A ผลิตสินค้า 10,000 หน่วย ราคา =20 บาท
  - ดังนั้น GDP ปี2549= 10,000 x 20 = 200,000 บาท
- สมมุติว่าในปี 2550
  - ประเทศ A ผลิตสินค้า 9,500 หน่วย ราคา =25 บาท
  - ดังนั้น GDP ปี2550= 9,500 x 25 = 237,500 บาท
- ถ้าดูจาก GDP อาจคิดว่าปี 2550 เศรษฐกิจก้าวหน้าและผลิตได้เพิ่มขึ้น ทั้ง ๆ ที่ความจริงผลิตได้ลดลง

Real GDP (GDP ที่แท้จริง)

- เพื่อป้องกันปัญหาภาพลวงตาทางการเงิน การจะเปรียบเทียบ GDP ระหว่างปีต่าง ๆ จึงต้องเปรียบเทียบจาก GDP ที่แท้จริง ไม่ใช่จาก nominal GDP
- Real GDP = GDP ที่คำนวณโดยใช้ราคาคงที่ของปีฐาน และอาจเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า GDP ณ ราคาคงที่ (GDP at constant price)

Real GDP (GDP ที่แท้จริง)

- จากตัวอย่างเรื่องภาพลวงตาทางการเงิน ถ้าให้ปี 2545 เป็นปีฐาน (base year) และราคาปี 2545=18 บาท
- ดังนั้น GDP ปี 2549 ณ ราคาคงที่

  = 10,000 x 18 = 180,000
- และ GDP ปี 2550 ณ ราคาคงที่

  = 9,500 x 18 = 171,000

GDP ปี 2550 ลดลง 5% ซึ่งตรงกับความเป็นจริง

Real GDP (GDP ที่แท้จริง)

การคำนวณ GDP ณ ราคาคงที่

$$\text{GDPปีt ณ ราคาคงที่} = \frac{\text{GDPปีt}}{\text{ราคาปีt}} \times \text{ราคาปีฐาน}$$

เช่น จากตัวอย่างเดิม GDP ปี 2549 ณ ราคาคงที่

$$= \frac{\text{GDPปี 2549}}{\text{ราคาปี 2549}} \times \text{ราคาปีฐาน}$$

$$= \frac{200{,}000}{20} \times 18 = 180{,}000$$

Real GDP (GDP ที่แท้จริง)

- โดยทั่วไปนิยมใช้ดัชนีราคา(Price index) เป็นตัวแทนระดับราคาสินค้าทุกชนิด
- เนื่องจากดัชนีราคาในปีฐานจะ =100 เสมอ ดังนั้น GDPปีt ณ ราคาคงที่จะคำนวณจาก

$$\frac{\text{GDPปีt}}{\text{ดัชนีราคาปีt}} \times 100$$

อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

- อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (rate of economic growth) คำนวณขึ้นจากอัตราเพิ่มของ Real GDP เมื่อเทียบกับระยะที่ผ่านมา

เช่น ปี 2549 Real GDP = 1,500 (พันล้าน)

ปี 2550 Real GDP = 1,600 (พันล้าน)

คิดหาอัตราเพิ่มได้ = 6.67%

อัตราขยายตัวทางเศรษฐกิจ = 6.67% ต่อปี

อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

<u>การคิดอัตราเพิ่ม</u>

รายได้เดิม 1,500 เพิ่มขึ้น 100

รายได้เดิม 100 เพิ่มขึ้น $= \frac{100}{1{,}500} \times 100 = 6.67$

คิดเป็นสูตรคำนวณได้ว่า

$$\text{อัตราการขยายตัวปีที่ t} = \left[\frac{\text{Real GDP}_t}{\text{Real GDP}_{t-1}} - 1\right] \times 100$$

อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

<u>ตัวอย่าง</u>

ถ้าปี 2549 Real GDP = 1,500 ล้าน

ถ้าปี 2550 Real GDP = 1,450 ล้าน

อัตราการเติบโตเศรษฐกิจปี 2550

$$= \left[\frac{1{,}450}{1{,}500} - 1\right] = [0.967 - 1] \times 100$$

$$= -3.33\%$$

อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

- อย่าสับสนระหว่างคำว่า อัตราการขยายตัว “ลดลง” กับ อัตราการขยายตัว “ติดลบ”
- อัตราการขยายตัวลดลง = เศรษฐกิจยังขยายตัวแต่น้อยลง เช่นปี 2538 อัตราขยายตัว = 9.2% แต่ปี 2539 อัตราการขยายตัว = 5.9%
- อัตราการขยายตัวติดลบ=รายได้ประชาชาติลดลง เช่นปี 2541 อัตราขยายตัว = - 10.5%

อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย

GDP ณ ราคาคงที่ ปี 2531

	2538	2539	2540	2541	2542
GDP	2,941.7	3,115.3	3,072.6	2,749.7	2.871.5
Growth (%)	9.2	5.9	- 1.37	- 10.5	4.4

ขยายตัวลดลง **ขยายตัวติดลบ**

อัตราการว่างงาน

- อัตราการว่างงานคิดจากอัตราส่วน*ผู้ไม่มีงานทำ*ต่อ*กำลังแรงงาน* (labor force)
- กำลังแรงงาน หมายถึง ผู้ที่อยู่ในวัยทำงาน (อายุ 15-60 ปี) ยกเว้น
  - บุคคลพิการ เสียสติ
  - ผู้กำลังศึกษา
  - แม่บ้าน
  - นักบวช

ผู้มีงานทำ (Employed)

- หมายถึงบุคคลอายุ 15 ปีขึ้นไป ซึ่งในสัปดาห์ที่ทำการสำรวจ
  - ทำงานอย่างน้อย 1 ชั่วโมงโดยได้รับค่าจ้าง
  - ทำงานอย่างน้อย 1 ชั่วโมงโดยไม่ได้รับค่าจ้างในกิจการของครอบครัว (รวมทั้งกิจการเกษตร)
  - ไม่ได้ทำงาน แต่หยุดงานชั่วคราวเพราะฤดูกาล, เจ็บป่วย, สถานที่ทำงานถูกปิดชั่วคราว(ไม่เกิน30วัน)

ผู้ว่างงาน (Unemployed)

- หมายถึง ผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงาน และประสงค์จะทำงาน แต่ไม่สามารถหางานทำได้ในสัปดาห์ที่สำรวจ
- อัตราการว่างงาน (หน่วยเป็นร้อยละ) คำนวณได้จาก

$$\frac{\text{จำนวนผู้ ว่างงาน}}{\text{กำลังแรงงาน}} \times 100$$

CPI และอัตราเงินเฟ้อ

CPI = Consumer Price Index (ดัชนีราคาผู้บริโภค) เป็นตัวแทนแสดงระดับราคาสินค้าทั่วไปในระบบเศรษฐกิจ

- เป็นเลขดัชนี ไม่มีหน่วย
- คัดเลือกสินค้ามาเป็นตัวแทน 7 หมวด 266 รายการ โดยถ่วงน้ำหนักตามความสำคัญ
- ปีฐานมีค่า =100

CPI และอัตราเงินเฟ้อ

- ตัวเลขดัชนี แสดงว่าราคาโดยทั่วไปในช่วงเวลานั้นต่างจากราคาในปีฐานกี่เปอร์เซ็นต์

  เช่น ดัชนีราคาปี 2539 = 133.8

  หมายความว่า ราคาสินค้าโดยทั่วไปในปี 2539 สูงกว่าราคาทั่วไปในปีฐาน (ปี 2533) ประมาณ 33.8%

55

อัตราเงินเฟ้อ(Rate of Inflation)

- หมายถึง อัตราเพิ่มของระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปในระบบเศรษฐกิจเมื่อเทียบกับช่วงเวลาก่อนหน้า
- ปกติจะคิดอัตราเงินเฟ้อจากอัตราการเพิ่มของ CPI
- อัตราเงินเฟ้อปีที่ t = $\left[\frac{CPI_t}{CPI_{t-1}} - 1\right] \times 100$
- อัตราเงินเฟ้อไม่ใช่ปัญหาเงินเฟ้อ ปัญหาเงินเฟ้อจะเกิดต่อเมื่ออัตราเงินเฟ้อสูงมากติดต่อกัน

56

อัตราเงินเฟ้อ(Rate of Inflation)

	CPI	อัตราเงินเฟ้อ (%)
2544	99.4	-
2545	100.0	0.6
2546	101.8	1.8
2547	104.6	2.8
2548	109.3	4.5
2549	114.4	4.7
2550	117.0	2.3

57

ดุลการคลัง

- ดุลการคลัง = ผลต่างระหว่างงบประมาณรายรับและรายจ่ายของรัฐบาล (รายรับ – รายจ่าย)
- ถ้าตั้งงบฯรายรับมากกว่ารายจ่าย เรียกว่า “งบประมาณเกินดุล”
- ถ้าตั้งงบฯ รายรับเท่ากับรายจ่าย เรียกว่า “งบประมาณสมดุล”
- ถ้าตั้งงบฯ รายรับน้อยกว่ารายจ่าย เรียกว่า “งบประมาณขาดดุล”

58

นโยบายงบประมาณสมดุล

- ในสภาวะเศรษฐกิจปกติ รัฐบาลจะพยายามใช้นโยบายงบประมาณสมดุล
- ในทางปฏิบัติประมาณการรายรับมักต่ำกว่าความเป็นจริง และประมาณการรายจ่ายมักสูงกว่าที่จ่ายจริง เพราะมักจะเบิกจ่ายไม่ทัน
- เป็นไปได้เสมอที่รายรับและรายจ่ายจริงไม่ตรงกับประมาณการที่กำหนด การตั้งงบประมาณสมดุลจึงอาจพบว่าในที่สุดดุลการคลังจะเกินดุลได้

59

นโยบายงบประมาณสมดุล

- ในช่วงปี 2531 – 2539 เศรษฐกิจไทยขยายตัวในอัตราสูง ทำให้ประเทศไทยเป็นเพียงไม่กี่ประเทศในโลกที่สามารถใช้นโยบายงบประมาณสมดุลได้ ยกเว้นในปี 2537 ซึ่งตั้งงบประมาณขาดดุล
- แต่ในทางปฏิบัติ ดุลการคลังเกินดุล(รายรับจริงมากกว่ารายจ่ายจริง)ทุกปี แม้แต่ปี 2537(ตั้งงบฯ ขาดดุล) ก็เกินดุลถึง 65.7 พันล้านบาท และบางปีเหลือจ่ายกว่าแสนล้านบาท

60

งบประมาณรายรับรายจ่ายจริง

พันล้านบาท

ปีงบประมาณ	ดุลการคลัง	นโยบายการคลัง
2531	30.2	สมดุล
2532	59.3	สมดุล
2533	103.3	สมดุล
2534	123.7	สมดุล
2535	85.9	สมดุล
2536	68.9	สมดุล
2537	65.7	ขาดดุล
2538	112.5	สมดุล
2539	104.3	สมดุล

61

นโยบายงบประมาณขาดดุล

- ในยามที่เกิดเศรษฐกิจถดถอยหรือตกต่ำ รัฐบาลจัดเก็บภาษีได้ลดลงมาก ทำให้รายรับของรัฐบาลลดลง แต่ขณะเดียวกัน รายจ่ายต้องเพิ่มมากเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ
- เมื่อเกิดภาวะเศรษฐกิจถดถอยหรือตกต่ำ รัฐบาลจำเป็นต้องใช้นโยบายงบประมาณขาดดุลเพื่อแก้ปัญหาและฟื้นฟูเศรษฐกิจ
- การที่รายรับน้อยกว่ารายจ่าย ทำให้รัฐบาลจำเป็นต้องกู้ยืม (ก่อหนี้สาธารณะ)

62

นโยบายงบประมาณขาดดุล

- การก่อหนี้สาธารณะ(Public Debt) ทำได้ด้วยการขายหลักทรัพย์ ที่เมื่อครบอายุไถ่ถอนผู้ที่ซื้อหลักทรัพย์นี้ไปจะสามารถมาขึ้นเงินได้พร้อมดอกเบี้ย
- การกู้ยืมระยะสั้น(ใช้คืนในเวลาไม่เกิน 1 ปี) รัฐบาลนิยมใช้วิธีขายหลักทรัพย์ประเภท “ตั๋วเงินคลัง”(treasury bill)
- การกู้ยืมระยะยาว เช่นกู้เป็นเวลา 10 ปี รัฐบาลจะใช้วิธีขายพันธบัตร (bond)

63

นโยบายงบประมาณขาดดุล

- การกู้ยืมจากแหล่งภายในประเทศ อาจทำได้หลายวิธีเช่น
  - ขายพันธบัตรแก่ประชาชนโดยตรง
  - ขายพันธบัตรให้สถาบันการเงิน (สถาบันการเงินสามารถนำพันธบัตรรัฐบาลมาเป็นทุนสำรองตามกฎหมายได้)
  - ขายพันธบัตรให้แก่ธนาคารกลาง (ธนาคารกลางสามารถนำไปหนุนหลังพิมพ์ธนบัตรออกมาหมุนเวียนได้)

64

นโยบายงบประมาณขาดดุล

- การกู้ยืมจากต่างประเทศ อาจทำได้หลายวิธีเช่น
  - กู้ในตลาดทุน ได้แก่การขายพันธบัตรให้แก่เอกชนหรือธุรกิจในต่างประเทศ(ขายในตลาดหลักทรัพย์) อัตราดอกเบี้ยที่รัฐบาลจะต้องจ่ายจะสูงหรือต่ำขึ้นกับความเสี่ยงของพันธบัตรนั้นซึ่งจะมีการประเมินโดยสถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือต่าง ๆ ถ้าความเสี่ยงสูง อัตราดอกเบี้ยก็จะสูง

65

นโยบายงบประมาณขาดดุล

- กู้จากรัฐบาลต่างประเทศ ซึ่งโดยทั่วไปมักเป็นไปตามโครงการให้ความช่วยเหลือ ซึ่งจะเสียดอกเบี้ยในอัตราต่ำและมีระยะปลอดหนี้ยาวนาน
- กู้จากสถาบันการเงินระหว่างประเทศ เช่น
  - ธนาคารโลก
  - กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF)
  - ธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB)

66

นโยบายงบประมาณเกินดุล

- เป็นนโยบายที่รัฐบาลจะใช้ต่อเมื่อต้องการชะลออัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจให้ช้าลง(ไม่ใช่ติดลบ) ถ้ารู้สึกว่าอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูงขึ้นเร็วเกินไป จนอาจนำสู่ปัญหาเงินเฟ้อที่รุนแรงได้ และถ้าเงินเฟ้อในอัตราสูงจะทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ความสามารถในการแข่งขันลดลง
- รัฐบาลมักไม่ใช้นโยบายนี้เนื่องจากจะทำให้การขยายตัวทางเศรษฐกิจหยุดชะงักหรือช้าลง ประชาชนไม่พอใจ

67

ดุลการชำระเงิน (Balance of Payment)

- ดุลการชำระเงิน คือผลสรุปการทำธุรกรรมระหว่างผู้มีถิ่นฐานอยู่ในประเทศ กับผู้มีถิ่นฐานในต่างประเทศในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง (โดยทั่วไปคือ 1 ปี)
- โดยสรุปแล้ว ดุลการชำระเงินก็คือผลสุทธิของการไหลเข้า (Inflow) และไหลออก (Outflow) ของเงินตราต่างประเทศในระยะเวลาหนึ่ง
- ถ้าเงินตราต่างประเทศไหลเข้ามากกว่าที่ออกไปก็จะถือว่า "ดุลการชำระเงินได้เปรียบ" หรือ "เกินดุล"

68

ดุลการชำระเงิน (Balance of Payment)

- ถ้าเงินตราต่างประเทศไหลออกไปมากกว่าที่ไหลเข้าก็จะถือว่า "ดุลการชำระเงินเสียเปรียบ" หรือ "ขาดดุล"
- ถ้าประเทศใดมีดุลการชำระเงินเกินดุล ก็จะมีเงินตราต่างประเทศสะสมเพิ่มขึ้น และถือว่าระบบเศรษฐกิจมีเสถียรภาพภายนอก
- ถ้าประเทศใดขาดดุลการชำระเงิน เงินตราต่างประเทศก็จะเหลือลดน้อยลง และถือว่าระบบเศรษฐกิจขาดเสถียรภาพภายนอก

69

ดุลการชำระเงิน (Balance of Payment)

- ประเทศที่ถือว่ามีฐานะดุลการชำระเงินแข็งแกร่ง ก็คือมีสำรองเงินตราต่างประเทศสะสมอยู่เพียงพอที่จะใช้จ่ายชำระค่าซื้อสินค้าและบริการจากต่างประเทศได้ไม่น้อยกว่า 6 เดือนแม้จะไม่มีเงินตราต่างประเทศเข้ามาเลย
- การไหลเข้าและไหลออกของเงินตราต่างประเทศ จะถูกบันทึกผ่าน บัญชีเดินสะพัด(Current Account) และบัญชีทุน (Capital Account) ซึ่งเป็นบัญชีย่อยของดุลการชำระเงิน

70

บัญชีเดินสะพัด (Current Account)

- บัญชีเดินสะพัด เป็นบัญชีแสดงรายรับและรายจ่ายเงินตราต่างประเทศเพื่อซื้อ/ขายสินค้าและบริการ รวมถึงเงินโอนประเภทต่าง ๆ
- บัญชีเดินสะพัดแบ่งได้เป็น 3 บัญชีย่อยคือ
  - บัญชีสินค้า
  - บัญชีบริการ
  - บัญชีเงินโอน

71

บัญชีเดินสะพัด (Current Account)

- บัญชีสินค้า ได้แก่บัญชีแสดงการใช้จ่ายซื้อและขายสินค้าระหว่างประเทศ
  - การส่งสินค้าออกจะทำให้ได้เงินตราต่างประเทศเข้ามาในบัญชีนี้
  - การนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศจะทำให้สูญเสียเงินตราต่างประเทศออกไป
  - ผลสุทธิของบัญชีสินค้าคือดุลการค้า (Trade Balance)

72

บัญชีเดินสะพัด (Current Account)

- ถ้าส่งออกมากกว่านำเข้า เงินตราต่างประเทศจะเข้ามามากกว่าที่สูญเสียออกไป ประเทศได้เปรียบดุลการค้า
- ถ้านำเข้ามากกว่าส่งออก เงินตราต่างประเทศจะสูญเสียออกไปมากกว่าที่ได้รับเข้ามา ประเทศเสียเปรียบดุลการค้า
- ก่อนวิกฤตเศรษฐกิจปี 2540 ประเทศไทยขาดดุลการค้าติดต่อกันเป็นเวลานาน แต่หลังจากปี 2540 ดุลการค้าเกินดุลมาจนถึงปี 2546

73

บัญชีเดินสะพัด (Current Account)

- บัญชีบริการ ได้แก่บัญชีแสดงรายรับและรายจ่ายที่เป็นค่าบริการระหว่างประเทศ
  - บริการระหว่างประเทศที่บันทึกในบัญชีนี้ที่สำคัญได้แก่ บริการธนาคารและประกันภัยระหว่างประเทศ, การท่องเที่ยว, การจ่ายชำระดอกเบี้ยเงินกู้ระหว่างประเทศ, การขนส่งระหว่างประเทศ
  - การใช้จ่ายค่าบริการระหว่างประเทศ จะถูกบันทึกเป็นการสูญเสียเงินตราต่างประเทศออกไป

74

บัญชีเดินสะพัด (Current Account)

- การรับชำระค่าบริการระหว่างประเทศ จะถูกบันทึกเป็นการได้รับเงินตราต่างประเทศเข้ามา
- ถ้าได้รับเงินตราต่างประเทศเป็นค่าบริการมากกว่าที่สูญเสียออกไป ประเทศก็จะได้เปรียบดุลบริการ
- ถ้าใช้จ่ายเงินตราต่างประเทศเป็นค่าบริการมากกว่าที่ได้รับเข้ามา ประเทศก็จะเสียเปรียบดุลบริการ
- ประเทศไทยได้เปรียบดุลบริการ โดยรายได้หลักจากบัญชีนี้มากจากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวต่างประเทศ

75

บัญชีเดินสะพัด (Current Account)

- บัญชีเงินโอน (Current Transfer) ได้แก่บัญชีแสดงการโอนเงินระหว่างประเทศ ซึ่งหมายถึงการส่งเงินโดยไม่เกี่ยวกับการซื้อสินค้าและบริการ การให้กู้ หรือการลงทุนระหว่างประเทศ
  - การเงินโอนเงินระหว่างประเทศที่สำคัญได้แก่ รายได้ส่งกลับของผู้ไปทำงานในต่างประเทศ เงินบริจาค เงินช่วยเหลือ(แบบให้เปล่า)ระหว่างประเทศ

76

บัญชีเดินสะพัด (Current Account)

- ก่อนวิกฤตเศรษฐกิจปี 2540 ประเทศไทยมีปัญหาขาดดุลบัญชีเดินสะพัดมาโดยตลอด เนื่องจากยอดขาดดุลการค้าสูงมาก แม้จะได้เปรียบในดุลบริการและบริจาคก็ไม่เพียงพอไปลบล้างการขาดดุลการค้าได้
- หลังจากปี 2540 ดุลบัญชีเดินสะพัดของประเทศไทยเริ่มได้เปรียบเรื่อยมา เนื่องจากผลของการได้เปรียบดุลการค้าอย่างต่อเนื่อง

77

บัญชีเงินทุน (Capital Account)

- บัญชีเงินทุน เป็นบัญชีแสดงการไหลเข้าออกของเงินทุนระหว่างประเทศ ในรูปของการลงทุนทั้งที่เป็นการลงทุนโดยตรง และการลงทุนในหลักทรัพย์ นอกจากนั้นยังรวมไปถึงเงินกู้ยืมระหว่างประเทศ และการซื้อขายทรัพย์สินทางปัญญา(ลิขสิทธิ์ และสิทธิบัตร)ต่าง ๆ ด้วย
- การที่บุคคลในต่างประเทศมาลงทุนทำการผลิต ลงทุนในหลักทรัพย์ ซื้อทรัพย์สินทางปัญญาของไทย หรือให้บุคคลในประเทศไทยกู้ยืม จะบันทึกเป็นการได้รับเงินตราต่างประเทศผ่านบัญชีเงินทุน

78

บัญชีเงินทุน (Capital Account)

- การที่บุคคลในต่างประเทศถอนเงินลงทุนออกไป และการที่บุคคลในประเทศไทยชำระคืนเงินกู้แก่ต่างประเทศ จะบันทึกเป็นการสูญเสียเงินตราต่างประเทศผ่านบัญชีเงินทุน
- การที่บุคคลในประเทศไทยไปลงทุนทำการผลิต ลงทุนในหลักทรัพย์ ซื้อทรัพย์สินทางปัญญาของต่างประเทศ หรือให้บุคคลในต่างประเทศกู้ยืม จะบันทึกเป็นการสูญเสียเงินตราต่างประเทศผ่านบัญชีเงินทุน

79

บัญชีเงินทุน (Capital Account)

- ถ้าเงินทุนไหลเข้ามามากกว่าที่ออกไป บัญชีเงินทุนของประเทศก็จะได้เปรียบหรือเกินดุล
- ถ้าเงินทุนไหลออกมากกว่าที่ไหลเข้า บัญชีเงินทุนก็จะเสียเปรียบหรือขาดดุล
- ก่อนเกิดวิกฤตเศรษฐกิจปี 2540 ประเทศไทยได้เปรียบในดุลบัญชีเงินทุนเนื่องจากมีการลงทุนจากต่างประเทศ และมีเงินจากการกู้ยืมเข้ามามากผ่านกิจการวิเทศธนกิจ (Bangkok International Banking Facilities: BIBFs)

80

บัญชีเงินทุน (Capital Account)

- วิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น ทำให้ชาวต่างประเทศที่มาลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ถอนเงินลงทุนกลับ และเจ้าหนี้ในต่างประเทศเรียกเงินกู้คืน ทำให้ประเทศไทยขาดดุลบัญชีเงินทุน
- เงินกู้จากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ทำให้มีเงินตราต่างประเทศเข้ามาในบัญชีทุนเพื่อนำไปชำระหนี้ได้

81

ดุลการชำระเงิน

- ในช่วงก่อนปี 2540 แม้ว่าประเทศไทยจะขาดดุลบัญชีเดินสะพัดต่อเนื่องกันเป็นเวลานาน แต่เนื่องจากการเกินดุลในบัญชีเงินทุนเป็นจำนวนมาก จึงทำให้ดุลการชำระเงินเกินดุล
- ในช่วงที่ประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจรุนแรง แม้ว่าจะได้เปรียบดุลบัญชีเดินสะพัด แต่การขาดดุลบัญชีเงินทุนจำนวนมากทำให้ประเทศไทยขาดดุลการชำระเงิน

82

ดุลการชำระเงินของประเทศไทย

หน่วย: ล้านบาท

	2545	2546	2547
บัญชีเดินสะพัด	202,224	197,275	110,129
บัญชีทุน	-80,731	-200,173	149,363
สถิติคลาดเคลื่อน	59,328	5,077	-29,565
ดุลการชำระเงิน	180,821	2,179	229,927

83

ดุลการชำระเงินของประเทศไทย

หน่วย: ล้านบาท

	2548	2549	2550
บัญชีเดินสะพัด	-302,493	84,553	483,753
บัญชีทุน	447,986	258,095	-85,928
สถิติคลาดเคลื่อน	75,943	134,876	188,593
ดุลการชำระเงิน	221,437	477,525	586,419

84

บทที่ 2

รายได้ประชาชาติ

85

รายได้ประชาชาติ

1.ผลิตภัณฑ์ในประเทศเบื้องต้น
(Gross Domestic Product : GDP)

มูลค่าของสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายที่ผลิตขึ้นได้ภายในประเทศนั้น ๆ ในระยะเวลา 1 ปี

GDP = รายได้ทั้งหมดที่เกิดขึ้นในประเทศ

86

2.ผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น
(Gross National Product : GNP)

มูลค่ารวมของสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายทั้งหมดที่ประชาชนของประเทศทำการผลิตขึ้นได้ในระยะเวลา 1ปี

GNP = GDP + รายได้สุทธิจากต่างประเทศ

87

3.ผลิตภัณฑ์ประชาชาติสุทธิ
(Net National Product :NNP)

มูลค่ารวมของสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายทั้งหมดที่ประชาชนของประเทศทำการผลิตขึ้นได้ในระยะเวลา 1 ปี โดยหักค่าเสื่อมราคาของสินค้าออกแล้ว

NNP(ราคาตลาด) = GNP - ค่าเสื่อมราคา

88

4.รายได้ประชาชาติ
(National Income : NI หรือ NNP ณ ราคาต้นทุน)

มูลค่ารวมของสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายทั้งหมดที่แท้จริงที่ ประชาชนของประเทศทำการผลิตขึ้นได้ในระยะเวลา 1 ปี

NI หรือ NNP (ราคาต้นทุน)=NNP(ราคาตลาด) - ภาษีทางอ้อม + เงินอุดหนุน

89

5. รายได้ส่วนบุคคล
(Personal Income : PI)

รายได้เฉพาะส่วนที่บุคคลได้รับจากการผลิตสินค้าและบริการรวมกับรายได้ส่วนที่ไม่ได้เกิดจากการผลิตสินค้าและบริการ

PI = NI – (รายได้ที่ไม่ตกถึงครัวเรือน: กำไรที่ยังไม่ได้จัดสรร + ภาษีเงินได้บริษัท + ภาษีประกันสังคม) + เงินโอนของครัวเรือน+ ดอกเบี้ยที่เอกชนได้รับจากรัฐบาล

90

6.รายได้สุทธิส่วนบุคคล
(Disposable Income : DI)

รายได้ทั้งหมดที่บุคคลได้รับหลังหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

DI = PI – ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ภาษีทางตรง)

91

รายได้ประชาชาติ

- โดยทั่วไปการคำนวณและแสดงผลของรายได้ประชาชาติของแต่ละประเทศมีอยู่ 3 แบบคือ
  - คำนวณจากมูลค่าผลผลิต (Product or Value Added Approach)
  - คำนวณจากรายจ่ายรวม (Expenditure Approach)
  - คำนวณจากผลตอบแทนแก่ปัจจัยการผลิต (Income Approach)

92

1.การคำนวณจากมูลค่าผลผลิต

- โดยทั่วไปคิดจากมูลค่าเพิ่ม (Value Added) ของการผลิตแต่ละชนิดที่สำคัญ
- "มูลค่าเพิ่ม" = มูลค่าขาย – มูลค่าสินค้าขั้นกลาง(วัตถุดิบ)
- การคำนวณจากมูลค่าเพิ่มทำให้ได้มูลค่าผลผลิตเฉพาะส่วนที่เป็นมูลค่าสินค้าขั้นสุดท้ายเท่านั้น เพราะหักมูลค่าสินค้าขั้นกลางออกไปแล้ว

93

ตัวอย่างการคำนวณมูลค่าเพิ่ม

- สมมุติว่ากระบวนการผลิตข้าวสารมีขั้นตอนดังนี้
  - เกษตรกรผลิตข้าวเปลือกขายให้โรงสีได้มูลค่า 100,000 (มูลค่าเพิ่มในขั้นตอนนี้ = 100,000)
  - โรงสีนำมาสีเป็นข้าวสารขายให้พ่อค้าขายส่งได้มูลค่า 130,000 (มูลค่าเพิ่มในขั้นตอนนี้ = 30,000)
  - พ่อค้าขายส่งนำมาบรรจุถุงขายปลีกให้ผู้บริโภคได้มูลค่า 180,000 (มูลค่าเพิ่มในขั้นตอนนี้ = 50,000)

94

ตัวอย่างการคำนวณมูลค่าเพิ่ม

- ถ้ารวมมูลค่าเพิ่มในแต่ละขั้นตอนเข้าด้วยกันจะได้ = 100,000 + 30,000 + 50,000 = 180,000
- จะเห็นได้ว่าถ้ารวมมูลค่าเพิ่มจากทุกขั้นตอนการผลิตเข้าด้วยกัน จะได้ค่าเท่ากับมูลค่าสินค้าขั้นสุดท้าย (ในที่นี้คือข้าวสารขายปลีก) พอดี

95

การคำนวณจากมูลค่าผลผลิต

- ในบัญชีรายได้ประชาชาติจะแสดงมูลค่าเพิ่มของการผลิตประเภทต่าง ๆ ไว้ในตาราง GDP จำแนกตามสาขาการผลิต ซึ่งมี 16 สาขาหลักคือ

1) เกษตรกรรม การล่าสัตว์และการป่าไม้
2) ประมง
3) การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน
4) อุตสาหกรรม(การผลิต) 22 อุตสาหกรรมย่อย
5) ไฟฟ้า ประปา และโรงแยกแก๊ส

96

การคำนวณจากมูลค่าผลผลิต

6) การก่อสร้าง
7) การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน
8) โรงแรมและภัตตาคาร
9) การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม
10) ตัวกลางทางการเงิน
11) บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการทางธุรกิจ

97

การคำนวณจากมูลค่าผลผลิต

12) การบริหารราชการแผ่นดิน การป้องกันประเทศ และการประกันสังคมภาคบังคับ
13) การศึกษา
14) บริการด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์
15) บริการชุมชน สังคม และส่วนบุคคลอื่น ๆ
16) ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล

98

การคำนวณจากมูลค่าผลผลิต

- ประโยชน์จากข้อมูลรายได้ประชาชาติที่คำนวณด้านมูลค่าผลผลิตก็คือ นำไปวิเคราะห์ว่าสาขาการผลิตใดสำคัญมากหรือน้อย และการขยายตัวของสาขาใดสูงหรือต่ำ

99

ตัวอย่าง

	สัดส่วน		อัตราขยายตัว(%)	
สาขา	2540	2541	2540	2541
เกษตร	10.8	11.8	0.4	-1.4
อุตสาหกรรม	32.2	31.9	0.9	-10.8
ค้าส่งค้าปลีก	15.6	14.9	-4.2	-14.6
ก่อสร้าง	4.8	3.2	-26.7	-38.8
การธนาคารฯ	6.7	5.7	-11.8	-24.2
บริหารราชการฯ	2.7	3.2	3.0	6.9

100

การคำนวณจากมูลค่าผลผลิต

- การวิเคราะห์จากตารางเปรียบปี 2540 กับ 2541 เพื่อดูผลจากวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดปลายปี 2540 พบว่า
  - ภาคการเกษตร และบริหารราชการฯ สำคัญเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่สาขาการผลิตอื่นลดความสำคัญลง
  - สาขาที่ตกต่ำมากที่สุดคือ ก่อสร้าง ตามมาด้วย การธนาคารฯ, ค้าส่งและค้าปลีก, และอุตสาหกรรม

101

2.การคำนวณจากรายจ่ายรวม

- ในบัญชีรายได้ประชาชาติจะแสดงด้วยตารางรายจ่ายประชาชาติ ซึ่งประกอบด้วยรายการหลักคือ
  1. รายจ่ายเพื่อการบริโภคภาคเอกชน(C)
  2. รายจ่ายเพื่อการลงทุน (I)
  3. รายจ่ายเพื่อการอุปโภคภาครัฐบาล (G)
  4. การส่งออกสุทธิ (X-M)

  GDP = C+I+G+(X-M)

102

ประโยชน์จากข้อมูลรายจ่ายรวม

- ใช้วิเคราะห์ประกอบการตัดสินใจด้านนโยบายเพื่อเพิ่มหรือลด GDP ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม
- เนื่องจาก 4 รายการหลักข้างต้นเป็นส่วนประกอบของ GDP ดังนั้นถ้ารายการใดเพิ่ม ก็จะทำให้ GDP เพิ่มเช่นถ้าต้องการให้เศรษฐกิจขยายตัว(GDPเพิ่ม)อาจทำได้ด้วยการลดภาษี(จะไปเพิ่ม Cและ I) เพิ่มการใช้จ่ายรัฐบาล(G) และกระตุ้นการส่งออก(X)

ประโยชน์จากข้อมูลรายจ่ายรวม

- ในทางตรงข้าม ถ้าเศรษฐกิจขยายตัวเร็วมากเกินไป (overheat) ก็จะชะลอการขยายตัว(ลดการเพิ่มของGDP) ได้ด้วยการเพิ่มภาษี(จะไปลด C และ I) และลดการใช้จ่ายรัฐบาล(G)

ความหมายขององค์ประกอบของรายจ่ายรวม

C = Consumption Expenditure

- หมายถึง รายจ่ายเพื่อการบริโภคของเอกชน ซึ่งได้แก่ รายจ่ายในการซื้อสินค้าทั้งประเภทถาวร(แต่ไม่รวมที่อยู่อาศัย) และไม่ถาวร รวมทั้งการซื้อบริการต่าง ๆ
- ต้องเป็นสินค้า/บริการที่ถูกกฎหมาย และคิดเฉพาะการซื้อครั้งแรกเท่านั้น การซื้อสินค้าใช้แล้วจะไม่นับ

ความหมายขององค์ประกอบของรายจ่ายรวม

I = Investment Expenditure

หมายถึง รายจ่ายด้านการลงทุนทั้งของภาคเอกชนและรัฐบาล ซึ่งประกอบด้วย

- รายจ่ายซื้อเครื่องจักร อุปกรณ์การผลิต
- รายจ่ายในการก่อสร้างใหม่(ทั้งการก่อสร้างที่อยู่อาศัยและไม่ใช่ที่อยู่อาศัย)
- การเปลี่ยนแปลงในมูลค่าสินค้าคงเหลือ

ความหมายขององค์ประกอบของรายจ่ายรวม

G = Government Expenditure

- หมายถึง การใช้จ่ายซื้อสินค้าและบริการของรัฐบาล ซึ่งรวมถึง ค่าจ้าง เงินเดือนของข้าราชการต่าง ๆ ด้วย แต่ค่าใช้จ่ายหมวดลงทุนจะนำไปรวมอยู่ในการลงทุน (I)

X-M = Net Export (NX)

- หมายถึงการส่งออกสุทธิ คือมูลค่าสินค้าออก(X) หักด้วยมูลค่าสินค้าเข้า (M) หรือก็คือดุลการค้านั่นเอง

รายจ่ายประชาชาติ ณ ราคาปี 2531

หน่วย:ล้านบาท

	2540	2541	อัตราขยายตัว(%)
C	1,692,861	1,484,088	-12.3
I	1,029,517	522,396	-49.2
G	252,642	257,538	1.9
X	1,416,614	1,511,837	6.7
-M	1,357,875	1,055,281	-22.3
สถิติคลาดเคลื่อน	23,250	25,550	-
GDP	3,057,009	2,746,128	-10.2

3. คำนวณจากด้านรายได้

- คำนวณจากรายได้ของเจ้าของปัจจัยการผลิตทั้งหมดในระบบเศรษฐกิจ
- ประกอบด้วยผลตอบแทนแก่ปัจจัยการผลิตหลักคือ
  - แรงงาน ผลตอบแทนอยู่ในรูปของค่าจ้าง
  - ที่ดิน ผลตอบแทนอยู่ในรูปของค่าเช่า
  - ทุน ผลตอบแทนอยู่ในรูปของดอกเบี้ย
  - การประกอบการ ผลตอบแทนอยู่รูปของกำไร

คำนวณจากด้านรายได้

- ในบัญชีรายได้ประชาชาติจะแบ่งรายการด้านรายได้ออกเป็น 7 รายการคือ
  1) ค่าตอบแทนแรงงาน
  2) รายได้จากการประกอบการเกษตร อาชีพอิสระและการประกอบการที่ไม่ใช่นิติบุคคล
  3) รายได้จากทรัพย์สินของครัวเรือนและสถาบันไม่แสวงกำไร

คำนวณจากด้านรายได้

4) การออมของนิติบุคคล
5) ภาษีเงินได้นิติบุคคล
6) เงินโอนจ่ายของนิติบุคคล
7) รายได้จากทรัพย์สินและการประกอบการของรัฐบาล

- เมื่อคำนวณแล้วจะต้องนำ 2 รายการมาหักออกคือ ดอกเบี้ยหนี้สาธารณะและดอกเบี้ยหนี้เพื่อการบริโภค

คำนวณจากด้านรายได้

- ค่าตอบแทนแรงงาน คือ เงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทนและสวัสดิการต่าง ๆ ทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่ใช่ตัวเงิน ที่จ่ายแก่ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้างทั้งของภาครัฐและเอกชน โดยแยกเป็น
  - ค่าตอบแทนแรงงานทั้งหมดที่เกิดในประเทศ
  - ค่าตอบแทนแรงงานรับสุทธิจากต่างประเทศ(ค่าจ้างของคนไทยในต่างประเทศส่งกลับ หักด้วยค่าจ้างแรงงานต่างชาติที่ส่งออกไปนอกประเทศ)

คำนวณจากด้านรายได้

- รายได้จากการประกอบการเกษตร อาชีพอิสระและการประกอบการที่ไม่ใช่นิติบุคคล
  - เกษตรกร ผู้ประกอบอาชีพอิสระ และการประกอบการที่ไม่ใช่นิติบุคคล มักไม่มีระบบการทำบัญชีแยกชัดเจนว่าได้รายได้ในรูปค่าจ้าง ค่าเช่า ดอกเบี้ย หรือกำไรเท่าใด โดยทั่วไปจึงคิดจากรายรับสุทธิโดยไม่มีการแยกประเภท

คำนวณจากด้านรายได้

- รายได้จากทรัพย์สินของครัวเรือนและสถาบันไม่แสวงกำไร ประกอบด้วย
  - ค่าเช่าที่ดินที่ได้รับ
  - ดอกเบี้ยจากสถาบันการเงินที่ได้รับ
  - เงินปันผล(ส่วนแบ่งกำไร) จากการเข้าถือหุ้นในกิจการธุรกิจประเภทต่าง ๆ

คำนวณจากด้านรายได้

- การออมของนิติบุคคล ก็คือส่วนหนึ่งของกำไรนั่นเอง เนื่องจากเมื่อนิติบุคคลเช่นห้างหุ้นส่วน บริษัททั้งหลายได้กำไรสุทธิเท่าใดจะต้องนำมาปันผลให้แก่ผู้ถือหุ้นส่วนหนึ่ง เสียภาษีอีกส่วนหนึ่ง ส่วนที่เหลือจะเก็บเอาไว้ในกิจการ ซึ่งโดยทั่วไปจะใช้ในการขยายหรือปรับปรุงกิจการ กำไรส่วนที่เหลือจากการจ่ายปันผลนี้จึงถือได้ว่าเป็น “การออม”

115

คำนวณจากด้านรายได้

- ภาษีเงินได้นิติบุคคล เป็นส่วนหนึ่งของกำไรสุทธิ ซึ่งต้องนอกจากจะนำมาจ่ายเป็นเงินปันผลแก่ผู้ถือหุ้น และเก็บเป็นเงินออมเพื่อขยายกิจการแล้ว จะต้องกันส่วนหนึ่งไว้เพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลด้วย
- เงินโอนจ่ายของนิติบุคคล ถือเป็นส่วนหนึ่งของกำไรเช่นเดียวกัน เพราะนิติบุคคลบางแห่งจะมีการจ่ายเงินเพื่อสาธารณะกุศลหรือสาธารณะประโยชน์ ซึ่งเงินที่จ่ายนี้ก็นำมาจากกำไรสุทธินั่นเอง

116

คำนวณจากด้านรายได้

- รายได้จากทรัพย์สินและการประกอบการของรัฐบาล เป็นการรวมรายได้ทุกประเภทที่องค์กรของรัฐได้รับ ซึ่งได้แก่
  - รายได้ในรูปค่าเช่า(ที่ดินและสถานที่)
  - ดอกเบี้ย(จากการให้ธุรกิจเอกชนกู้ไปทำธุรกิจ)
  - กำไรจากองค์กรของรัฐ เช่นกิจการรัฐวิสาหกิจ

117

- การที่ต้องหักรายการดอกเบี้ยหนี้สาธารณะและดอกเบี้ยหนี้เพื่อการบริโภคออกจากรายได้ประชาชาติ*เนื่องจาก*รายได้ในที่นี้เป็นรายได้ของเจ้าของปัจจัยการผลิตหรือผลตอบแทนจากการผลิตเท่านั้น ดังนั้นถ้าเป็นรายได้ที่ได้มาโดยไม่เกี่ยวข้องกับการผลิตจะไม่นับ ซึ่งได้แก่
  - ดอกเบี้ยหนี้สาธารณะไม่นับเพราะเงินส่วนที่รัฐบาลกู้มาและจ่ายดอกเบี้ยตามรายการนี้ไม่ได้กู้มาทำการผลิต
  - ดอกเบี้ยหนี้เพื่อการบริโภคไม่นับเพราะไม่ใช่กู้มาทำการผลิตอย่างแน่นอน

118

กิจกรรมเศรษฐกิจที่ไม่ได้นับรวมในรายได้ประชาชาติ

1) กิจกรรมที่ผิดกฎหมาย เช่นการพนัน ค้ายาเสพติด การปลอมแปลงสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ ฯลฯ
2) กิจกรรมที่แม้จะถูกกฎหมายแต่ไม่มีการบันทึกเพราะต้องการหลีกเลี่ยงภาษี
3) กิจกรรมนอกตลาด คือกิจกรรมที่บุคคลทำเองใช้เองไม่มีการซื้อขาย
4) ผลจากกิจกรรมการผลิตซึ่งสร้างผลเสีย(เช่นมลภาวะ) ต่อสังคมแต่ไม่มีการคิดคำนวณผลเสียนี้ไว้ในต้นทุน

119

บทที่ 3
รายได้ประชาชาติดุลยภาพ
กรณีเศรษฐกิจปิด ไม่มีรัฐบาล

120

ดุลยภาพของระบบเศรษฐกิจ

- เงื่อนไขที่จะทำให้รายได้อยู่ในดุลยภาพก็คือ ผลผลิตรวม (หรือรายได้) ต้องเท่ากับ ความต้องการใช้จ่ายรวม การวิเคราะห์รายได้ดุลยภาพตามเงื่อนไขนี้จึงเรียกว่า Income-Expenditure Approach
- ถ้า Y คือผลผลิตรวม และ AE คือความต้องการใช้จ่ายรวมที่พึงปรารถนา(Desired Aggregate Expenditure: DAE) แต่จะเรียกย่อ ๆ ว่า ความต้องการใช้จ่ายรวม (AE) เงื่อนไขที่จะเกิดดุลยภาพคือ

$$Y = AE$$

121

- เนื่องจากความต้องการใช้จ่ายรวมประกอบด้วย การบริโภค (C) การลงทุน (I) การใช้จ่ายรัฐบาล (G) และการส่งออกสุทธิ (X-M) ดังนั้น

  AE = C + I + G + X – M

- ถ้าไม่มีรัฐบาลจะไม่มีค่าตัว G และถ้าเศรษฐกิจปิดจะไม่มีค่า X และ M

  ดังนั้น AE = C + I

122

- ถ้าไม่มีรัฐบาล รายได้ (Y) จะถูกแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนหนึ่งเพื่อบริโภค (C) และส่วนหนึ่งเก็บออม (S)

  Y = C + S

- เนื่องจากที่ดุลยภาพ AE = Y ดังนั้น

  C + I = C + S

  I = S

- หมายความว่ารายได้จะอยู่ในดุลยภาพถ้า I = S

123

- I ถูกกำหนดชื่อว่าเป็น “ส่วนกระตุ้น” (injection) เพราะทำให้กระแสหมุนเวียนของรายได้ในประเทศเพิ่มขึ้น
- S ถูกกำหนดชื่อว่าเป็น “ส่วนรั่วไหล” (withdrawal) เพราะทำให้กระแสหมุนเวียนของรายได้ขาดหายไป
- ที่ดุลยภาพ ส่วนกระตุ้นเท่ากับส่วนรั่วไหล เสมอ
- การวิเคราะห์รายได้ดุลยภาพจึงมีอีกแนวทางหนึ่งคือ Injection-Withdrawal Approach

124

แบบจำลองเบื้องต้นของเคนส์ (Keynes)

- เคนส์ให้ความสำคัญเฉพาะอุปสงค์รวม ในแบบจำลองจึงเน้นแต่ส่วนประกอบด้านรายจ่ายรวม
- ข้อกำหนดเบื้องต้นเพื่อความง่ายคือ ให้ระบบเศรษฐกิจเป็นระบบเศรษฐกิจปิด ไม่มีรัฐบาล
  - เมื่อเป็นระบบเศรษฐกิจปิดจึงไม่มีการค้าระหว่างประเทศและไม่มีค่าของ X และ M
  - เมื่อไม่มีรัฐบาลจึงไม่มีค่าของ G, T (ภาษี)และ TR (เงินโอน)

125

  - การบริโภค(C) ขึ้นกับรายได้สุทธิส่วนบุคคล (Yd) ซึ่งเป็นตัวแปรภายในแบบจำลอง โดยที่ Yd = Y-T แต่เพราะไม่มีรัฐบาล T=0 ดังนั้น Yd = Y
  - การลงทุน(I) ขึ้นกับการคาดหมายอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนซึ่งเป็นตัวแปรประเภท autonomous ในแบบจำลอง
- ตัวแปรประเภท Autonomous Variable คือตัวแปรที่ไม่ขึ้นกับรายได้ ในขณะที่ตัวแปรที่ขึ้นกับรายได้จะเรียกว่าเป็นตัวแปรประเภท Induced Variable

126

ความหมายที่ควรทราบในการวิเคราะห์ดุลยภาพ

1) MPC (Marginal Propensity to Consume) = การบริโภคที่เปลี่ยนไปเมื่อ Yd (รายได้สุทธิส่วนบุคคล) เปลี่ยนไป 1 หน่วย เขียนเป็นสัญลักษณ์ว่า MPC = $\frac{\Delta C}{\Delta Yd}$

   MPC จะมีค่าเป็นบวกและน้อยกว่า 1 เสมอ โดยการที่มีค่าเป็นบวกแปลว่าการบริโภคจะผันแปรทางเดียวกันกับรายได้สุทธิเสมอ ส่วนการที่มีค่าน้อยกว่า 1 แปลว่าเมื่อรายได้สุทธิเปลี่ยนไป การบริโภคจะเปลี่ยนไปน้อยกว่า เช่น MPC = 0.8 หมายความว่า ถ้า Yd เพิ่มขึ้น 1 หน่วย(เช่นล้านบาท) C จะเพิ่มขึ้น 0.8 ล้าน

127

ความหมายที่ควรทราบในการวิเคราะห์ดุลยภาพ

2) MPS (Marginal Propensity to Save) = การออมที่เปลี่ยนไปเมื่อ Yd (รายได้สุทธิส่วนบุคคล) เปลี่ยนไป 1 หน่วย เขียนเป็นสัญลักษณ์ว่า MPS = $\frac{\Delta S}{\Delta Yd}$

MPS จะมีค่าเป็นบวกและน้อยกว่า 1 เสมอ โดยการที่มีค่าเป็นบวกแปลว่าการออมจะผันแปรทางเดียวกันกับรายได้สุทธิเสมอ ส่วนการที่มีค่าน้อยกว่า 1 แปลว่าเมื่อรายได้สุทธิเปลี่ยนไป การออมจะเปลี่ยนไปน้อยกว่า เช่น MPS = 0.2 หมายความว่า ถ้า Yd เพิ่มขึ้น 1 หน่วย (เช่นล้านบาท) S จะเพิ่มขึ้น 0.2 ล้าน

128

ความหมายที่ควรทราบในการวิเคราะห์ดุลยภาพ

- MPC + MPS = 1 เนื่องจากเมื่อรายได้สุทธิ(Yd) เปลี่ยนแปลงเช่น Yd เพิ่มขึ้น = ΔYd ผู้บริโภคจะแบ่งรายได้ที่เพิ่มนี้เป็น 2 ส่วน ส่วนหนึ่งนำไปบริโภคเพิ่มขึ้น = ΔC อีกส่วนหนึ่งไปออมเพิ่มขึ้น = ΔS ดังนั้น

$\Delta Yd = \Delta C + \Delta S$ เอา ΔYd หารตลอดได้

$$\frac{\Delta Yd}{\Delta Yd} = \frac{\Delta C}{\Delta Yd} + \frac{\Delta S}{\Delta Yd}$$ หรือ 1 = MPC + MPS

129

3) APC (Average Propensity to Consume) = สัดส่วนของรายได้(สุทธิ)ที่แบ่งไว้เพื่อการบริโภค เขียนเป็นสัญลักษณ์ว่า APC = $\frac{C}{Yd}$

ถ้า APC = 0.8 หมายความว่า 80% ของ Yd จะถูกนำมาใช้บริโภค

4) APS (Average Propensity to Save) = สัดส่วนของรายได้(สุทธิ)ที่แบ่งไว้เพื่อการออม เขียนเป็นสัญลักษณ์ว่า APS = $\frac{S}{Yd}$

ถ้า APS = 0.2 หมายความว่า 20% ของ Yd จะถูกนำมาใช้ออม

130

- APC + APS = 1 เนื่องจาก รายได้สุทธิ(Yd) จะถูกแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนหนึ่งนำไปบริโภค = C อีกส่วนหนึ่งนำไปออม = S ดังนั้น

Yd = C + S เอา Yd หารตลอดได้

$$\frac{Yd}{Yd} = \frac{C}{Yd} + \frac{S}{Yd}$$ หรือ 1 = APC + APS

131

การคำนวณค่า MPC และ APC

Yd	C=100+.8Yd	ΔYd	ΔC	MPC	APC
0	100	-	-	-	-
100	180	100	80	0.8	1.8
400	420	300	240	0.8	1.05
500	500	100	80	0.8	1.0
1,000	900	500	400	0.8	0.9
1,500	1,300	500	400	0.8	0.867

132

การคำนวณค่า MPS และ APS

Yd	C	S=Yd-C	ΔYd	ΔS	MPS	APS
0	100	-100	-	-	-	-
100	180	-80	100	20	0.2	-0.8
400	420	-20	300	60	0.2	-0.05
500	500	0	100	20	0.2	0
1,000	900	100	500	100	0.2	0.1
1,500	1,300	200	500	100	0.2	0.133

133

การบริโภค

- เคนส์กำหนดให้การบริโภคขึ้นกับ Yd ในรูปแบบสมการ

  $C = C_0 + mpc\ Yd$ โดยที่

- C_0 คือระดับการบริโภคเมื่อ Yd =0
- ถ้านำสมการมาสร้างเป็นรูปกราฟ ค่า mpc ก็คือความชัน หรือ slope ของเส้นการบริโภค

134

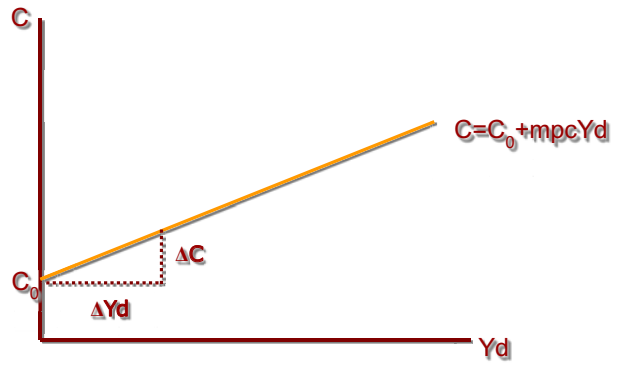

135

การกำหนดรายได้ดุลยภาพ

จากเงื่อนไข Income-Expenditure Approach

จากเงื่อนไขรายได้ดุลยภาพ Y= C+I

ถ้าให้ C = 100 + 0.8Yd และ I = 250

โดย Yd = Y - T

เนื่องจากไม่มีรัฐบาล T=0 ดังนั้น Yd = Y

$$Y = 100 + 0.8Y + 250$$

$$Y - 0.8Y = 100 + 250$$

$$0.2Y = 350$$

$$Y = \frac{350}{0.2} = 1{,}750$$

136

การวิเคราะห์ด้วยตาราง

Y=Yd	C=100+.8Yd	I	AE
500	500	250	750
1,000	900	250	1,150
1,500	1,300	250	1,550
1,750	1,500	250	1,750
2,000	1,700	250	1,950

รายได้ดุลยภาพดูจาก Y = AE = 1,750

137

การวิเคราะห์ด้วยรูปกราฟ

- สร้างเส้น AE โดยที่ AE = C + I

  AE = 100 + 0.8Y + 250

  AE = 350 + 0.8Y

ตามรูปแบบสมการเส้นตรง

- จุดตัดแกนตั้ง = 350
- slope = 0.8

138

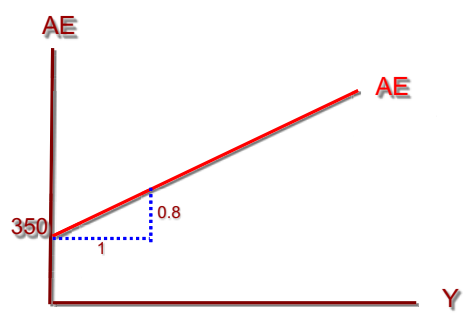

เส้น AE

139

เงื่อนไขทางเรขาคณิตเพื่อช่วยในการวิเคราะห์

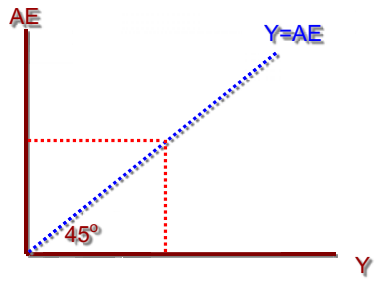

บนเส้น 45 องศา ระยะไปยังแกนตั้งเท่ากับแกนนอน ดังนั้น บนเส้นนี้ Y = AE หรือ Y=C+I ดุลยภาพจึงต้องอยู่ที่จุดใดจุดหนึ่งบนเส้นนี้เท่านั้น

140

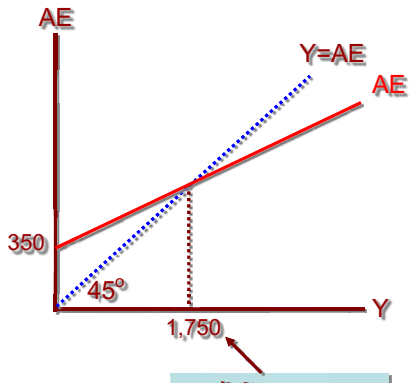

รายได้ดุลยภาพ

141

ความหมายของ "รายได้ดุลยภาพ"

- รายได้ดุลยภาพคือรายได้ที่ไม่มีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงไป
- ถ้าในขณะใดขณะหนึ่งรายได้สูงกว่าดุลยภาพ จะมีการปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพในที่สุด
- ถ้าในขณะใดขณะหนึ่งรายได้ต่ำกว่าดุลยภาพ จะมีการปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพในที่สุด
- รายได้ดุลยภาพจะเปลี่ยนแปลงไปก็ต่อเมื่อตัวแปรที่ถูกกำหนดโดยปัจจัยนอกแบบจำลองเปลี่ยนไปเท่านั้น

142

ถ้ารายได้ต่ำกว่าดุลยภาพ เช่น Y=1,500

รายได้(ผลผลิตรวม) =1,500 ความต้องการใช้จ่ายรวม (AE)= 1,550

Y=Yd	C=100+.8Yd	I	AE
500	500	250	750
1,000	900	250	1,150
1,500	1,300	250	1,550
1,750	1,500	250	1,750
2,000	1,700	250	1,950

ผลผลิตน้อยกว่าความต้องการ หน่วยการผลิตปรับตัว เพิ่มการผลิต เพิ่มการจ้างงาน รายได้เพิ่มขึ้นจนเข้าสู่ดุลยภาพ(1,750)

143

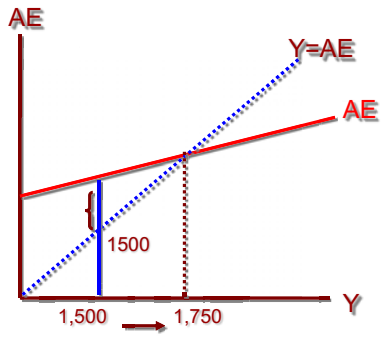

ถ้ารายได้ =1,500 (ต่ำกว่าดุลยภาพ) ความต้องการใช้จ่ายรวม (AE) สูงกว่าผลผลิตรวม(Y) ผลผลิตขาดแคลนจึงมีการปรับเพิ่มการผลิต รายได้เพิ่มกลับมาอยู่ที่ดุลยภาพ (1,750)

144

ถ้ารายได้สูงกว่าดุลยภาพ เช่น Y=2,000

รายได้(ผลผลิตรวม) =2,000 ความต้องการใช้จ่ายรวม (AE)= 1,950

Y=Yd	C=100+.8Yd	I	AE
500	500	250	750
1,000	900	250	1,150
1,500	1,300	250	1,550
1,750	1,500	250	1,750
2,000	1,700	250	1,950

ผลผลิตมากกว่าความต้องการ หน่วยการผลิตปรับตัว ลดการผลิต ลดการจ้างงาน รายได้ลดลงจนเข้าสู่ดุลยภาพ (1,750)

145

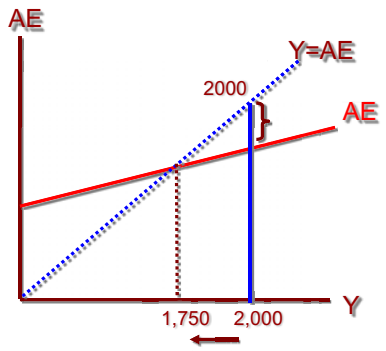

ถ้ารายได้ =2,000 (สูงกว่าดุลยภาพ) ความต้องการใช้จ่ายรวม (AE) ต่ำกว่าผลผลิตรวม(Y) ผลผลิตเหลือขายมากจึงมีการปรับลดการผลิต รายได้ลดกลับมาอยู่ที่ดุลยภาพ (1,750)

146

การกำหนดรายได้ดุลยภาพ
จากเงื่อนไข Injection-Withdrawal Approach

จากเงื่อนไขรายได้ดุลยภาพ I = S

ถ้าให้ I = 250 และ C = 100 + 0.8Yd

โดย Yd = Y - T

เนื่องจากไม่มีรัฐบาล T=0 ดังนั้น Yd = Y

Y = C + S ดังนั้น S = Y – C = Y – (100 + 0.8Y)

S = Y – 100 – 0.8Y

S = -100 + 0.2Y

147

I = S ดังนั้น 250 = -100 + 0.2Y

0.2Y = 350

$Y = \frac{350}{0.2} = 1{,}750$

148

การวิเคราะห์ด้วยตาราง

Y=Yd	S= -100+.2Yd	I
500	0	250
1,000	100	250
1,500	200	250
1,750	250	250
2,000	300	250

รายได้ดุลยภาพดูจาก I = S = 1,750

149

การวิเคราะห์ด้วยรูปกราฟ

- สร้างเส้น S โดยที่ S = -100 + 0.2Y ตามรูปแบบสมการเส้นตรง
  - จุดตัดแกนตั้ง = -100
  - slope = 0.2
- สร้างเส้น I = 250

150

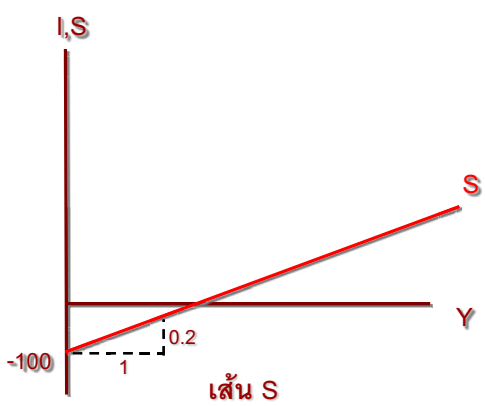

151

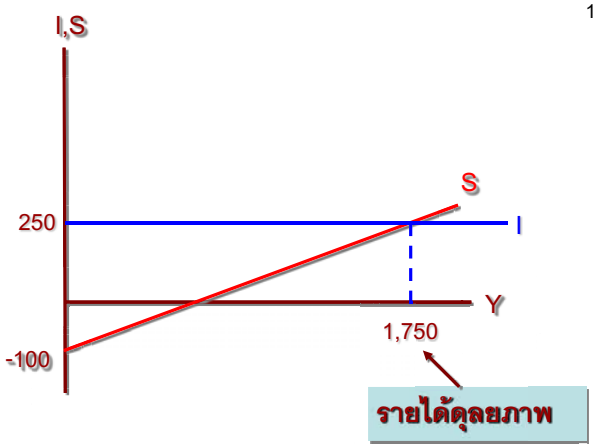

152

Induced vs Autonomous Expenditure

- การใช้จ่ายรวม (AE) อาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ
  - Induced Expenditure (N) = การใช้จ่ายที่ผันแปรตามรายได้ โดย N=zY (การใช้จ่ายเป็นสัดส่วน z ของรายได้เช่น z=0.8 แปลว่าจะมีการใช้จ่าย 80% ของรายได้
  - Autonomous Expenditure(A)= การใช้จ่ายที่ไม่ขึ้นกับรายได้
- ดังนั้น AE = A + zY

153

การเปลี่ยนแปลงระดับรายได้ดุลยภาพ

- ถ้าการใช้จ่ายส่วนที่ไม่ขึ้นกับรายได้(เช่นในที่นี้คือ I) เปลี่ยนแปลงไป จะทำให้รายได้ดุลยภาพเปลี่ยนแปลงไปด้วย โดยรายได้ดุลยภาพจะเพิ่มขึ้นหรือลดลงหลายเท่าของการใช้จ่ายที่เปลี่ยนไปนั้น
- การที่รายได้จะเปลี่ยนไปกี่เท่าขึ้นกับค่าตัวคูณหรือตัวทวี (multiplier)

154

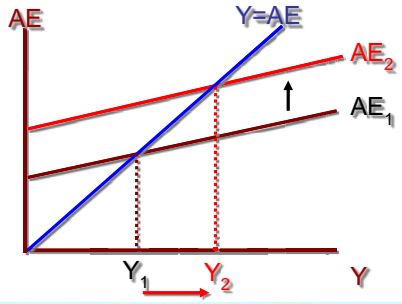

ถ้าการใช้จ่ายรวมเพิ่มขึ้น (ในที่นี้คือ I เพิ่ม) เส้น AE จะเลื่อนขึ้นจาก AE_1 เป็น AE_2 รายได้ดุลยภาพจึงเพิ่มจาก Y_1 เป็น Y_2

155

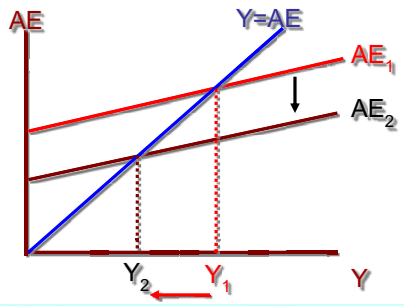

ถ้าการใช้จ่ายรวมลดลง (ในที่นี้คือ I ลด) เส้น AE จะเลื่อนลงจาก AE_1 เป็น AE_2 รายได้ดุลยภาพจึงลดลงจาก Y_1 เป็น Y_2

156

ตัวทวี (multiplier)

- ตัวทวี (k) = ค่าที่บอกให้ทราบว่าเมื่อรายจ่ายประเภท autonomous (A) เปลี่ยนไป รายได้ดุลยภาพจะเปลี่ยนไป k เท่าของการใช้จ่ายที่เปลี่ยนไปนั้น
- ตัวอย่างเช่นถ้า k=5 หมายความว่าถ้า I (เป็นการใช้จ่ายที่ไม่ขึ้นกับรายได้) เพิ่มขึ้น 1 พันล้าน รายได้ดุลยภาพจะเพิ่มขึ้น 5 พันล้าน

157

การคำนวณค่าตัวทวี

- จาก AE = N + A โดยที่ N = zY

  AE = zY + A
- จากเงื่อนไขดุลยภาพ Y = AE ดังนั้น

  Y = zY + A

  Y – zY = A

  (1-z)Y = A

  Y = $\frac{A}{1-Z}$ และ $\Delta Y = \frac{\Delta A}{1-Z}$ ดังนั้น $\frac{\Delta Y}{\Delta A} = \frac{1}{1-Z} = k$

158

การคำนวณค่าตัวทวี

- สรุป $k = \frac{1}{1-Z}$
- ค่า k จะมากหรือน้อยขึ้นกับค่า Z
  - ถ้า Z มีค่ามาก k จะมีค่ามากด้วย
  - ถ้า Z มีค่าน้อย k จะมีค่าน้อยด้วย

  เช่น เปรียบเทียบกรณีค่า Z=0.8 กับ Z=0.75

  ถ้า Z = 0.8 , k = $\frac{1}{1-0.8}$ = 5

  ถ้า Z = 0.75 , k = $\frac{1}{1-0.75}$ = 4

159

การคำนวณค่าตัวทวี

- จากตัวอย่างเดิม ถ้าการลงทุน (I) ซึ่งเป็น Autonomous Expenditure เพิ่มขึ้น 1 พันล้านบาท รายได้ดุลยภาพจะเพิ่มขึ้นเท่าใด
- จาก AE = C + I โดยที่

  C = C_0 + mpcY (กรณีไม่มีรัฐบาล Y = Yd)

  ดังนั้น AE = C_0 + mpcY +I

  = mpcY + (C_0+I)

  เทียบกับ AE = zY + A

160

การคำนวณค่าตัวทวี

- ส่วนที่ขึ้นกับรายได้ (N = zY) ก็คือ N = mpc Y
- ดังนั้น mpc = z
- จากสมการการบริโภค C = C_0 + mpcYd เทียบกับสมการการบริโภคในตัวอย่างคือ C = 100 + 0.8Yd จะทราบได้ว่า mpc = 0.8 ดังนั้น z = 0.8
- ค่าตัวทวี (k) = $\frac{1}{1-Z} = \frac{1}{1-0.8} = 5$
- ถ้าการลงทุนเพิ่ม 1 พันล้าน รายได้ดุลยภาพจะเพิ่ม 5 พันล้าน

161

บทที่ 4

รายได้ประชาชาติดุลยภาพ

กรณีเศรษฐกิจเปิด มีรัฐบาล

162

บทบาทของรัฐบาล

- เมื่อมีรัฐบาลเข้ามาเกี่ยวข้อง ตัวแปรที่เพิ่มเข้ามาในแบบจำลองได้แก่
  - รายจ่ายของรัฐบาล ได้แก่ รายจ่ายของรัฐเพื่อซื้อสินค้าและบริการ (G) และเงินโอน (TR) แต่มักไม่ใส่ตัวแปรเงินโอนในแบบจำลองเพราะมีค่าค่อนข้างน้อย
  - รายได้ของรัฐบาล ซึ่งส่วนใหญ่มาจากภาษี (T)
  - G เป็นตัวแปรประเภท Autonomous คือไม่ขึ้นกับรายได้ ส่วน T เป็นตัวแปรประเภท Induced คือขึ้นกับรายได้

163

รายจ่ายรัฐบาล

- G เป็นส่วนหนึ่งของรายจ่ายรวม (AE) การเปลี่ยนแปลงของ G จึงกระทบต่อ AE โดยตรง คือถ้า G เพิ่ม AE จะเพิ่มตาม และ G ลด AE จะลดตาม
- TR = เงินโอนไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของ AE โดยตรง แต่มีผลผ่านการบริโภค (C) ซึ่งขึ้นกับรายได้สุทธิ (รายได้ หักภาษี บวกเงินโอน) ดังนั้นเมื่อ TR เพิ่มขึ้นทำให้ C เพิ่ม นำไปสู่การสูงขึ้นของ AE และในทางกลับกันเมื่อ TR ลดทำให้ C ลด นำไปสู่การลดลงของ AE (อย่างไรก็ตามเนื่องจาก TR มีค่าไม่มากนักจึงมักถูกตัดออกไปไม่นำมาพิจารณา)

164

รายรับของรัฐบาล

- รายรับของรัฐบาลส่วนใหญ่มาจากภาษี (T) ซึ่งจะมีผลต่อ AE ในทางอ้อมกล่าวคือ
  - ถ้า T สูงขึ้น รายได้สุทธิ (Yd) จะลดลงทำให้การบริโภค (C) ลดลงและ AE ลดลงในที่สุด
  - ถ้า T ลดลง รายได้สุทธิ (Yd) จะเพิ่มขึ้นทำให้การบริโภค(C) เพิ่มขึ้นและ AE เพิ่มขึ้นในที่สุด

165

เศรษฐกิจเปิด

- เศรษฐกิจเปิดคือระบบเศรษฐกิจที่มีการติดต่อค้าขายและทำธุรกรรมทางเศรษฐกิจกับต่างประเทศ
- ตัวแปรสำคัญเมื่อเศรษฐกิจเปิดก็คือ การส่งออก (X) และการนำเข้า (M)
- X เป็นตัวแปรประเภท Autonomous คือไม่ขึ้นกับรายได้ ส่วน M เป็นตัวแปรประเภท Induced คือขึ้นกับรายได้

166

ดุลยภาพของระบบเศรษฐกิจ

- เงื่อนไขที่จะทำให้รายได้อยู่ในดุลยภาพก็คือ ผลผลิตรวม (หรือรายได้) ต้องเท่ากับ ความต้องการใช้จ่ายรวม การวิเคราะห์รายได้ดุลยภาพตามเงื่อนไขนี้จึงเรียกว่า Income-Expenditure Approach
- ถ้า Y คือผลผลิตรวม และAE คือความต้องการใช้จ่ายรวม เงื่อนไขที่จะเกิดดุลยภาพคือ

$$Y = AE$$

167

- เนื่องจากรายจ่าย(อุปสงค์รวม)ประกอบด้วย การบริโภค การลงทุนการใช้จ่ายรัฐบาล และการส่งออกสุทธิ ดังนั้น

$$Y = C + I + G + X - M$$

- เมื่อพิจารณาจากทางด้านรายได้ Income หรือ Y จะถูกแบ่งเป็น 3 ส่วนคือ เพื่อบริโภค(C) ออม(S) และเสียภาษี (T)

$$Y = C + S + T$$

168

- เนื่องจากที่ระดับดุลยภาพ $Y = C + I + G + X - M$ ดังนั้น

$$C + S + T = C + I + G + X - M$$

$$S + T + M = I + G + X$$

- หมายความว่ารายได้จะอยู่ในดุลยภาพถ้า

$$S + T + M = I + G + X \text{ หรือ}$$

$$I + G + X = S + T + M$$

169

- I + G + X ถูกกำหนดชื่อว่าเป็น “ส่วนกระตุ้น” (injection) เพราะทำให้กระแสหมุนเวียนของรายได้ในประเทศเพิ่มขึ้น
- S + T + M ถูกกำหนดชื่อว่าเป็น “ส่วนรั่วไหล” (withdrawal) เพราะทำให้กระแสหมุนเวียนของรายได้ขาดหายไป
- ที่ดุลยภาพ ส่วนกระตุ้นเท่ากับส่วนรั่วไหล เสมอ
- การวิเคราะห์รายได้ดุลยภาพจึงมีอีกแนวทางหนึ่งคือ Injection-Withdrawal Approach

170

แบบจำลองของเคนส์

- เคนส์ให้ความสำคัญเฉพาะอุปสงค์รวม ในแบบจำลองจึงเน้นแต่ส่วนประกอบด้านรายจ่ายรวม
- การบริโภค(C) ขึ้นกับรายได้สุทธิส่วนบุคคล (Yd) ซึ่งเป็นตัวแปรภายในแบบจำลอง โดยที่ Yd = Y-T (Yd คือรายรับหลังหักภาษี)
- กำหนดให้ภาษี (T)เป็นตัวแปรประเภท Induced คือขึ้นกับรายได้ โดย T = tY (t คืออัตราภาษีเงินได้ เช่นถ้า t=.10 ก็คืออัตราภาษี 10% ของรายได้)

171

ส่วนประกอบของรายจ่ายรวม

- การบริโภค(C)ขึ้นกับ Yd ในรูปแบบสมการ

$C = C_0 + bYd$ โดยที่ $b = mpc$, $Yd = Y - T$ และ

$T = tY$ (t คืออัตราภาษี) ดังนั้น

$C = C_0 + b(Y - T)$

$= C_0 + bY - bT$ แทนค่า $T = tY$ จะได้เป็น

$C = C_0 + bY - b\,tY$

$C = C_0 + (b - b\,t)Y$

172

ส่วนประกอบของรายจ่ายรวม

- การลงทุน (I) เป็นตัวแปรประเภท autonomous ซึ่งไม่ขึ้นกับรายได้ ดังนั้นโดยทั่วไปจึงกำหนดให้เท่ากับค่าคงที่ค่าหนึ่งเช่น I_0
- การใช้จ่ายรัฐบาล(G) เป็นตัวแปรประเภท autonomous ซึ่งไม่ขึ้นกับรายได้ ดังนั้นโดยทั่วไปจึงกำหนดให้เท่ากับค่าคงที่ค่าหนึ่งเช่น G_0
- การส่งออก(X) เป็นตัวแปรประเภท autonomous ซึ่งไม่ขึ้นกับรายได้ ดังนั้นโดยทั่วไปจึงกำหนดให้เท่ากับค่าคงที่ค่าหนึ่งเช่น X_0

173

ส่วนประกอบของรายจ่ายรวม

- การนำเข้า (M) เป็นตัวแปรประเภท Induced ซึ่งขึ้นกับรายได้ เขียนเป็นสมการความสัมพันธ์ได้ว่า M = mY โดยที่ m = marginal propensity to import = มูลค่าการนำเข้าที่เพิ่มขึ้นเมื่อรายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้น 1 หน่วย

174

การกำหนดรายได้ดุลยภาพ

จากเงื่อนไข Income-Expenditure Approach

จากเงื่อนไขรายได้ดุลยภาพ $Y = C + I + G + X - M$

ถ้าให้ $C = 100 + 0.8Yd$

โดย $Yd = Y - T$ และ $T = 0.1Y$

$I = 250$, $G = 170$, $X = 240$, $M = 0.1Y$

แทนค่า Yd และ T ในสมการ C ได้เป็น

$C = 100 + 0.8\,(Y - 0.1Y) = 100 + 0.8(0.9Y)$

$C = 100 + 0.72Y$

175

- แทนค่า C, I, G, X, M ลงในสมการเงื่อนไขรายได้ดุลยภาพได้เป็น

$$Y = 100 + 0.72Y + 250 + 170 + 240 - 0.1Y$$

$$Y = 760 + 0.62Y$$

$$Y - 0.62Y = 760$$

$$0.38Y = 760$$

$$Y = \frac{760}{0.38} = 2{,}000 \text{ (รายได้ดุลยภาพ)}$$

176

การวิเคราะห์ด้วยตาราง

Y	C=100+.72Y	I	G	X	M=0.1Y	AE
1,500	1,180	250	170	240	150	1,690
1,750	1,360	250	170	240	175	1,845
2,000	1,540	250	170	240	200	2,000
3,000	2, 260	250	170	240	300	2,620
4,000	2,980	250	170	240	400	3,240

รายได้ดุลยภาพดูจาก Y = AE = 2,000

177

การวิเคราะห์ด้วยรูปกราฟ

- สร้างเส้น AE โดยที่ AE = C + I + G + X – M

$$AE = 100 + 0.72Y + 250 + 170 + 240 - 0.1Y$$

$$AE = 760 + 0.62Y$$

ตามรูปแบบสมการเส้นตรง

- จุดตัดแกนตั้ง = 760
- slope = 0.62

178

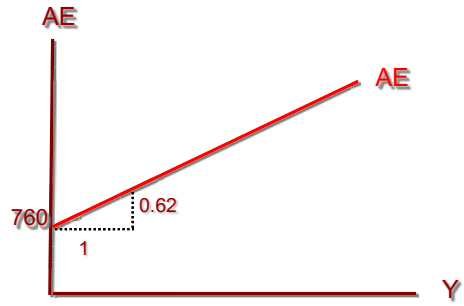

เส้น AE

179

เงื่อนไขทางเรขาคณิตเพื่อช่วยในการวิเคราะห์

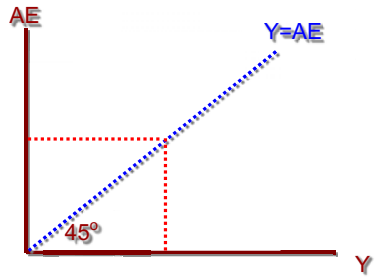

บนเส้น 45 องศา ระยะไปยังแกนตั้งเท่ากับแกนนอน ดังนั้น บนเส้นนี้ Y = AE หรือ Y=C+I+G+X-M ดุลยภาพจึงต้องอยู่ที่จุดใดจุดหนึ่งบนเส้นนี้เท่านั้น

180

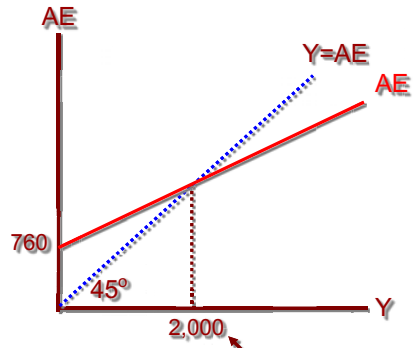

รายได้ดุลยภาพ

181

การกำหนดรายได้ดุลยภาพ
จากเงื่อนไข Injection-Withdrawal Approach

จากเงื่อนไขรายได้ดุลยภาพ I + G + X = S + T + M

ในที่นี้ I = 250, G = 170, X = 240

S หาจาก Yd – C (รายได้สุทธิหักด้วยการบริโภคจะได้ค่าการออม)

S = Yd – C โดยที่ Yd = Y – T , T = 0.1Y และ C = 100 + 0.72Y ดังนั้น

S = Y – 0.1Y – (100 + 0.72Y) = 0.9Y – 100 – 0.72Y

S = -100 + 0.18Y

182

T = 0.1Y

M = 0.1Y

ดังนั้น S + T + M = -100+0.18Y+0.1Y+0.1Y

= -100+0.38Y

จากเงื่อนไขดุลยภาพ I+G+X = S+T+M ดังนั้น

250+170+240 = -100+0.38Y

760 = 0.38Y

$Y = \frac{760}{0.38} = 2{,}000$

183

การวิเคราะห์ด้วยตาราง

Y	I	G	X	Injec-tion	S= -100 + 0.18Y	T= 0.1Y	M= 0.1Y	withdrawal
1,500	250	170	240	660	170	150	150	470
1,750	250	170	240	660	215	175	175	565
2,000	250	170	240	660	260	200	200	660
3,000	250	170	240	660	440	300	300	1,040
4,000	250	170	240	660	620	400	400	1,420

รายได้ดุลยภาพดูจาก Injection = Withdrawal = 2,000

184

การวิเคราะห์ด้วยรูปกราฟ

- สร้างเส้น S+T+M = -100 + 0.38Y ตามรูปแบบสมการเส้นตรง
  - จุดตัดแกนตั้ง = -100
  - slope = 0.38
- สร้างเส้น I+G+X = 660

185

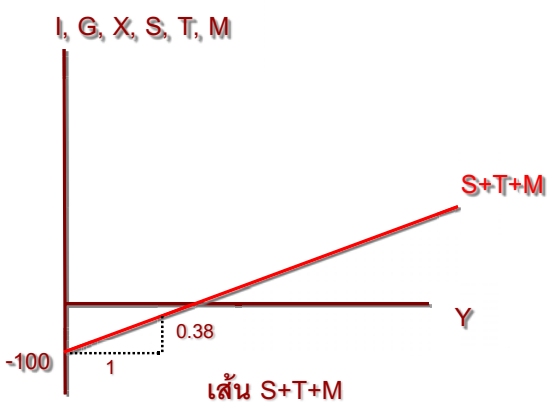

186

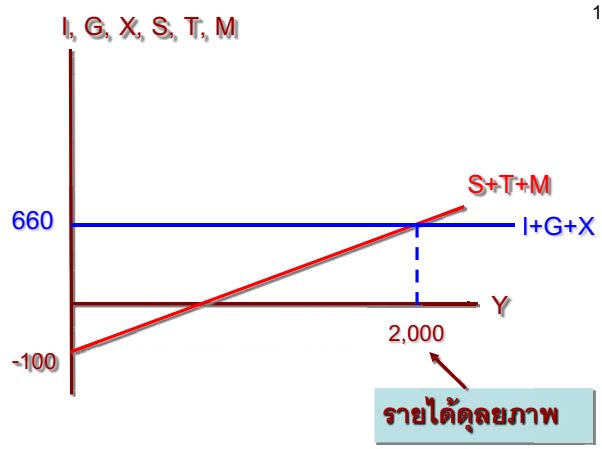

187

การเปลี่ยนแปลงระดับรายได้ดุลยภาพ

- ถ้าการใช้จ่ายรวม(AE)เปลี่ยนแปลงไป จะทำให้รายได้ดุลยภาพเปลี่ยนแปลงไปด้วย โดยรายได้ดุลยภาพจะเพิ่มขึ้นหรือลดลงหลายเท่าของการใช้จ่ายที่เปลี่ยนไปนั้น
- การใช้จ่ายรวมเปลี่ยนเมื่อส่วนประกอบของการใช้จ่ายรวม (C , I, G, X, M)เปลี่ยนไป
- ถ้าการใช้จ่ายรวมเพิ่ม เส้น AE จะเลื่อนขึ้น
- ถ้าการใช้จ่ายรวมลด เส้น AE จะเลื่อนลง

188

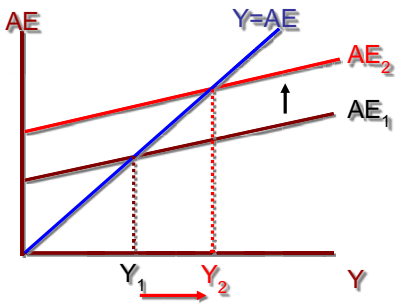

กรณีการใช้จ่ายรัฐบาล (G) เพิ่มขึ้น

ถ้าการใช้จ่ายรัฐบาล(G) เพิ่ม การใช้จ่ายรวมเพิ่มขึ้น เส้น AE จะเลื่อนขึ้นจาก AE_1เป็น AE_2 รายได้ดุลยภาพจึงเพิ่มจาก Y_1 เป็น Y_2

189

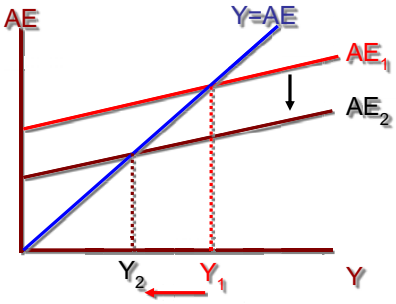

กรณี การใช้จ่ายรัฐบาล (G) ลดลง

ถ้าการใช้จ่ายรัฐบาล(G) ลดลง การใช้จ่ายรวมลดลง เส้น AE จะเลื่อนลงจาก AE_1เป็น AE_2 รายได้ดุลยภาพจึงลดลงจาก Y_1 เป็น Y_2

190

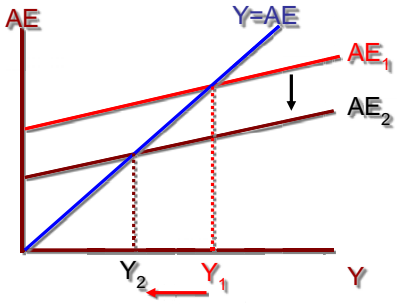

กรณี ภาษี (T) เพิ่มขึ้น

ถ้าภาษีเพิ่มขึ้น การบริโภค (C)ลดลง การใช้จ่ายรวมลดลง เส้น AE จะเลื่อนลงจาก AE_1เป็น AE_2 รายได้ดุลยภาพจึงลดลงจาก Y_1 เป็น Y_2

191

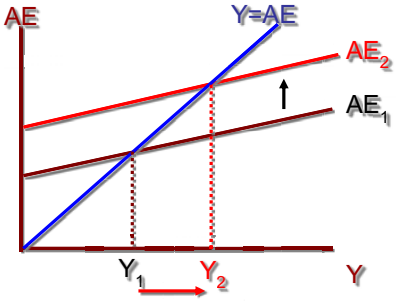

กรณีภาษี (T) ลดลง

ถ้าภาษีลดลง การบริโภค (C) เพิ่มขึ้น การใช้จ่ายรวมเพิ่มขึ้น เส้น AE จะเลื่อนขึ้นจาก AE_1เป็น AE_2 รายได้ดุลยภาพจึงเพิ่มจาก Y_1 เป็น Y_2

192

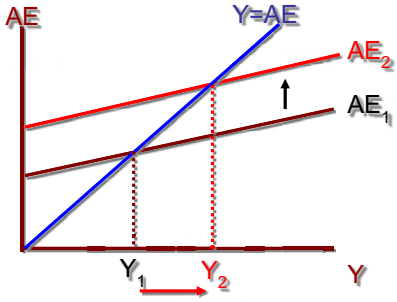

กรณีการลงทุน (I) เพิ่มขึ้น

ถ้าการลงทุน(I) เพิ่ม การใช้จ่ายรวมเพิ่มขึ้น เส้น AE จะเลื่อนขึ้นจาก AE_1เป็น AE_2 รายได้ดุลยภาพจึงเพิ่มจาก Y_1 เป็น Y_2

193

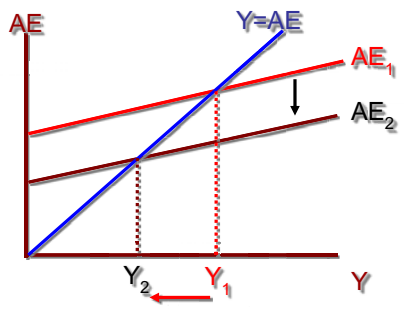

กรณี การลงทุน (I) ลดลง

ถ้าการลงทุน(I) ลดลง การใช้จ่ายรวมลดลง เส้น AE จะเลื่อนลงจาก AE_1 เป็น AE_2 รายได้ดุลยภาพจึงลดลงจาก Y_1 เป็น Y_2

194

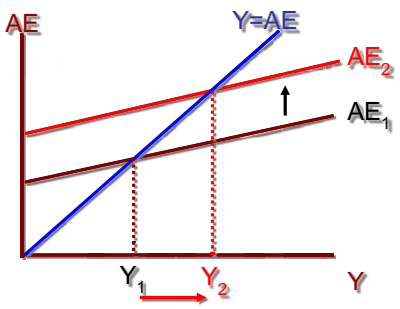

กรณีการส่งออก (X) เพิ่มขึ้น

ถ้าการส่งออก(X) เพิ่ม การใช้จ่ายรวมเพิ่มขึ้น เส้น AE จะเลื่อนขึ้นจาก AE_1 เป็น AE_2 รายได้ดุลยภาพจึงเพิ่มจาก Y_1 เป็น Y_2

195

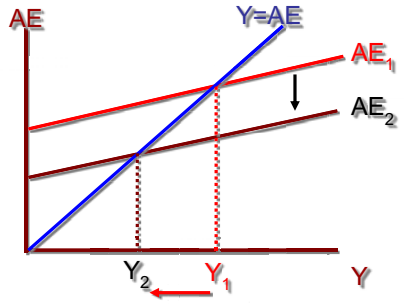

กรณี การส่งออก (X) ลดลง

ถ้าการส่งออก(X) ลดลง การใช้จ่ายรวมลดลง เส้น AE จะเลื่อนลงจาก AE_1 เป็น AE_2 รายได้ดุลยภาพจึงลดลงจาก Y_1 เป็น Y_2

196

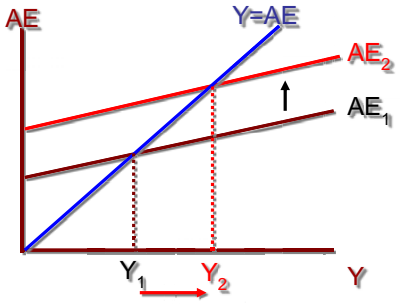

กรณีการนำเข้า (M) ลดลง

ถ้าการนำเข้า(M) ลดลง การใช้จ่ายรวมเพิ่มขึ้น เส้น AE จะเลื่อนขึ้นจาก AE_1 เป็น AE_2 รายได้ดุลยภาพจึงเพิ่มจาก Y_1 เป็น Y_2

197

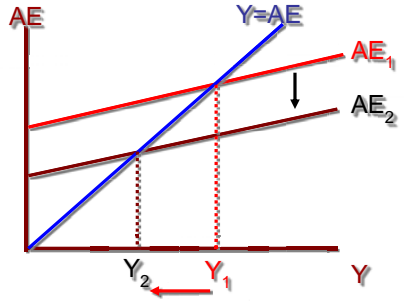

กรณี การนำเข้า (M) เพิ่มขึ้น

ถ้าการนำเข้า(M) เพิ่มขึ้น การใช้จ่ายรวมลดลง เส้น AE จะเลื่อนลงจาก AE_1 เป็น AE_2 รายได้ดุลยภาพจึงลดลงจาก Y_1 เป็น Y_2

198

ตัวทวี (multiplier)

- การใช้จ่ายรวม (AE) อาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ
  - Induced Expenditure (N) = การใช้จ่ายที่ผันแปรตามรายได้ โดย N=zY
  - Autonomous Expenditure(A)= การใช้จ่ายที่ไม่ขึ้นกับรายได้
- ดังนั้น AE = zY + A

199

การเปลี่ยนแปลงระดับรายได้ดุลยภาพ

- ถ้าการใช้จ่ายส่วนที่ไม่ขึ้นกับรายได้(เช่นในที่นี้คือ I,G,X,) เปลี่ยนแปลงไป จะทำให้รายได้ดุลยภาพเปลี่ยนแปลงไปด้วย โดยรายได้ดุลยภาพจะเพิ่มขึ้นหรือลดลงหลายเท่าของการใช้จ่ายที่เปลี่ยนไปนั้น
- การที่รายได้จะเปลี่ยนไปกี่เท่าขึ้นกับค่าตัวคูณหรือตัวทวี (multiplier)

200

การคำนวณค่าตัวทวี

- จาก AE = N + A โดยที่ N = zY

  AE = zY + A

- ตัวทวี (k) = $\frac{1}{1-Z}$
- ค่า z ในกรณีนี้จะ = b – bt – m ซึ่งหาได้ดังนี้

201

การคำนวณค่าตัวทวี

- $C = C_0 + bYd$ โดยที่ $Yd = Y - T$ และ $T = T_0 + tY$
  ดังนั้น $Yd = Y - (T_0 + tY) = Y - T_0 - tY$
- $C = C_0 + b(Y - T_0 - tY) = C_0 + bY - bT_0 - btY$
- ให้ $I = I_0$, $G = G_0$, $X = X_0$, $M = mY$
- จาก AE = C + I + G + X – M
- $AE = C_0 + bY - bT_0 - btY + I_0 + G_0 + X_0 - mY$
- $AE = (C_0 - bT_0 + I_0 + G_0 + X_0) + bY - btY - mY$
- $AE = (C_0 - bT_0 + I_0 + G_0 + X_0) + (b - bt - m)Y$
- $AE = (b - bt - m)Y + (C_0 - bT_0 + I_0 + G_0 + X_0)$

202

การคำนวณค่าตัวทวี

- เทียบกับ AE = zY + A ในที่นี้

  $z = b - bt - m$

  $A = C_0 - bT_0 + I_0 + G_0 + X_0$

  ตัวทวี (k) = $\frac{1}{1-Z} = \frac{1}{1-(b-bt-m)} = \frac{1}{1-b+bt+m}$

203

บทที่ 5

ดุลยภาพร่วมของตลาดผลผลิตและตลาดเงินตรา (วิเคราะห์ด้วยเส้น IS และ LM)

204

ดุลยภาพของระบบเศรษฐกิจ

- ในการวิเคราะห์ที่ผ่านมาเป็นการวิเคราะห์เฉพาะตลาดผลผลิตโดยยังไม่ได้นำเอาตลาดสำคัญอีกตลาดหนึ่งมาวิเคราะห์ด้วยคือตลาดเงินตรา
- การจะนำเอาตลาดเงินตรามาวิเคราะห์ร่วมกับตลาดผลผลิตได้จะต้องหาปัจจัยที่เชื่อมโยง 2 ตลาดนี้เข้าด้วยกัน
- ตัวเชื่อมโยง 2 ตลาดเข้าด้วยกันก็คืออัตราดอกเบี้ย (r) และผลผลิตรวมหรือรายได้ประชาชาติ(Y)

205

ดุลยภาพร่วมตลาดผลผลิต-เงินตรา

- การวิเคราะห์ดุลยภาพร่วม 2 ตลาดจะวิเคราะห์ด้วยเส้น IS และ LM
- สร้างเส้นแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง r และ Y ที่เกิด ณ ระดับดุลยภาพในตลาดผลผลิตขึ้นเรียกว่า เส้น IS
- สร้างเส้นแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง r และ Y ที่เกิด ณ ระดับดุลยภาพในตลาดเงินตราขึ้นเรียกว่า เส้น LM

206

ดุลยภาพในตลาดผลผลิต : เส้น IS

- เส้น IS คือเส้นความสัมพันธ์ระหว่างอัตราดอกเบี้ยและรายได้ ณ ระดับที่ทำให้เกิดดุลยภาพในตลาดผลผลิต
- ถ้าเขียนรูปกราฟให้แกนตั้งคือ r แกนนอนคือ Y เส้น IS จะมีลักษณะเป็นเส้นทอดลงจากซ้ายไปขวา แสดงว่าอัตราดอกเบี้ยแปรผันตรงข้ามกับรายได้
- ทุกจุดบนเส้น IS แสดงดุลยภาพในตลาดผลผลิต

207

เส้น IS

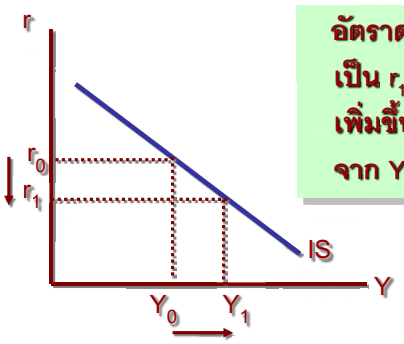

อัตราดอกเบี้ยลดลงจาก r_0 เป็น r_1 ทำให้การลงทุนเพิ่มขึ้น รายได้ (Y) เพิ่มขึ้นจาก Y_0 เป็น Y_1

อัตราดอกเบี้ยผันแปรทิศทางตรงข้ามกับรายได้

208

วิธีการสร้างเส้น IS ด้วยรูปกราฟ 4 รูป

- สมมุติเป็นกรณีเศรษฐกิจปิดมีรัฐบาล ดุลยภาพในตลาดผลผลิตจึงอยู่ที่ I+G = S+T
- เส้น IS สร้างขึ้นจากความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ณ ระดับดุลยภาพในตลาดผลผลิต ซึ่งจะแสดงในรูปกราฟ 3 รูป ต่อไปนี้
- ความสัมพันธ์เชื่อมโยงของตัวแปรตามรูปกราฟทั้ง 3 จะนำไปสร้างเป็นเส้น IS ได้ในรูปที่ 4

209

รูปที่ 1 เส้น I+G

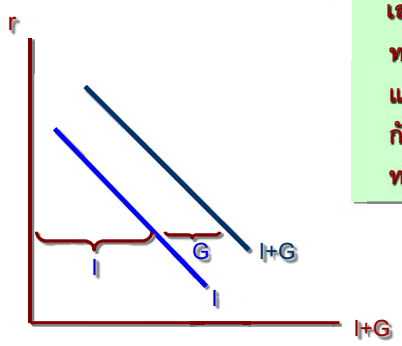

เส้นการลงทุน (I) เป็นเส้นทอดลงจากซ้ายไปขวา แสดงว่าการลงทุนสัมพันธ์กับอัตราดอกเบี้ย(r) ในทิศทางตรงข้าม

เพิ่ม G ซึ่งกำหนดให้คงที่เข้าไป จะได้เส้น I+G

210

รูปที่ 2 เส้น I+G = S+T

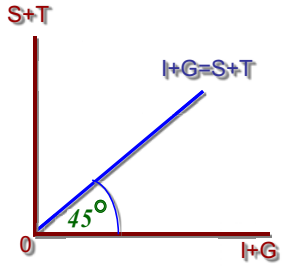

เงื่อนไขดุลยภาพคือ I+G=S+T ถ้าแกนตั้งวัด S+T และแกนนอนวัด I+G ดุลยภาพจะอยู่บนเส้น 45 องศา

211

รูปที่ 3 เส้น S+T

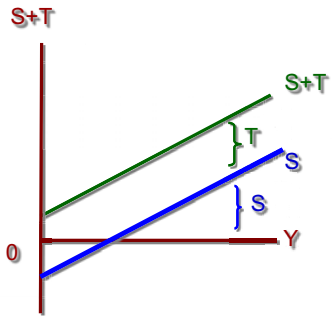

เส้นการออม (S) เป็นเส้นทอดขึ้นจากซ้ายไปขวา แสดงว่าการออมสัมพันธ์กับรายได้ (Y) ในทิศทางเดียวกัน

เพิ่ม T ซึ่งกำหนดให้คงที่เข้าไป จะได้เส้น S+T

212

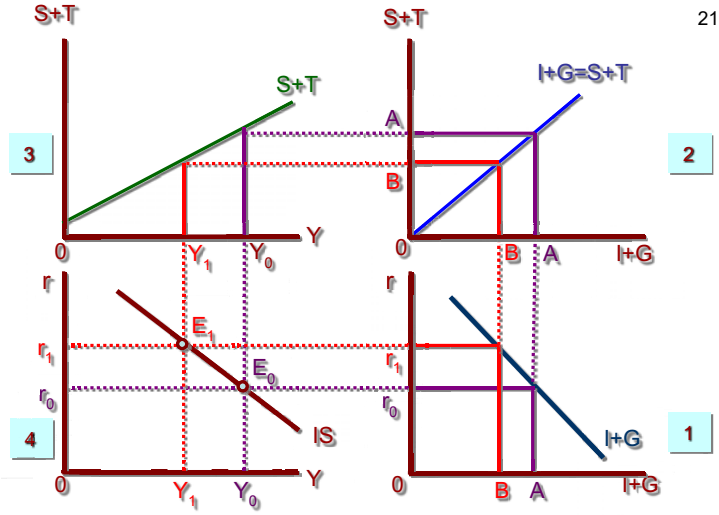

213

การสร้างเส้น IS

- เริ่มจากรูปที่ 1 สมมุติอัตราดอกเบี้ย = Or_0 จะได้ค่า I+G = OA ซึ่งถ้าจะให้ตลาดผลผลิตอยู่ในดุลยภาพ S+T จะต้องเท่ากับ OA เช่นกันในรูปที่ 2
- เมื่อ S+T = OA ในรูปที่ 2 ระดับรายได้ (Y) ที่สอดคล้องกับ S+T ระดับนี้คือ OY_0 ซึ่งดูได้จากรูปที่ 3
- ได้ความสัมพันธ์อัตราดอกเบี้ย Or_0 กับรายได้ OY_0 ที่จุด E_0 เป็นจุดหนึ่งบนเส้น IS

214

การสร้างเส้น IS

- เริ่มจากรูปที่ 1 สมมุติอัตราดอกเบี้ย = Or_1 จะได้ค่า I+G = OB ซึ่งถ้าจะให้ตลาดผลผลิตอยู่ในดุลยภาพ S+T จะต้องเท่ากับ OB เช่นกันในรูปที่ 2
- เมื่อ S+T = OB ในรูปที่ 2 ระดับรายได้ (Y) ที่สอดคล้องกับ S+T ระดับนี้คือ OY_1 ซึ่งดูได้จากรูปที่ 3
- ได้ความสัมพันธ์อัตราดอกเบี้ย Or_1 กับรายได้ OY_1 ที่จุด E_1 เป็นจุดหนึ่งบนเส้น IS
- ลากต่อจุด E_0 กับ E_1 จะได้เส้น IS

215

สรุปที่มาของเส้น IS

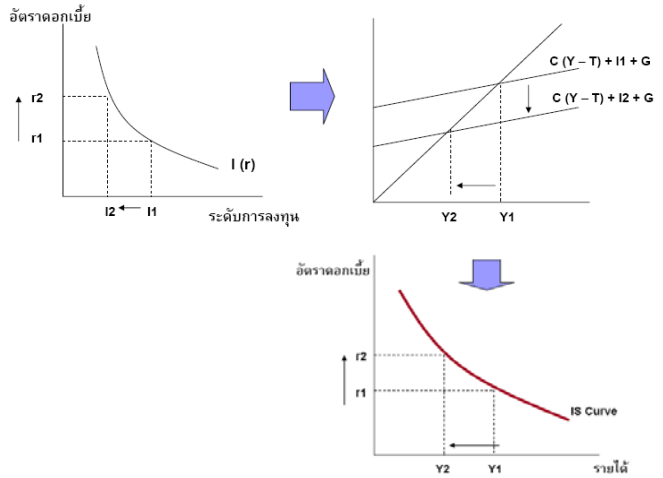

216

การเปลี่ยนแปลงของเส้น IS

- เส้น IS อาจเปลี่ยนแปลงเลื่อนย้าย (shift) ไปทางขวาหรือซ้ายของเส้นเดิมได้ด้วยสาเหตุต่อไปนี้
  - การใช้จ่ายรวมเพิ่มขึ้นจากการที่ ส่วนกระตุ้น(injection) อันได้แก่ I และ G เพิ่มขึ้นหรือส่วนรั่วไหล (withdrawal) อันได้แก่ S และ T ลดลง เส้น IS จะเลื่อนไปทางขวาของเส้นเดิม
  - การใช้จ่ายรวมลดลงจากการที่ ส่วนกระตุ้น(injection) อันได้แก่ I และ G ลดลง หรือส่วนรั่วไหล (withdrawal) อันได้แก่ S และ T สูงขึ้น เส้น IS จะเลื่อนไปทางซ้ายของเส้นเดิม

217

กรณีเพิ่ม G เส้น IS ขยับขวา

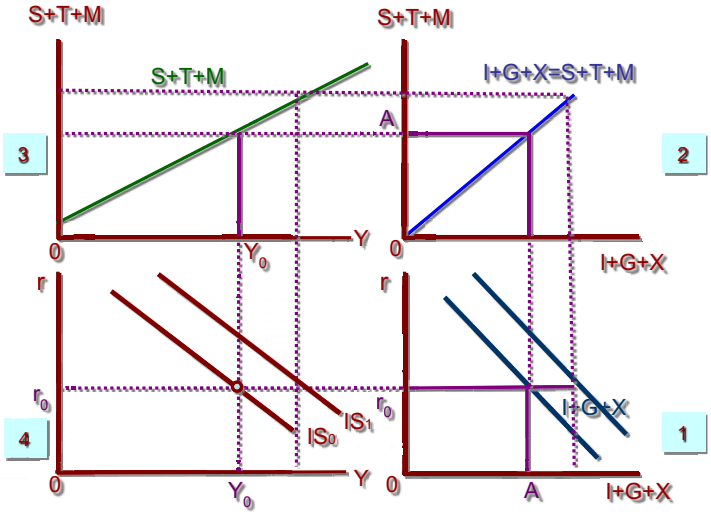

218

หากเพิ่มภาษี เส้น IS ขยับอย่างไร

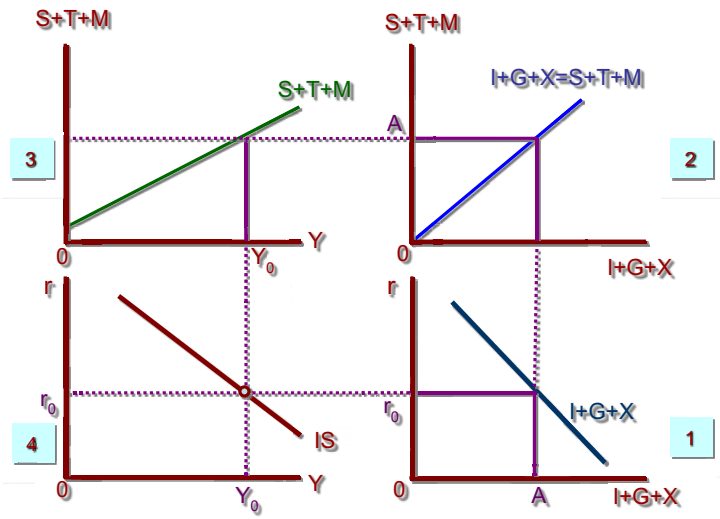

219

ดุลยภาพในตลาดเงินตรา : เส้น LM

- เส้น LM คือเส้นความสัมพันธ์ระหว่างอัตราดอกเบี้ยและรายได้ ณ ระดับที่ทำให้เกิดดุลยภาพในตลาดเงินตรา
- ถ้าเขียนรูปกราฟให้แกนตั้งคือ r แกนนอนคือ Y เส้น LM จะมีลักษณะเป็นเส้นทอดขึ้นจากซ้ายไปขวา แสดงว่าอัตราดอกเบี้ยแปรผันทางเดียวกันกับรายได้
- ทุกจุดบนเส้น LM แสดงดุลยภาพในตลาดเงินตราคือ อุปสงค์หรือความต้องการถือเงิน(demand for money)เท่ากับอุปทานของเงิน (supply of money)

220

ดุลยภาพในตลาดเงินตรา

- อุปสงค์ต่อเงินหรือความต้องการถือเงิน (M^d) ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ
  - ความต้องการถือเงินเพื่อจับจ่ายใช้สอย (transaction demand for money : Mt)
  - ความต้องการถือเงินเพื่อเก็งกำไร (speculative demand for money : Ms)
- อุปทานของเงิน (M^S) ถูกกำหนดโดยนโยบายการเงินของธนาคารกลาง

221

เส้น LM

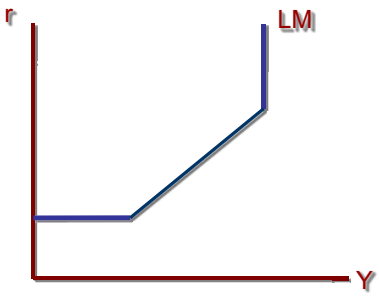

เส้น LM มี 3 ช่วงคือ ช่วงแรกขนานแกนนอน เรียกว่าช่วงของเคนส์ ช่วงที่ 2 ทอดขึ้นจากซ้ายไปขวาเรียกว่าช่วงกลาง และช่วงที่ 3 เป็นเส้นตั้งฉาก เรียกว่าช่วงคลาสสิก

ในช่วงกลางอัตราดอกเบี้ยผันแปรทิศเดียวกันกับรายได้

222

วิธีการสร้างเส้น LM ด้วยรูปกราฟ 4 รูป

- ดุลยภาพในตลาดเงินตราอยู่ที่ อุปสงค์ต่อเงินตรา (M^d) เท่ากับอุปทานของเงิน (M^S)
- เส้น LM สร้างขึ้นจากความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ณ ระดับดุลยภาพในตลาดเงินตรา ซึ่งจะแสดงในรูปกราฟ 3 รูป ต่อไปนี้
- ความสัมพันธ์เชื่อมโยงของตัวแปรตามรูปกราฟทั้ง 3 จะนำไปสร้างเป็นเส้น LM ได้ในรูปที่ 4

223

รูปที่ 1 เส้นความต้องการถือเงินเพื่อเก็งกำไร

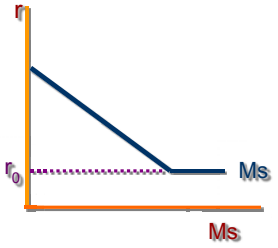

ถ้าอัตราดอกเบี้ยต่ำมาก เส้นนี้จะขนานแกนนอน

ความต้องการถือเงินเพื่อเก็งกำไรเป็นเส้นทอดลงจากซ้ายไปขวา แสดงว่าความต้องการถือเงินประเภทนี้แปรผันตรงข้ามกับอัตราดอกเบี้ย (r)

224

รูปที่ 2 เงื่อนไขดุลยภาพในตลาดเงินตรา

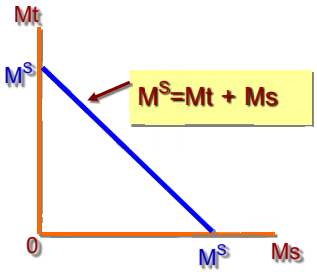

ทุกจุดบนเส้นนี้แสดงถึงการที่อุปทานของเงิน (M^S) เท่ากับอุปสงค์ต่อเงิน (Mt + Ms)

225

รูปที่ 3 เส้นความต้องการถือเงินเพื่อใช้สอย

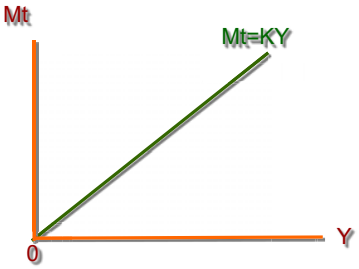

ความต้องการถือเงินเพื่อใช้สอย (Mt) เป็นเส้นทอดขึ้นจากซ้ายไปขวา แสดงว่าความต้องการถือเงินประเภทนี้แปรผันทางเดียวกันกับรายได้ (Y)

226

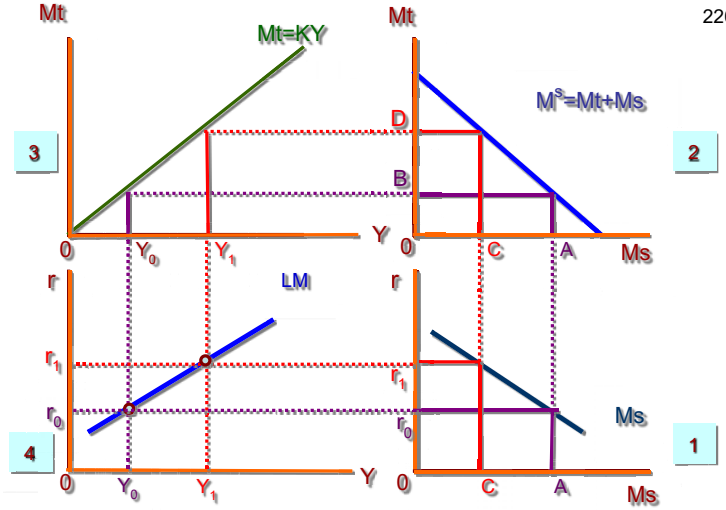

227

การสร้างเส้น LM

- เริ่มจากรูปที่ 1 สมมุติอัตราดอกเบี้ย = Or_0 จะได้ค่า Ms = OA ซึ่งถ้าจะให้ตลาดเงินตราอยู่ในดุลยภาพ Mt จะต้องเท่ากับ OB ในรูปที่ 2
- เมื่อ Mt = OB ในรูปที่ 2 ระดับรายได้ (Y) ที่สอดคล้องกับ Mt ระดับนี้คือ OY_0 ซึ่งดูได้จากรูปที่ 3
- ได้ความสัมพันธ์อัตราดอกเบี้ย Or_0 กับรายได้ OY_0 ที่จุด E_0 เป็นจุดหนึ่งบนเส้น LM

228

การสร้างเส้น LM

- เริ่มจากรูปที่ 1 สมมุติอัตราดอกเบี้ย = Or_1 จะได้ค่า Ms = OC ซึ่งถ้าจะให้ตลาดเงินตราอยู่ในดุลย Mt จะต้องเท่ากับ OD ในรูปที่ 2
- เมื่อ Mt = OD ในรูปที่ 2 ระดับรายได้ (Y) ที่สอดคล้องกับ Mt ระดับนี้คือ OY_1 ซึ่งดูได้จากรูปที่ 3
- ได้ความสัมพันธ์อัตราดอกเบี้ย Or_1 กับรายได้ OY_1 ที่จุด E_1 เป็นจุดหนึ่งบนเส้น LM

229

การสร้างเส้น LM

- เริ่มจากรูปที่ 1 สมมุติอัตราดอกเบี้ย = Or_2 จะได้ค่า Ms = O ซึ่งถ้าจะให้ตลาดเงินตราอยู่ในดุลย Mt จะต้องเท่ากับ OE ในรูปที่ 2
- เมื่อ Mt = OE ในรูปที่ 2 ระดับรายได้ (Y) ที่สอดคล้องกับ Mt ระดับนี้คือ OY_2 ซึ่งดูได้จากรูปที่ 3
- ได้ความสัมพันธ์อัตราดอกเบี้ย Or_2 กับรายได้ OY_2 ที่จุด E_2 เป็นจุดหนึ่งบนเส้น LM
- ลากต่อจุด E_0 E_1 และ E_2 จะได้เส้น LM

230

สรุปที่มาของเส้น LM

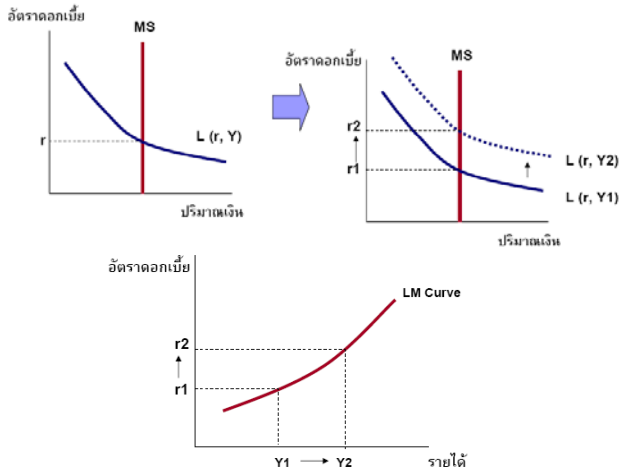

231

การเปลี่ยนแปลงของเส้น LM

- เส้น LM อาจเปลี่ยนแปลงเลื่อนย้าย (shift) ไปทางขวาหรือซ้ายของเส้นเดิมได้ด้วยสาเหตุต่อไปนี้
  - อุปทานของเงิน(ปริมาณเงิน)เพิ่มขึ้น หรืออุปสงค์ต่อเงินลดลง เส้น LM จะเลื่อนไปทางขวาของเส้นเดิม
  - อุปทานของเงิน(ปริมาณเงิน)ลดลง หรืออุปสงค์ต่อเงินเพิ่มขึ้น เส้น LM จะเลื่อนไปทางซ้ายของเส้นเดิม

232

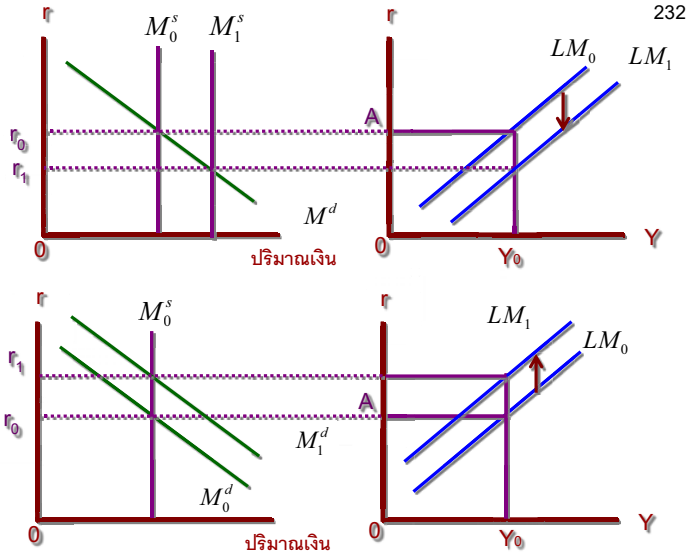

233

ดุลยภาพร่วมตลาดผลผลิตและตลาดเงินตรา

- เนื่องจากทุกจุดบนเส้น IS แสดงถึงดุลยภาพในตลาดผลผลิต และทุกจุดบนเส้น LM แสดงถึงดุลยภาพในตลาดเงินตรา
- จุดตัดของเส้น IS และ LM จึงเป็นจุดดุลยภาพร่วมของทั้ง 2 ตลาด
- อัตราดอกเบี้ย r_0 เป็นอัตราดอกเบี้ยดุลยภาพ
- รายได้ Y_0 เป็นรายได้ดุลยภาพ

234

ดุลยภาพร่วมตลาดผลผลิตและตลาดเงินตรา

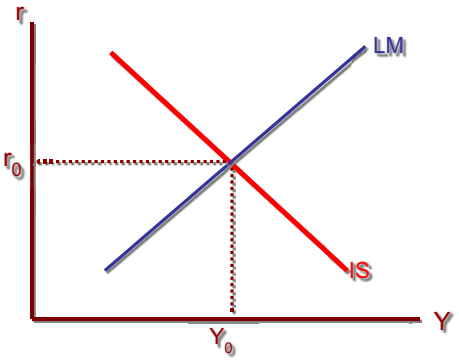

235

แบบจำลองเบื้องต้นของ IS

จากเงื่อนไขที่เศรษฐกิจจะอยู่ในดุลยภาพ

$I + G = S + T$

กำหนดให้ S ขึ้นกับรายได้ ดังสมการ $S = -100 + 0.2Yd$

ให้ I ขึ้นกับอัตราดอกเบี้ย ดังสมการ $I = 150 - 6r$

ให้ $T = 0.25Y$, $G = 100$

(ทั้งหมดมีหน่วยเป็นล้านบาท)

236

$I + G = 150 - 6r + 100$

$I + G = 250 - 6r$

$S + T = -100 + 0.2(Y - T) + 0.25Y$

$S + T = -100 + 0.2(Y - 0.25Y) + 0.25Y$

$S + T = -100 + 0.2Y - 0.05Y + 0.25Y$

$S + T = -100 + 0.4Y$

เนื่องจาก $I + G = S + T$ ดังนั้น

$250 - 6r = -100 + 0.4Y$

$0.4Y = 350 - 6r$

$Y = 875 - 15r$ ← **สมการเส้น IS**

237

แบบจำลองเบื้องต้นเส้น LM

จากเงื่อนไขดุลยภาพในตลาดเงินตรา

$M^d = M^S$

กำหนดให้ $M^d = 0.2Y - 2r$

$M^s = 150$ (ทั้งหมดมีหน่วยเป็นล้านบาท)

ดังนั้น $0.2Y - 2r = 150$

$0.2Y = 150 + 2r$

$Y = 750 + 10r$ ← **สมการเส้น LM**

238

ดุลยภาพตลาดผลผลิตและเงินตรา

ดุลยภาพ 2 ตลาดจะเกิดเมื่อ IS = LM

โดยที่ IS คือ $Y = 875 - 15r$

และ LM คือ $Y = 750 + 10r$

ดังนั้น $875 - 15r = 750 + 10r$

$125 = 25r$

$r = 5$

อัตราดอกเบี้ยดุลยภาพ = 5%

239

ดุลยภาพตลาดผลผลิตและเงินตรา

แทนค่า $r = 5$ ในสมการ IS หรือ LM ก็ได้

ถ้าแทนค่าในสมการ IS จะได้เป็น

$Y = 875 - 15(5)$

$Y = 875 - 75 = 800$

ถ้าแทนค่าในสมการ LM จะได้เป็น

$Y = 750 + 10(5)$

$Y = 750 + 50 = 800$

รายได้ดุลยภาพ = 800 ล้าน

240

การเปลี่ยนแปลงของดุลยภาพร่วม

- ดุลยภาพร่วมของตลาดผลผลิตและเงินตราจะเปลี่ยนไปถ้าเส้น IS หรือ เส้น LM เส้นใดเส้นหนึ่งหรือทั้ง 2 เส้นเลื่อน (shift) ไปเป็นเส้นใหม่
- ถ้าวิเคราะห์เฉพาะกรณีการใช้นโยบายการเงินและการคลังจะแบ่งได้เป็น 4 กรณีคือ

1. ใช้นโยบายการคลังเพิ่ม G หรือลด T ทำให้เส้น IS เลื่อนไปทางขวา

241

การเปลี่ยนแปลงของดุลยภาพร่วม

2. ใช้นโยบายการคลังลด G หรือเพิ่ม T ทำให้เส้น IS เลื่อนไปทางซ้าย
3. ใช้นโยบายการเงินเพิ่มปริมาณเงินขึ้น ทำให้เส้น LM เลื่อนไปทางขวา
4. ใช้นโยบายการเงินลดปริมาณเงินลง ทำให้เส้น LM เลื่อนไปทางซ้าย

242

ใช้นโยบายการคลังเพิ่ม G หรือลด T

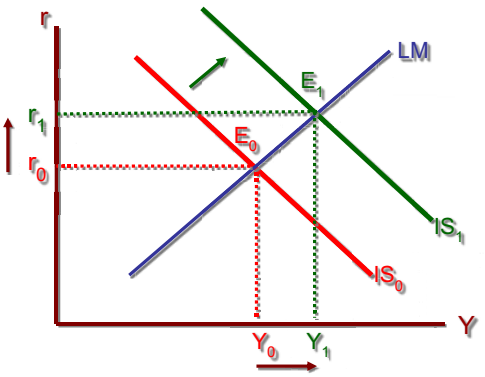

เส้น IS เลื่อนไปทางขวาทำให้รายได้ดุลยภาพและอัตราดอกเบี้ยดุลยภาพสูงขึ้น

243

ใช้นโยบายการคลังลด G หรือเพิ่ม T

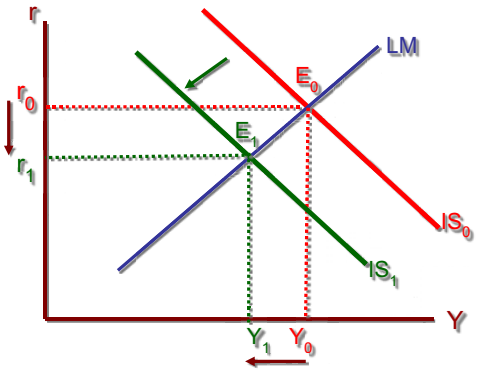

เส้น IS เลื่อนไปทางซ้ายทำให้รายได้ดุลยภาพและอัตราดอกเบี้ยดุลยภาพลดลง

244

ใช้นโยบายการเงินเพิ่มปริมาณเงิน

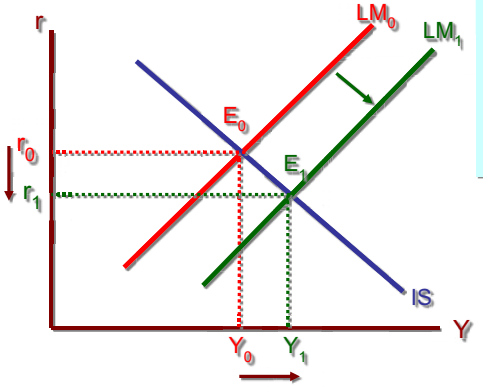

เส้น LM เลื่อนไปทางขวาทำให้รายได้ดุลยภาพสูงขึ้น อัตราดอกเบี้ยดุลยภาพลดลง

245

ใช้นโยบายการเงินลดปริมาณเงิน

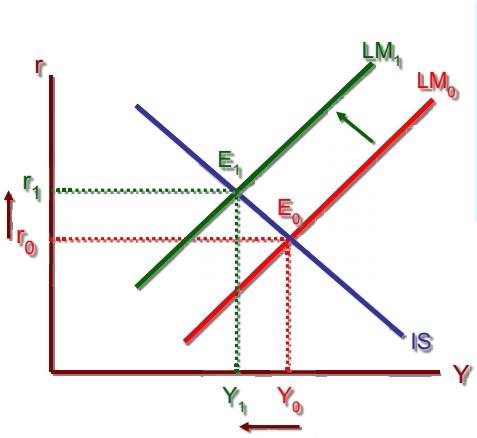

เส้น LM เลื่อนไปทางซ้ายทำให้รายได้ดุลยภาพลดลง อัตราดอกเบี้ยดุลยภาพสูงขึ้น

246

ใช้นโยบายการคลังเพิ่ม G หรือลด T และใช้นโยบายการเงินลดปริมาณเงิน

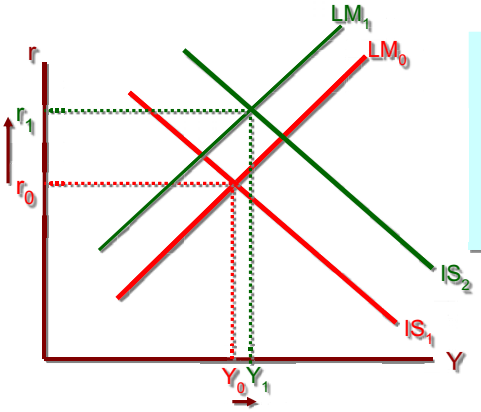

นโยบายการคลังกระตุ้นเศรษฐกิจแต่ใช้นโยบายการเงินชะลอการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

บทที่ 6
ความสัมพันธ์ระหว่าง
รายได้ประชาชาติกับระดับราคา

รายได้กับระดับราคา

- แบบจำลองเบื้องต้น (ตามแนวคิดเคนส์) สมมุติให้ระดับราคาสินค้าคงที่
- ถ้าให้ราคาสินค้าเปลี่ยนแปลงได้ ผลการวิเคราะห์จะแตกต่างออกไป
- ความสัมพันธ์ระหว่างราคา (P) กับรายได้หรือผลผลิตที่แท้จริง (Y) จะแสดงด้วยเส้น 2 เส้นคือ
  - เส้นอุปสงค์รวม (Aggregate Demand: AD)
  - เส้นอุปทานรวม (Aggregate Supply: AS)

เส้นอุปสงค์รวม

- เส้นอุปสงค์รวม (AD)= เส้นแสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับราคาสินค้ากับรายจ่ายรวม (AE)
- ถ้าราคาสินค้าเพิ่มขึ้นจะมีผลทำให้ AE ลดลงเพราะ
  - การบริโภคลดลง เนื่องจากค่าของเงินลดลง(เงินจำนวนเท่าเดิมซื้อสินค้าได้น้อยลง)
  - การส่งออกสุทธิลดลง เนื่องจากราคาในประเทศแพงขึ้นเมื่อเทียบกับคู่แข่งทำให้ส่งออกได้น้อยลงและนำเข้ามามากขึ้น

เส้นอุปสงค์รวม

- ถ้าราคาสินค้าลดลงจะมีผลทำให้ AE เพิ่มขึ้นเพราะ
  - การบริโภคเพิ่มขึ้น เนื่องจากค่าของเงินเพิ่มขึ้น(เงินจำนวนเท่าเดิมซื้อสินค้าได้มากขึ้น
  - การส่งออกสุทธิเพิ่มขึ้น เนื่องจากราคาในประเทศถูกลงเมื่อเทียบกับคู่แข่งทำให้ส่งออกได้มากขึ้นและนำเข้าลดลง

กรณีราคาสินค้าสูงขึ้น

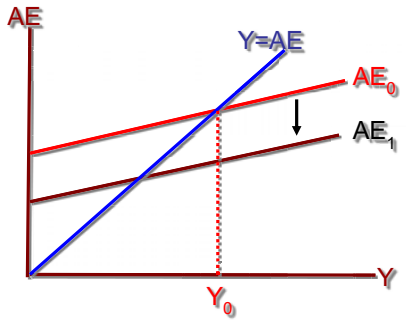

ราคาสูงขึ้น ทำให้ C และ NX ลดลง

เนื่องจาก C และ NX เป็นส่วนประกอบของ AE ทำให้ AE ลดลงด้วย

เส้น AE เลื่อนลงจาก AE_0 เป็น AE_1 แปลว่าถ้ารายได้ไม่เปลี่ยนแปลง AE จะลดลง

กรณีราคาสินค้าลดลง

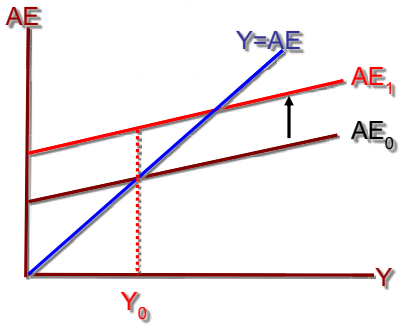

ราคาลดลง ทำให้ C และ NX เพิ่มขึ้น

เนื่องจาก C และ NX เป็นส่วนประกอบของ AE ทำให้ AE เพิ่มขึ้นด้วย

เส้น AE เลื่อนขึ้นจาก AE_0 เป็น AE_1 แปลว่าถ้ารายได้ไม่เปลี่ยนแปลง AE จะเพิ่มขึ้น

253

ผลของการเปลี่ยนแปลงราคาต่อรายได้ดุลยภาพ

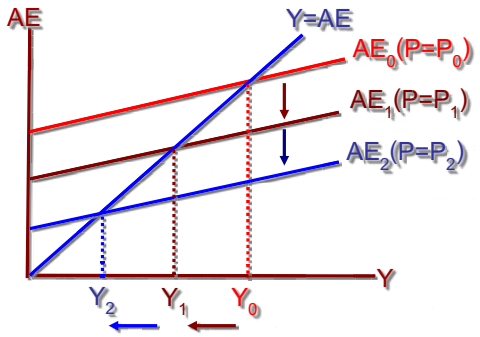

ราคาสูงขึ้น จาก P_0 เป็น P_1 และ P_2 รายได้ดุลยภาพลดลง จาก Y_0 เป็น Y_1 และ Y_2

ราคาผันแปรทางตรงข้ามกับรายได้ดุลยภาพ

254

ความสัมพันธ์ระหว่างราคากับรายได้ดุลยภาพหรือผลผลิตรวม

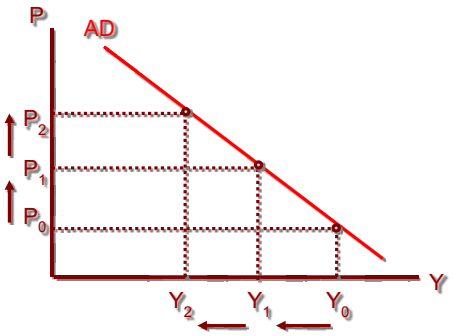

ราคาสูงขึ้น จาก P_0 เป็น P_1 และ P_2 รายได้ดุลยภาพลดลง จาก Y_0 เป็น Y_1 และ Y_2

เส้นแสดงความสัมพันธ์นี้เรียกว่าเส้นอุปสงค์รวม (AD)

255

ความสัมพันธ์ระหว่างเส้น AE กับเส้น AD

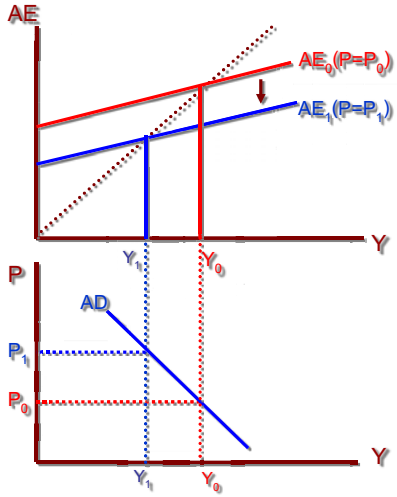

ราคาสูงขึ้นจาก P_0 เป็น P_1 เส้น AE เลื่อนลงจาก AE_0 เป็น AE_1 ทำให้รายได้ดุลยภาพลดลงจาก Y_0 เป็น Y_1

ราคา $=P_0$ รายได้$=Y_0$
ราคา $=P_1$ รายได้ลดลงเป็นY_1

256

ผลของการเปลี่ยนแปลงราคาต่อรายได้ดุลยภาพ

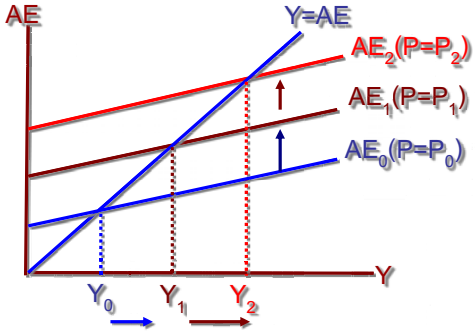

ราคาลดลง จาก P_0 เป็น P_1 และ P_2 รายได้ดุลยภาพสูงขึ้น จาก Y_0 เป็น Y_1 และ Y_2

ราคาผันแปรทางตรงข้ามกับรายได้ดุลยภาพ

257

ความสัมพันธ์ระหว่างราคากับรายได้ดุลยภาพหรือผลผลิตรวม

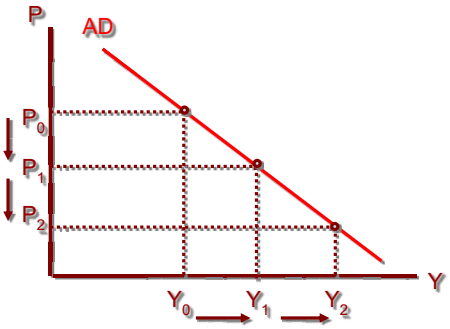

ราคาลดลง จาก P_0 เป็น P_1 และ P_2 รายได้ดุลยภาพสูงขึ้น จาก Y_0 เป็น Y_1 และ Y_2

เส้นแสดงความสัมพันธ์นี้เรียกว่าเส้นอุปสงค์รวม (AD)

258

ความสัมพันธ์ระหว่างเส้น AE กับเส้น AD

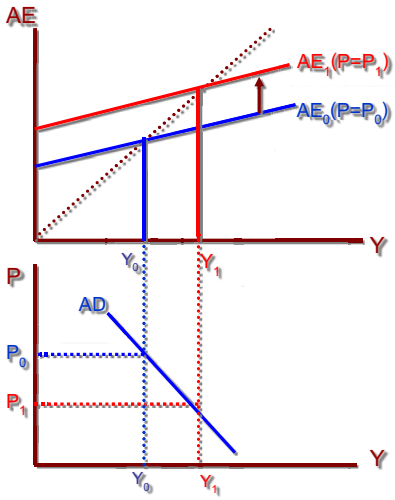

ราคาลดลงจาก P_0 เป็น P_1 เส้น AE เลื่อนขึ้นจาก AE_0 เป็น AE_1 ทำให้รายได้ดุลยภาพเพิ่มจาก Y_0 เป็น Y_1

ราคา $=P_0$ รายได้$=Y_0$
ราคา $=P_1$ รายได้เพิ่มขึ้นเป็นY_1

259

เส้นอุปสงค์รวม (AD)

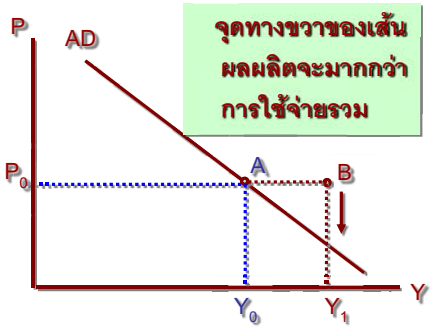

จุดทางขวาของเส้น ผลผลิตจะมากกว่า การใช้จ่ายรวม

เนื่องจาก AD ขึ้นกับราคา ถ้าราคาคงที่ $=P_0$ ที่จุด A อุปสงค์รวมและผลผลิตรวม(Y) พอดี $=Y_0$

ที่จุด B ผลผลิตรวมสูงขึ้นเป็น Y_1 แต่ AD คงเดิม เพราะราคาคงเดิม ดังนั้น Y มากกว่า AD ถ้าจะกลับสู่ดุลยภาพ(บนเส้น AD) ราคาต้องปรับลดลง

260

เส้นอุปสงค์รวม (AD)

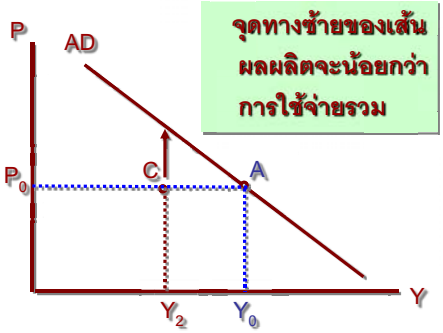

จุดทางซ้ายของเส้น ผลผลิตจะน้อยกว่า การใช้จ่ายรวม

เนื่องจาก AD ขึ้นกับราคา ถ้าราคาคงที่ $=P_0$ ที่จุด A อุปสงค์รวมและผลผลิตรวม(Y) พอดี $=Y_0$

ที่จุด C ผลผลิตรวมลดลงเป็น Y_2 แต่ AD คงเดิม เพราะราคาคงเดิม ดังนั้น Y น้อยกว่า AD ถ้าจะกลับสู่ดุลยภาพ(บนเส้น AD) ราคาต้องปรับสูงขึ้น

261

การเปลี่ยนแปลง(shift)ของเส้น AD

- ถ้าส่วนประกอบของรายจ่ายรวม (AE) เปลี่ยนแปลง (เช่น ค่าของ C, I, G, X, M) เส้น AE จะเปลี่ยนแปลงเป็นเส้นใหม่ โดยที่ถ้าการเปลี่ยนแปลงทำให้ AE เพิ่ม เส้นจะเลื่อนขึ้นไปเหนือเส้นเดิม แต่ถ้าการเปลี่ยนแปลงทำให้ AE ลดลง เส้นจะเลื่อนลงไปใต้เส้นเดิม
- การเปลี่ยนนี้ทำให้รายได้ดุลยภาพเปลี่ยนจึงมีผลต่อเส้น AD ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างดุลยภาพกับราคาด้วย

262

การเปลี่ยนแปลง(shift)ของเส้น AD

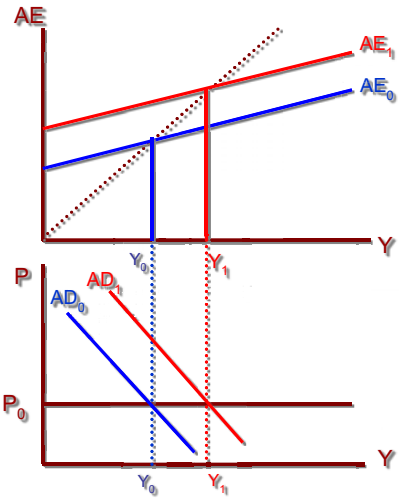

เส้น AE เลื่อนขึ้นจาก AE_0 เป็น AE_1 ทำให้รายได้ดุลยภาพเพิ่มจาก Y_0 เป็น Y_1

เนื่องจากราคาคงที่ เมื่อรายได้ดุลยภาพเพิ่มจาก Y_0 เป็นY_1 ความสัมพันธ์ต้องเปลี่ยนไปอยู่บนเส้น AD_1

263

การเปลี่ยนแปลง(shift)ของเส้น AD

- สรุปได้ว่า ถ้าส่วนประกอบของการใช้จ่ายรวม (เช่นการบริโภค การลงทุน การใช้จ่ายรัฐบาล การส่งออกสุทธิ) เพิ่มขึ้น จะทำให้เส้น AE เลื่อนขึ้น และรายได้ดุลยภาพเพิ่มขึ้นด้วย
- การที่รายได้ดุลยภาพเพิ่มโดยราคาคงเดิม เส้นอุปสงค์รวม (AD) จะเลื่อน (shift) ไปทางขวา
- ดังนั้นถ้าส่วนประกอบอุปสงค์รวมเพิ่มขึ้น เส้น AD จะเลื่อนไปทางขวาของเส้นเดิม

264

การเปลี่ยนแปลง(shift)ของเส้น AD

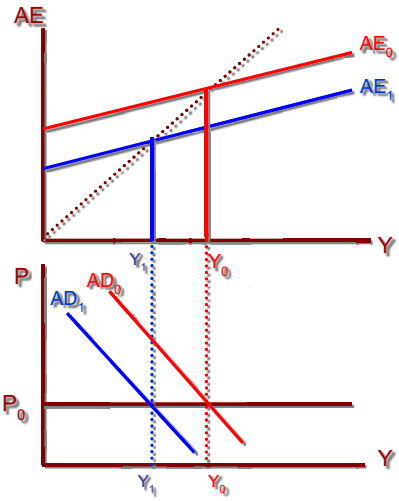

เส้น AE เลื่อนลงจาก AE_0 เป็น AE_1 ทำให้รายได้ดุลยภาพลดลงจาก Y_0 เป็น Y_1

เนื่องจากราคาคงที่ เมื่อรายได้ดุลยภาพลดจาก Y_0 เป็นY_1 ความสัมพันธ์ต้องเปลี่ยนไปอยู่บนเส้น AD_1

265

การเปลี่ยนแปลง(shift)ของเส้น AD

- สรุปได้ว่า ถ้าส่วนประกอบของการใช้จ่ายรวม (เช่นการบริโภค การลงทุน การใช้จ่ายรัฐบาล การส่งออกสุทธิ) ลดลง จะทำให้เส้น AE เลื่อนลง และรายได้ดุลยภาพลดลงด้วย
- การที่รายได้ดุลยภาพลดลงโดยราคาคงเดิม เส้นอุปสงค์รวม (AD) จะเลื่อน (shift) ไปทางซ้าย
- ดังนั้นถ้าส่วนประกอบอุปสงค์รวมลดลง เส้น AD จะเลื่อนไปทางซ้ายของเส้นเดิม

266

ตัวทวี

- การที่ส่วนประกอบ AE ประเภทที่ไม่ขึ้นกับรายได้ (autonomous) เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นจะทำให้เส้น AE เลื่อนขึ้นและรายได้ดุลยภาพเพิ่มขึ้น
- ถ้าหากราคาคงที่ เส้น AD จะเลื่อนไปทางขวาของเส้นเดิม ในกรณีนี้รายได้ดุลยภาพจะเพิ่มขึ้นหลายเท่าของ AE ประเภท autonomous ที่เปลี่ยนแปลงนั้น โดยเป็นไปตามค่าตัวทวีที่ได้เรียนไปแล้ว $(\Delta Y = k\Delta Z)$

267

ตัวทวี

- การที่ส่วนประกอบ AE ประเภทที่ไม่ขึ้นกับรายได้ (autonomous) เปลี่ยนแปลงลดลงจะทำให้เส้น AE เลื่อนลงและรายได้ดุลยภาพลดลง
- ถ้าหากราคาคงที่ เส้น AD จะเลื่อนไปทางซ้ายของเส้นเดิม ในกรณีนี้รายได้ดุลยภาพจะลดลงหลายเท่าของ AE ประเภท autonomous ที่เปลี่ยนแปลงนั้น โดยเป็นไปตามค่าตัวทวีที่ได้เรียนไปแล้ว $(\Delta Y = k\Delta Z)$

268

บทที่ 7

เส้นอุปทานรวมและรายได้ดุลยภาพ

269

เส้นอุปทานรวม (Aggregate Supply: AS)

- เส้นอุปทานรวม คือเส้นแสดงความสัมพันธ์ระหว่างผลผลิตรวม (Y) กับระดับราคา หรือก็คือเส้นแสดงถึงผลผลิตรวมของชาติ ณ ระดับราคาต่าง ๆ
- การตัดสินใจผลิตผลผลิตรวมออกมามากน้อยเพียงใดนอกจากจะขึ้นกับราคาสินค้าแล้วยังขึ้นกับปัจจัยอื่นด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยเกี่ยวกับต้นทุนการผลิตเช่นราคาวัตถุดิบ ค่าจ้าง ค่าเช่า ดอกเบี้ย เป็นต้น

270

การเปลี่ยนแปลงของอุปทานรวม

- การเปลี่ยนแปลงอุปทานรวมมี 2 ลักษณะคือ
  - ถ้าราคาสินค้าเปลี่ยน (ปัจจัยอื่นที่กำหนดอุปทานคงที่) อุปทานรวม(AS)จะเปลี่ยนจากจุดหนึ่งไปอีกจุดหนึ่งบนเส้นเดิม โดยอุปทานรวมจะเปลี่ยนในทิศทางเดียวกันกับราคาสินค้า
  - ถ้าปัจจัยอื่นที่กำหนดอุปทานเปลี่ยน(ราคาสินค้าคงที่) อุปทานรวม(AS)จะเลื่อนย้าย(shift)ไปเป็นเส้นใหม่

กรณีราคาสินค้าเปลี่ยนในระยะสั้น

- เส้นอุปทานรวมระยะสั้น (Short Run Aggregate Supply : SRAS) มีลักษณะเป็นเส้นทอดขึ้นจากซ้ายไปขวา แสดงว่าราคาสินค้ากับปริมาณอุปทาน(ผลผลิตรวม)ผันแปรไปในทิศทางเดียวกันคือ
  - ราคาสินค้าสูงขึ้น อุปทาน(ผลผลิตรวม)เพิ่มขึ้น
  - ราคาสินค้าลดลง อุปทาน(ผลผลิตรวม)ลดลง

กรณีราคาสินค้าเปลี่ยนในระยะสั้น

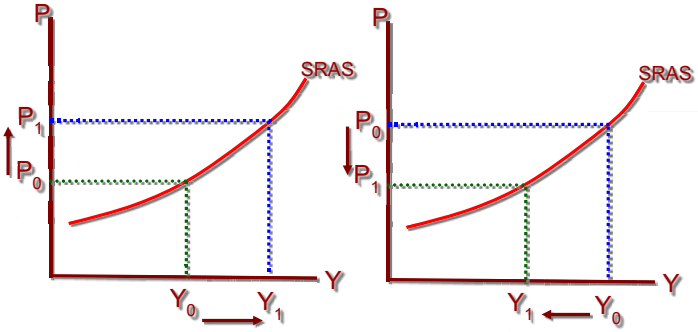

ราคาสูงขึ้น AS เพิ่มขึ้น

ราคาลดลง AS ลดลง

กรณีราคาสินค้าเปลี่ยนในระยะยาว

- เส้นอุปทานรวมระยะยาว (Long Run Aggregate Supply : LRAS) มีลักษณะเป็นเส้นขนานกับแกนตั้ง(แกนราคา) แสดงว่าราคาสินค้าไม่มีผลในการกำหนดปริมาณอุปทาน (ผลผลิตรวม) คือ
  - ราคาสินค้าสูงขึ้น อุปทาน(ผลผลิตรวม)คงเดิม
  - ราคาสินค้าลดลง อุปทาน(ผลผลิตรวม)คงเดิม

กรณีราคาสินค้าเปลี่ยนในระยะยาว

- กรณีนี้เป็นไปตามแนวคิดเศรษฐศาสตร์คลาสสิกที่ว่าในระยะยาวผลผลิตรวม(รายได้ประชาชาติดุลยภาพ) จะอยู่ ณ ระดับที่มีการจ้างงานเต็มที่ (Full Employment) หรือผลผลิตรวมอยู่ ณ ระดับศักยภาพสูงสุดของระบบเศรษฐกิจ (Potential Output หรือ Potential Income)เสมอ
- การเปลี่ยนแปลงของราคาจึงไม่มีผลต่อผลผลิตรวมหรือรายได้ดุลยภาพในระยะยาว

กรณีราคาสินค้าเปลี่ยนในระยะยาว

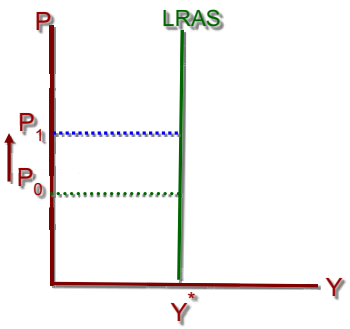

ในระยะยาวไม่ว่าระดับราคาจะเปลี่ยนไปอย่างไร ผลผลิตรวมจะไม่เปลี่ยนแปลง โดยคงอยู่ ณ ระดับที่มีการจ้างงานเต็มที่เสมอ

การเปลี่ยนแปลงอุปทานรวมเนื่องจากปัจจัยอื่นที่ไม่ใช่ระดับราคาในระยะสั้น

- ถ้าปัจจัยกำหนดอุปทานรวมอื่นที่ไม่ใช่ระดับราคาเช่น ราคาปัจจัยการผลิต(ต้นทุนการผลิต)เปลี่ยนแปลง หรือประสิทธิภาพการผลิตเปลี่ยนแปลง เส้นอุปทานรวม (SRAS)จะเลื่อนย้าย (shift)เป็นเส้นใหม่ โดยที่
  - ถ้าการเปลี่ยนทำให้อุปทานเพิ่ม เส้นจะย้ายไปทางขวาของเส้นเดิม
  - ถ้าการเปลี่ยนทำให้อุปทานลดลง เส้นจะย้ายไปทางซ้ายของเส้นเดิม

277

กรณีราคาปัจจัยการผลิตสูงขึ้น

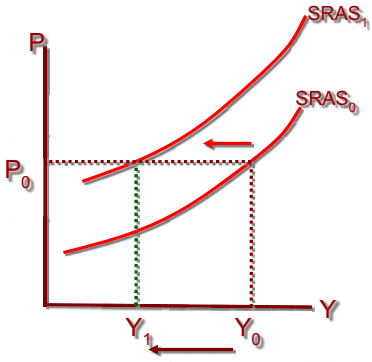

ราคาปัจจัยผลิตหรือต้นทุนสูงขึ้นทำให้ผลผลิตรวมลดลง เส้นอุปทานรวมย้ายจาก $SRAS_0$ เป็น $SRAS_1$ ซึ่งหมายถึงถ้าต้องขายที่ราคาเดิม จะต้องลดการผลิตลง (หรือถ้าผลิตเท่าเดิมจะต้องขึ้นราคา)

278

กรณีราคาปัจจัยการผลิตสูงขึ้น

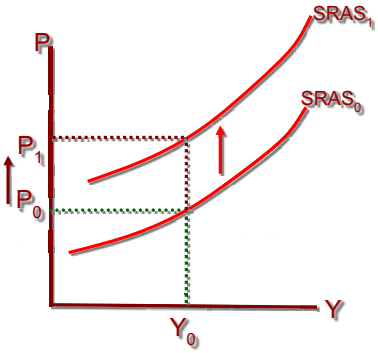

ถ้าจะผลิต Y_0 เท่าเดิมต้องขึ้นราคาจาก P_0 เป็น P_1

279

กรณีผลิตภาพลดลง

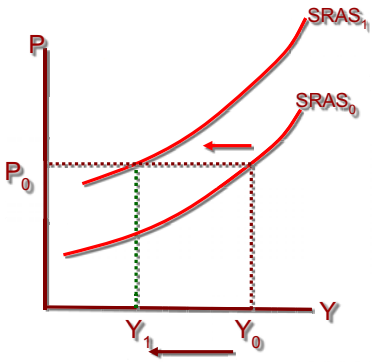

ประสิทธิภาพการผลิตลดลงทำให้ผลผลิตรวมลดลง เส้นอุปทานรวมย้ายเส้น $SRAS_0$ เป็น $SRAS_1$ ซึ่งหมายถึงถ้าต้องขายที่ราคาเดิม จะต้องลดการผลิตลง (หรือถ้าผลิตเท่าเดิมจะต้องขึ้นราคา)

280

กรณีผลิตภาพลดลง

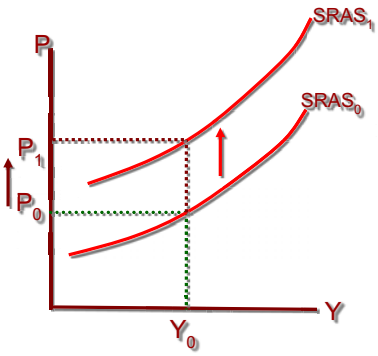

ถ้าจะผลิต Y_0 เท่าเดิมต้องขึ้นราคาจาก P_0 เป็น P_1

281

กรณีราคาปัจจัยการผลิตลดลง

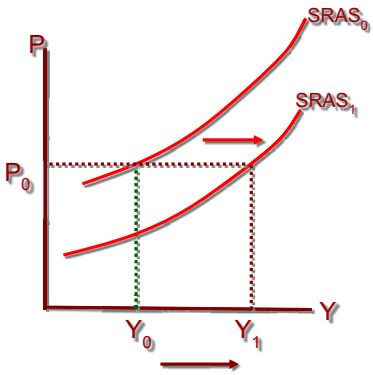

ราคาปัจจัยผลิตหรือต้นทุนลดลงทำให้ผลผลิตรวมสูงขึ้น เส้นอุปทานรวมย้ายเส้น $SRAS_0$ เป็น $SRAS_1$ ซึ่งหมายถึงถ้าขายที่ราคาเดิม การผลิตจะเพิ่มขึ้น (หรือถ้าผลิตเท่าเดิมราคาจะลง)

282

กรณีราคาปัจจัยการผลิตลดลง

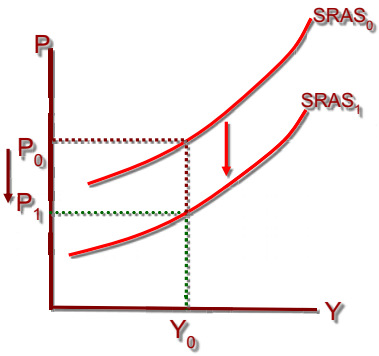

ถ้าจะผลิต Y_0 เท่าเดิมต้องลดราคาจาก P_0 เป็น P_1

283

กรณีผลิตภาพสูงขึ้น

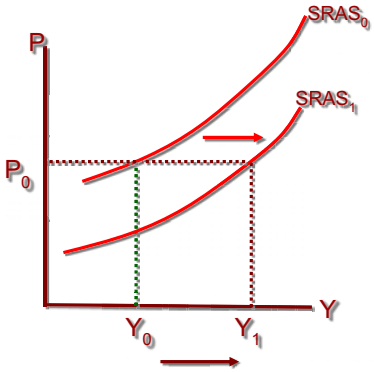

ประสิทธิภาพการผลิตสูงขึ้นทำให้ผลผลิตรวมสูงขึ้น เส้นอุปทานรวมย้ายเส้น $SRAS_0$ เป็น $SRAS_1$ ซึ่งหมายถึงถ้าขายที่ราคาเดิม การผลิตจะเพิ่มขึ้น (หรือถ้าผลิตเท่าเดิมราคาจะลง)

284

กรณีผลิตภาพสูงขึ้น

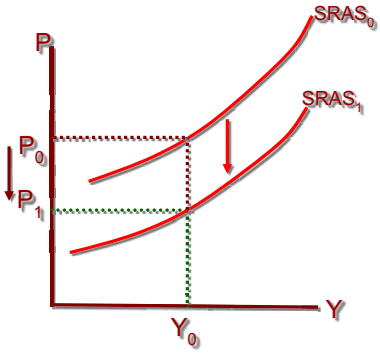

ถ้าจะผลิต Y_0 เท่าเดิมต้องลดราคาจาก P_0 เป็น P_1

285

รายได้ดุลยภาพเมื่อมีระดับราคามาเกี่ยวข้อง

- ในระยะสั้น กรณีที่มีระดับราคามาเกี่ยวข้อง รายได้ประชาชาติดุลยภาพจะอยู่ ณ ระดับที่อุปสงค์รวม (Aggregate Demand: AD)เท่ากับอุปทานรวม (Short Run Aggregate Supply: SRAS) และราคา ณ ระดับนี้จะเป็นราคาดุลยภาพด้วย
- ถ้ารายได้(Y) ไม่อยู่ ณ ระดับที่ AD เท่ากับ SRAS กลไกในระบบเศรษฐกิจจะปรับให้กลับเข้าสู่ดุลยภาพในที่สุด

286

รายได้ดุลยภาพ

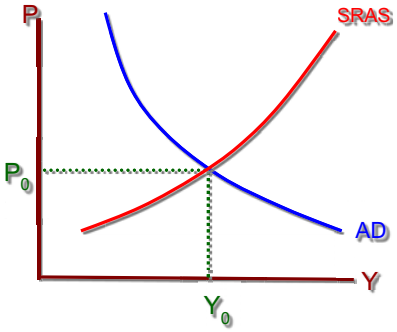

ดุลยภาพของระบบเศรษฐกิจอยู่ ณ ระดับที่ความต้องการใช้จ่ายรวมหรืออุปสงค์รวม (AD) เท่ากับผลผลิตรวมหรืออุปทานรวม (SRAS)

รายได้ดุลยภาพ $=Y_0$ ราคาดุลยภาพ $= P_0$

287

การปรับเข้าสู่ดุลยภาพเมื่อราคาสูงกว่าดุลยภาพ

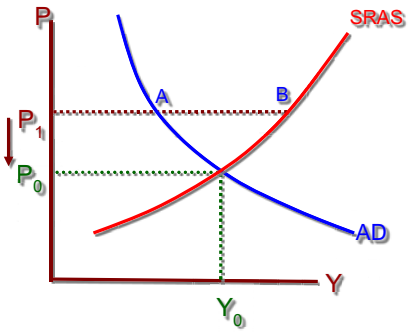

ถ้าราคา $=P_1$ ซึ่งสูงกว่าราคาดุลยภาพ (P_0) ผลผลิตรวม $=P_1B$ สูงกว่าความต้องการใช้จ่ายรวม (P_1A)

ผลผลิตมากเกินต้องการทำให้ต้องปรับลดราคาลงจนมาอยู่ที่ P_0 (ราคาดุลยภาพ)

288

การปรับเข้าสู่ดุลยภาพเมื่อราคาต่ำกว่าดุลยภาพ

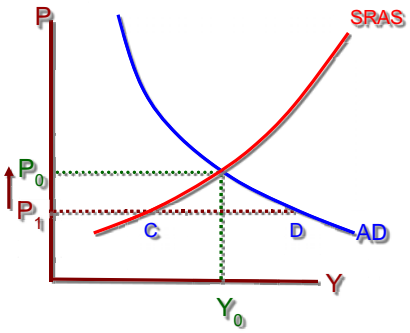

ถ้าราคา $=P_1$ ซึ่งต่ำกว่าราคาดุลยภาพ (P_0) ผลผลิตรวม $=P_1C$ น้อยกว่าความต้องการใช้จ่ายรวม (P_1D)

ผลผลิตน้อยกว่าความต้องการทำให้ราคาปรับสูงขึ้นจนมาอยู่ที่ P_0 (ราคาดุลยภาพ)

289

การเปลี่ยนแปลงรายได้ดุลยภาพในระยะสั้น

- รายได้จะปรับเข้าสู่ดุลยภาพเสมอ ตราบใดที่เส้นอุปสงค์รวม(AD)และเส้นอุปทานรวม(SRAS)คงเดิม
- ถ้าเส้น AD หรือ SRAS เลื่อนย้าย (shift) เป็นเส้นใหม่ รายได้ดุลยภาพจะเปลี่ยนแปลงเป็นดุลยภาพระดับใหม่
  - การ shift ของเส้น AD จะเรียกว่า Aggregate Demand shock
  - การ shift ของเส้น SRAS จะเรียกว่า Aggregate Supply shock

290

Aggregate Demand Shock

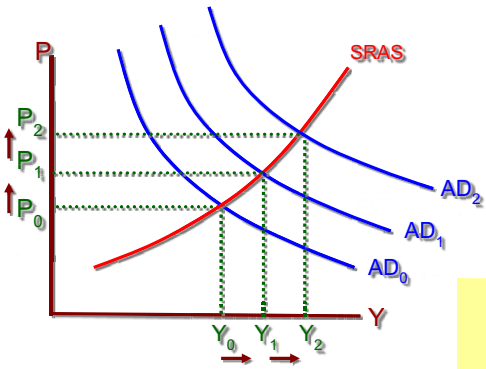

ส่วนประกอบของความต้องการใช้จ่ายรวมเพิ่มขึ้น เส้น AD เลื่อนไปทางขวาจาก AD_0 เป็น AD_1 และ AD_2 ตามลำดับ

ราคาดุลยภาพสูงขึ้นเป็น P_1 และ P_2 รายได้ดุลยภาพเพิ่มขึ้นจาก Y_1 เป็นY_2

291

Aggregate Demand Shock

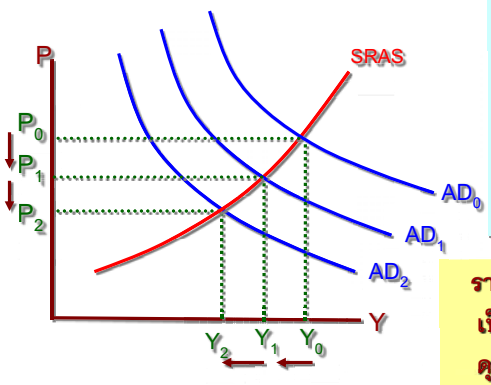

ส่วนประกอบของความต้องการใช้จ่ายรวมลดลง เส้น AD เลื่อนไปทางซ้ายจาก AD_0 เป็น AD_1 และ AD_2 ตามลำดับ

ราคาดุลยภาพลดลงเป็น P_1 และ P_2 รายได้ดุลยภาพลดลงจาก Y_1 เป็น Y_2

292

การทำงานของตัวทวี

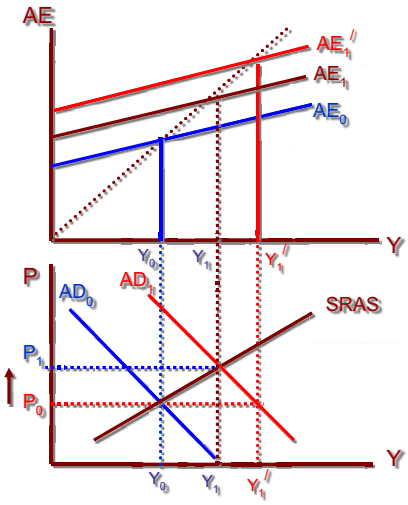

การใช้จ่ายรวมเพิ่มขึ้น เส้น AE เลื่อนขึ้นจาก AE_0 เป็น AE_1' ถ้าราคาคงที่ รายได้ดุลยภาพจะเพิ่มตามค่าตัวทวีไปอยู่ที่ Y_1'

ราคาสูงขึ้นทำให้การใช้จ่ายรวมลดลง เส้นAE เลื่อนกลับมาที่ AE_1 รายได้เพิ่มเพียง=Y_1

293

การทำงานของตัวทวี

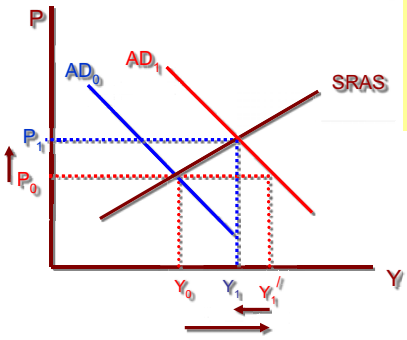

ถ้าราคาคงที่ รายได้ดุลยภาพจะเพิ่มตามค่าตัวทวีไปอยู่ที่ Y_1'

แต่ถ้าราคาคงที่ อุปสงค์รวม(AD)จะสูงกว่าอุปทานรวม(SRAS)ราคาจึงปรับสูงขึ้นทำให้รายได้เพิ่มเพียง=Y_1

294

Aggregate Supply Shock

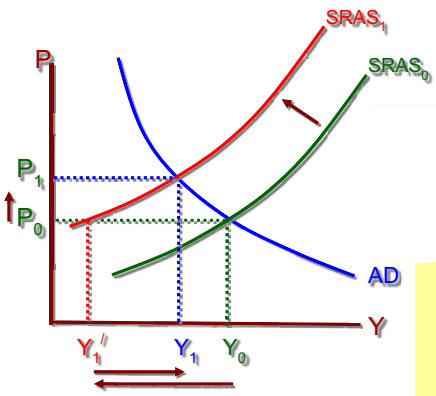

ระดับผลผลิตรวมลดลง เส้น SRAS เลื่อนไปทางซ้ายจาก $SRAS_0$ เป็น $SRAS_1$ ถ้าราคาคงที่ รายได้ดุลยภาพจะลดลง=Y_1'

แต่ที่Y_1' นั้น AD สูงกว่า SRAS ราคาจึงปรับสูงขึ้นเป็น P_1 รายได้ดุลยภาพจึงลดลงเพียง Y_1

295

การเปลี่ยนแปลงรายได้ดุลยภาพในระยะยาว

- รายได้(ผลผลิตรวม)ในระยะยาวจะต้องอยู่ ณ ระดับ potential output (Y*) เสมอ
- แม้ในระยะสั้นการเกิด Aggregate Demand shock จะทำให้รายได้ดุลยภาพเปลี่ยนไปสูงหรือต่ำกว่า Y* แต่ในระยะยาว รายได้จะปรับกลับมาอยู่ที่ Y* เสมอ
- แม้ในระยะสั้นการเกิด Aggregate Supply shock จะทำให้รายได้ดุลยภาพเปลี่ยนไปสูงหรือต่ำกว่า Y* แต่ในระยะยาว รายได้จะปรับกลับมาอยู่ที่ Y* เสมอ

296

Aggregate Demand shock ในระยะยาว

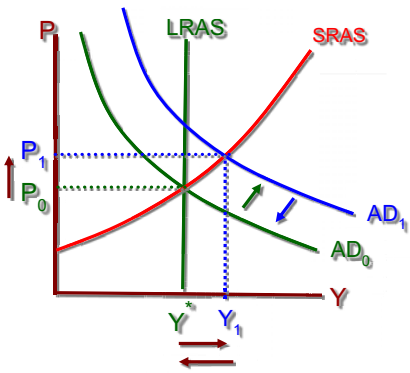

การใช้จ่ายรวมเพิ่มขึ้นทำให้ AD เลื่อนจาก AD_0 AD_1 ซึ่งสูงกว่า potential output

ราคาปรับสูงขึ้น การบริโภคและการส่งออกลดลง เส้น AD เลื่อนกลับจาก AD_1 เป็น AD_0

ผลผลิตรวมคงอยู่ที่ Y* ในที่สุด

297

Aggregate Demand shock ในระยะยาว

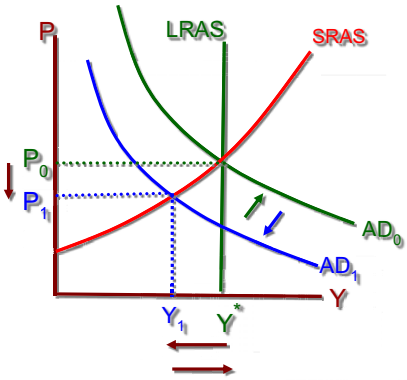

การใช้จ่ายรวมลดลงทำให้ AD เลื่อนจาก AD_0 AD_1 ซึ่งต่ำกว่า potential output

ราคาปรับลดลง การบริโภคและการส่งออกสูงขึ้น เส้น AD เลื่อนกลับจาก AD_1 เป็น AD_0

ผลผลิตรวมคงอยู่ที่ Y* ในที่สุด

298

Aggregate Supply Shock ในระยะยาว

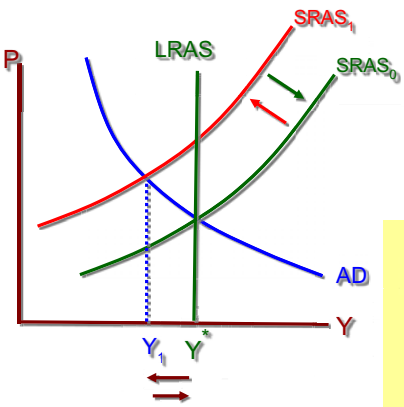

ในระยะสั้น เส้น SRAS เลื่อนไปทางซ้ายจาก $SRAS_0$ เป็น $SRAS_1$ ทำให้ผลผลิตต่ำกว่า potential output

ผลิตน้อยกว่าที่ควรทำให้ราคาปัจจัยการผลิตลดลง เส้น SRAS เลื่อนกลับไปเป็น $SRAS_0$ ผลผลิตเพิ่มกลับมาที่ Y*

299

Aggregate Supply Shock ในระยะยาว

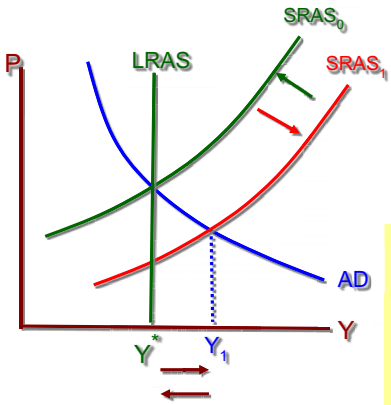

ในระยะสั้น เส้น SRAS เลื่อนไปทางขวาจาก $SRAS_0$ เป็น $SRAS_1$ ทำให้ผลผลิตสูงกว่า potential output

ผลิตมากกว่าที่ควรทำให้ราคาปัจจัยการผลิตสูงขึ้น เส้น SRAS เลื่อนกลับไปเป็น $SRAS_0$ ผลผลิตลดลงกลับมาที่ Y*

300

การทำให้รายได้ดุลยภาพเพิ่มอย่างถาวร

- ในระยะสั้นการเพิ่มรายได้ดุลยภาพจาก Aggregate Demand shock หรือ Aggregate Supply shock ก็ตามจะเป็นการเพิ่มได้เพียงชั่วคราวเพราะรายได้ดุลยภาพจะปรับกลับมาอยู่ที่ potential output เสมอ
- การจะทำให้รายได้ดุลยภาพเพิ่มอย่างถาวรจึงต้องเพิ่มระดับ potential output หรือทำให้ระดับประสิทธิภาพการผลิตสูงขึ้น

301

การทำให้รายได้ดุลยภาพเพิ่มอย่างถาวร

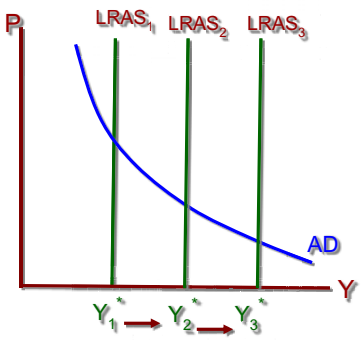

ผลจากการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของชาติ ทำให้เส้นอุปทานระยะยาว (LRAS) เลื่อนไปทางขวาจาก $LRAS_1$ เป็น $LRAS_2$ และ $LRAS_3$ ตามลำดับ

รายได้ดุลยภาพเพิ่มจาก Y^*_1 เป็น Y^*_2 และ Y^*_3

302

การทำให้รายได้ดุลยภาพเพิ่มอย่างถาวร

- นโยบายที่จะทำให้ประสิทธิภาพการผลิตเพิ่มขึ้นและเส้น LRAS เลื่อนไปทางขวานี้ได้แก่ การส่งเสริมการลงทุนด้วยการให้สิทธิพิเศษทางภาษี การปรับปรุงประสิทธิภาพของแรงงาน เป็นต้น
- แนวนโยบายแบบนี้เรียกกันว่า Supply –Side Economics ซึ่งเคยมีการดำเนินการในสมัยประธานาธิบดี Reagan ในสหรัฐฯ ช่วงทศวรรษ 1980 เพื่อแก้ปัญหาเงินเฟ้อที่เกิดพร้อมกับเศรษฐกิจถดถอย (Stagflation = Stagnation + Inflation)

303

Laffer Curve

- แนวคิด Supply side economics มีหลักสำคัญคือ
  - ลดอัตราภาษีเงินได้เพื่อจูงใจให้คนทำงานมากขึ้นและมีการออมมากขึ้น
  - การลดอัตราภาษีซึ่งเป็นรายได้ของรัฐจะไม่ทำให้ขาดดุลงบประมาณมากขึ้น เพราะแม้จะลดอัตราภาษีลงแต่รายรับจากภาษีจะไม่ลดลงด้วย ซึ่งเป็นตามแนวคิดของ Arthur Laffer ที่แสดงให้เห็นด้วยเส้น “Laffer Curve”

304

Laffer Curve

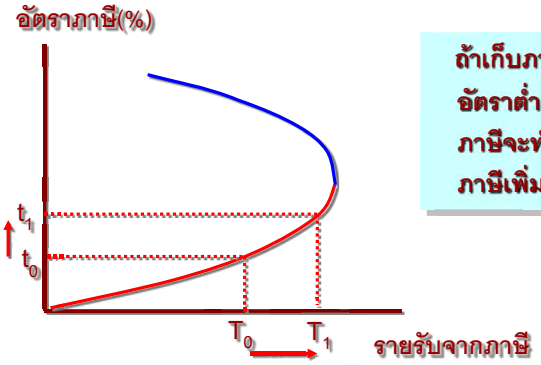

ถ้าเก็บภาษีอยู่ที่ระดับอัตราต่ำ การเพิ่มอัตราภาษีจะทำให้รายรับภาษีเพิ่ม

305

Laffer Curve

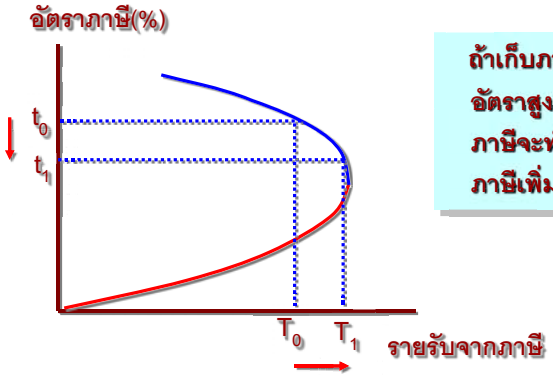

ถ้าเก็บภาษีอยู่ที่ระดับอัตราสูง การลดอัตราภาษีจะทำให้รายรับภาษีเพิ่ม

306

บทที่ 8 การคลังรัฐบาล

- ความหมายของการคลัง (Fiscal)

การกำหนดนโยบาย และการดำเนินงานทางการเงินของรัฐบาล ได้แก่ การหารายได้และการใช้จ่ายของรัฐบาล

ความสำคัญของการคลัง

1. การจัดสรรทรัพยากรของสังคม **(Allocation Function)**
2. การกระจายรายได้ของสังคม **(Distribution Function)**
3. การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของสังคม **(Stabilization Function)**

307

เครื่องมือของนโยบายการคลัง

งบประมาณแผ่นดิน

ประมาณการรายได้และรายจ่าย รวมทั้งการจัดหาเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายตามประมาณการรายจ่ายในช่วงระยะเวลา 1 ปี

แบ่งออกเป็น

- งบประมาณสมดุล **(balance budget)** รายจ่ายรวม = รายได้รวม
- งบประมาณเกินดุล **(surplus budget)** รายจ่ายรวม < รายได้รวม
- งบประมาณขาดดุล **(deficit budget)** รายจ่ายรวม > รายได้รวม

308

งบประมาณรายจ่าย

การจำแนกงบประมาณรายจ่ายตามลักษณะงาน แบ่งรายจ่ายออกเป็นหมวดหมู่ตามหน้าที่งานที่รัฐบาลจะดำเนินการ โดยจำแนกเป็น

1. รายจ่ายการบริหารทั่วไป
2. รายจ่ายการบริหารชุมชน และสังคม
3. รายจ่ายการเศรษฐกิจ
4. รายจ่ายอื่น ๆ

309

งบประมาณรายรับ

การกะประมาณจำนวนเงินส่วนที่รัฐบาลรับเข้ามาในรูปของรายได้ต่าง ๆ ประกอบด้วย

1. รายได้ของรัฐบาล
2. เงินกู้
3. เงินคงคลัง

310

รายได้ของรัฐบาล

1. รายได้จากภาษีอากร **(tax revenue)**
2. รายได้ที่มิใช่ภาษีอากร **(non – tax revenue)**
   - รายได้จากการขายสิ่งของ และบริการ เช่น ค่าบริการ ค่าธรรมเนียม ค่าเช่าทรัพย์สินของรัฐ ค่าขายอสังหาริมทรัพย์ฯลฯ
   - รายได้จากรัฐพาณิชย์ (เกิดจากผลกำไรของธุรกิจของรัฐ)
   - รายได้อื่น ๆ เช่น เงินค่าปรับ ฯลฯ

311

ภาษีอากร

สิ่งที่รัฐบาลบังคับเก็บจากประชาชน เพื่อใช้จ่ายในกิจการของรัฐ โดยไม่จำเป็นต้องให้การตอบแทนอย่างใดอย่างหนึ่งโดยตรงแก่ผู้เสียภาษีอากร

จุดประสงค์ในการจัดเก็บภาษี

1. เพื่อหารายได้ ไปใช้ในการบริหารประเทศ
2. เพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ

312

ประเภทของภาษีอากร

1. แบ่งตามหลักการผลักภาระภาษี
   - 1.1 ภาษีทางตรง ภาษีที่ผู้เสียภาษีไม่สามารถผลักภาระภาษีไปให้ผู้อื่นได้ เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ฯลฯ
   - 1.2 ภาษีทางอ้อม ภาษีที่ผู้เสียภาษีสามารถผลักภาระภาษีไปให้ผู้อื่นได้ เช่น ภาษีสรรพสามิต ภาษีศุลกากร ฯลฯ
2. แบ่งตามลักษณะของฐานภาษี
   - 2.1 ฐานภาษีที่เก็บจากเงินได้ เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล
   - 2.2 ฐานภาษีที่เก็บจากทรัพย์สิน เช่น ภาษีทรัพย์สิน ภาษีที่ดิน ฯลฯ
   - 2.3 ฐานภาษีที่เก็บจากโภคภัณฑ์ เช่น ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีศุลกากร ฯลฯ

313

อัตราภาษี

1. อัตราก้าวหน้า**(progressive rate)** อัตราภาษีที่จัดเก็บเพิ่มขึ้นเมื่อผู้เสียภาษีมีฐานภาษีหรือรายได้เพิ่มขึ้น เช่นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

2. อัตราคงที่**(proportional rate)** อัตราภาษีจะคงที่ จัดเก็บในระดับเดียว ไม่ว่ารายได้จะเพิ่มขึ้นหรือลดลง เช่น ภาษีมูลค่าเพิ่ม

3. อัตราถอยหลัง**(regressive rate)** อัตราภาษีที่จัดเก็บลดลงเมื่อผู้เสียภาษีมีฐานภาษีหรือรายได้เพิ่มขึ้น

314

เงินกู้

การกู้เงินของรัฐบาลในแต่ละปีงบประมาณเพื่อชดเชยการขาดดุลงบประมาณ

"ตามมาตร 9 ทวิ ของพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2502
เพิ่มเติมในมาตร 3ของพระราชบัญญัติวิธรการงบประมาณ(ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2517
กำหนดให้กู้ได้ร้อยละ 20 ของงบประมาณรายจ่ายประจำปี
กับอีกร้อยละ 80ของงบประมาณรายจ่ายที่ตั้งไว้สำหรับชำระคืนต้นเงินกู้ "

การกู้เงินดังกล่าวจะใช้วิธี ออกตั๋วเงินคลัง พันธบัตร ตราสารอื่น หรือทำสัญญากู้

315

หนี้สาธารณะ **(Public Debt)**

ความผูกพันของรัฐบาลที่เกิดจากการกู้ยืมโดยตรง
และโดยการค้ำประกันเงินกู้ของรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ

วัตถุประสงค์ของการสร้างหนี้สาธารณะ หรือการกู้เงินของรัฐบาล

1. เพื่อใช้จ่ายในโครงการลงทุนของรัฐบาล
2. เพื่อชดเชยรายได้จากภาษี
3. เพื่อใช้จ่ายในกรณีที่มีความจำเป็นต้องใช้เงินอย่างรีบด่วน
4. เพื่อใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจ
5. เพื่อชำระหนี้เก่าที่ถึงกำหนดชำระและดอกเบี้ย

316

ประเภทของเงินกู้

แบ่งตามระยะเวลาของการกู้

การกู้ระยะสั้น ระยะเวลาชำระหนี้ไม่เกิน 1 ปี

การกู้ระยะปานกลาง ระยะเวลาชำระหนี้ระหว่าง 1-5 ปี

การกู้ระยะยาว ระยะเวลาชำระหนี้ 5 ปีขึ้นไป

แบ่งตามแหล่งที่มาของเงินกู้

กู้ยืมภายในประเทศ โดยการออกพันธบัตรรัฐบาล หรือ ตั๋วเงินคลัง

กู้ยืมภายนอกประเทศ เช่น IMF , ADB , World Bank

317

เงินคงคลัง

เงินที่เหลือจากการใช้จ่ายในปีก่อน ๆ ซึ่งรัฐบาลเก็บสะสมไว้และเป็น

เงินที่รัฐบาลใช้ชดเชยการขาดดุลงบประมาณ นอกเหนือจากเงินกู้

318

ตัวอย่างงบประมาณรายรับ - รายจ่าย ของรัฐบาลไทย

หน่วย : ล้านบาท

โครงสร้างงบประมาณ	ปีงบประมาณ 2552		ปีงบประมาณ 2553	
	จำนวน	เพิ่ม/ลด ร้อยละ	จำนวน	เพิ่ม/ลด ร้อยละ
1. วงเงินงบประมาณรายจ่าย	**1,951,700.0**	**17.6**	**1,700,000.0**	**-12.9**
(สัดส่วนต่อ GDP)	22.1		18.7	
- รายจ่ายประจำ	1,411,382.4	16.3	1,436,389.9	1.8
(สัดส่วนต่องบประมาณ)	72.3		84.5	
- รายจ่ายเพื่อชดใช้เงินคงคลัง	46,679.7	100.0	-	-100.0
(สัดส่วนต่องบประมาณ)	2.4		-	
- รายจ่ายลงทุน	429,961.8	7.4	212,689.2	-50.5
(สัดส่วนต่องบประมาณ)	22.0		12.5	
- รายจ่ายชำระคืนต้นเงินกู้	63,676.1	39.9	50,920.9	-20.0
(สัดส่วนต่องบประมาณ)	3.3		3.0	
2. รายรับ	**1,951,700.0**	**17.6**	**1,700,000.0**	**-12.9**
(สัดส่วนต่อ GDP)	22.1		18.7	
- รายได้	1,604,639.5	7.3	1,350,000.0	-15.9
	(1,472,590.0)	(-0.5)		(-8.3)
- เงินกู้	347,060.5	110.3	350,000.0	0.8
3. ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP)	**8,831,800.0**	**-3.0**	**9,096,700.0**	**3.0**

319

นโยบายการคลัง

การที่รัฐบาลใช้มาตรการต่าง ๆ เพื่อควบคุมหรือกำหนดปริมาณเงินที่จะไหลจากภาครัฐเข้าสู่ระบบหมุนเวียนหรือเอกชน หรือเป็นมาตรการที่จะดึงเงินออกจากภาคเอกชนไปสู่ภาครัฐบาล เพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ

เครื่องมือของนโยบายการคลัง ประกอบด้วย

การเปลี่ยนแปลงค่าใช้จ่ายของรัฐบาล **(G)**

การเปลี่ยนแปลงภาษีอากร **(T)**

320

นโยบายการคลัง

นโยบายการคลังแบบขาดดุล

การเพิ่มรายจ่ายรัฐบาล(G) **หรือการลดรายได้รัฐบาล** (T)

เป็นนโยบายที่ต้องการให้เศรษฐกิจขยายตัว

นโยบายการคลังแบบเกินดุล

การลดรายจ่ายรัฐบาล(G) หรือการเพิ่มรายได้รัฐบาล (T)

เป็นนโยบายที่ต้องการให้เศรษฐกิจหดตัว

321

บทที่ 9

การเงิน การธนาคาร

322

เงิน (Money)

- **เงิน คือสิ่งที่ทุกคนในสังคมยอมรับให้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน และเป็นมาตรฐานวัดมูลค่าสินค้าและบริการ**
- **หน้าที่สำคัญของเงินคือ**
  - **เป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยน**
  - **เป็นเครื่องมือในการสะสมมูลค่า**
  - **เป็นหน่วยวัดหรือมาตรฐานในการวัดมูลค่า**

323

เบี้ย

324

เงินพดด้วงสุโขทัย

325

เงินพดด้วงอยุธยา

326

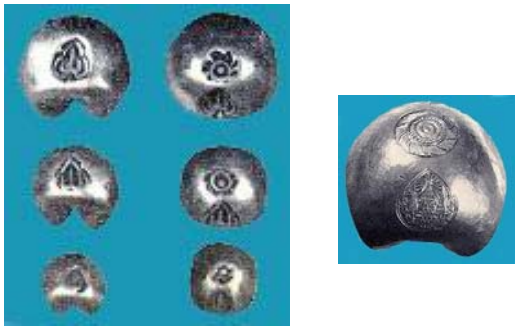

เงินพดด้วงรัตนโกสินทร์

327

เหรียญกษาปณ์ (เงินแป)

328

หมาย

329

บัตรธนาคาร (bank note)

330

บัตรธนาคาร (bank note)

331

ตั๋วเงินกระดาษ treasury note

332

ธนบัตร

333

ปี๊กระเบื้อง

334

หน้าที่ของเงินในฐานะเป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยน

- ถ้าไม่ใช้เงิน การแลกเปลี่ยนจะต้องใช้วิธีนำสินค้ามาแลกกันโดยตรง (barter system) ซึ่งจะมีปัญหาความยุ่งยากที่จะต้องหาคนที่มีความต้องการสอดคล้องกัน เช่น
  - นาย A มีข้าว 50 ถังต้องการแลกกับวัว 1 ตัว ต้องหาคนที่มีวัวและต้องการแลกวัว 1 ตัวกับข้าว 50 ถัง
  - ถ้านาย B มีวัว 1 ตัวแต่ต้องการแลกกับข้าว 55 ถัง การแลกเปลี่ยนกับนาย A ก็ไม่สามารถเกิดขึ้นได้

335

หน้าที่ของเงินในฐานะเป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยน

- การใช้เงินจะทำให้การแลกเปลี่ยนเป็นการแลกเปลี่ยนทางอ้อม โดยเงินจะเป็นตัวกลางช่วยอำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยน
- ถ้านาย A มีข้าว 50 ถังและต้องการได้วัว 1 ตัว เขาไม่จำเป็นต้องหาคนที่ความต้องการสอดคล้องกัน วิธีการก็คือนาย A จะขายข้าวได้เป็นเงินมาก่อนแล้วนำเงินนั้นไปซื้อวัวจากผู้ที่ต้องการขาย

336

หน้าที่ของเงินในฐานะเป็นเครื่องมือสะสมมูลค่า

- ถ้าไม่มีเงิน การจะสะสมมูลค่าของทรัพย์สิน(หรือสะสมความมั่งคั่ง)จะเป็นไปได้ยากเนื่องจาก
  - ทรัพย์สินบางประเภทมีขนาดใหญ่มาก ยากที่จะสะสมเป็นจำนวนมากได้
  - ทรัพย์สินบางประเภทเสื่อมค่าลงอย่างรวดเร็วหรือเน่าเสียได้ จึงสะสมไม่ได้
  - ทรัพย์สินบางอย่างมีต้นทุนสูงและยุ่งยากในการเก็บสะสม เช่นสัตว์เลี้ยงต่าง ๆ

337

หน้าที่ของเงินในฐานะเป็นมาตรฐานวัดมูลค่า

- ถ้าไม่มีเงิน การกำหนดมูลค่าสินค้าจะยุ่งยากเพราะไม่มีมาตรฐานสำหรับเทียบค่า
- ถ้าไม่ใช้เงิน การกำหนดราคาสินค้า 1 ชนิดต้องเทียบค่ากับสินค้าชนิดอื่นทั้งหมดในตลาดนั้น เช่น

  เสื้อ 1 ตัว = ไข่ไก่ 50 โหล (เป็นราคาเสื้อ)

  = ข้าว 5 ถัง (เป็นราคาเสื้อ)

  = ฯลฯ

338

ปริมาณเงิน (Money Supply)

- ปริมาณเงินตามความหมายแคบ (M_1) = ปริมาณธนบัตร + เหรียญกษาปณ์ + เงินฝากกระแสรายวัน ทั้งหมดที่หมุนเวียนในมือมหาชน(ครัวเรือน ธุรกิจ) ดังนั้นจะไม่รวมส่วนที่ถือไว้โดยหน่วยงานของรัฐบาล และถือไว้เป็นเงินสดสำรองโดยธนาคารพาณิชย์)
- ปริมาณเงินตามความหมายกว้าง (M_2) = M_1 + เงินฝากประจำและออมทรัพย์ที่ฝากไว้กับธนาคารพาณิชย์

339

ปริมาณเงิน (Money Supply)

- ปริมาณเงินตามความหมายแคบ (M_1) = ปริมาณธนบัตร + เหรียญกษาปณ์ + เงินฝากกระแสรายวัน ทั้งหมดที่หมุนเวียนในมือมหาชน(ครัวเรือน ธุรกิจ) ดังนั้นจะไม่รวมส่วนที่ถือไว้โดยหน่วยงานของรัฐบาล และถือไว้เป็นเงินสดสำรองโดยธนาคารพาณิชย์)
- ปริมาณเงินตามความหมายกว้าง (M_2) = M_1 + เงินฝากประจำและออมทรัพย์ที่ฝากไว้กับธนาคารพาณิชย์

340

ปริมาณเงิน (Money Supply)

- M_{2a} = M_2 + PN (Promisory Note)
- M_3 = M_{2a} + เงินที่ฝากไว้กับสถาบันการเงินอื่น ๆ

341

การควบคุมปริมาณเงิน

- รัฐบาลสามารถควบคุมปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม
  - การควบคุมทางตรง = การควบคุมปริมาณธนบัตรและเหรียญกษาปณ์
  - การควบคุมทางอ้อม = การควบคุมการสร้างเงินฝากของระบบธนาคารพาณิชย์
- การดำเนินนโยบายควบคุมและเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินให้เป็นไปตามเป้าหมายเรียกว่าการดำเนิน “นโยบายการเงิน”

342

ความสำคัญของเงินต่อระบบเศรษฐกิจ

- ถ้าปริมาณเงินเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง ผลจะทำให้ อัตราดอกเบี้ยลดลง(เพราะหาเงินกู้ได้ง่าย) การลงทุนเพิ่มขึ้น และรายได้ประชาชาติจะสูงขึ้น แต่ถ้าปริมาณเงินเพิ่มมากเกินไปจะนำไปสู่ปัญหาเงินเฟ้อ
- ถ้าปริมาณเงินลดลงต่อเนื่องผลจะทำให้อัตราดอกเบี้ยสูงขึ้น(เพราะหาเงินกู้ได้ยาก) การลงทุนลดลง และรายได้ประชาชาติจะลดลง ถ้าปริมาณเงินลดลงมาก จะนำไปสู่ปัญหาเศรษฐกิจถดถอยและตกต่ำ

ธนาคารพาณิชย์กับการสร้างเงินฝาก

- เมื่อมีผู้นำเงินมาฝากที่ธนาคารแห่งใดแห่งหนึ่ง ธนาคารนั้นสามารถนำเงินดังกล่าวไปให้ผู้อื่นกู้ได้(เพื่อหารายได้ของธนาคารและนำผลตอบแทนจากการปล่อยกู้นั้นมาจ่ายดอกเบี้ยแก่ผู้ฝากเงิน)
- การนำเงินฝากไปปล่อยกู้เท่ากับเป็นการสร้างเงินเพิ่มขึ้นในระบบ

ธนาคารพาณิชย์กับการสร้างเงินฝาก

ตัวอย่างการสร้างเงินฝากของธนาคาร

- ถ้านายเศรษฐฝากเงิน 1 แสนบาทที่ธนาคาร A แล้ว ธนาคาร A นำเงินนี้ไปให้นายศาสตร์กู้ 5 หมื่นบาท ปริมาณเงินจะเพิ่มขึ้น 5 หมื่นบาทเนื่องจาก
  - นายเศรษฐยังมีเงิน 1 แสนบาทเท่าเดิม
  - นายศาสตร์มีเงินเพิ่มขึ้น 5 หมื่นบาท

ธนาคารพาณิชย์กับการสร้างเงินฝาก

- ในระยะแรก ๆ ที่การสร้างเงินของธนาคารพาณิชย์ยังไม่มีการควบคุม ธนาคารมักปล่อยกู้เป็นจำนวนมาก จนไม่มีเงินเหลือพอจ่ายเมื่อผู้ฝากมาขอถอนเงิน ทำให้เกิดแตกตื่นว่าถอนเงินฝากคืนไม่ได้ ผู้ฝากส่วนใหญ่จะรีบมาถอนเงินออกแต่ธนาคารไม่สามารถหาเงินมาจ่ายได้ ทำให้ล้มละลาย และผู้ฝากเงินก็สูญเสียเงินที่ฝากไว้ด้วย

ธนาคารพาณิชย์กับการสร้างเงินฝาก

- เพื่อป้องกันไม่ให้ธนาคารนำเงินฝากมาปล่อยกู้มากเกินไป จนเกิดปัญหาไม่มีเงินจ่ายเวลาผู้ฝากมาถอนเงิน ประเทศต่าง ๆ จึงต้องออกกฎหมายกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์แต่ละแห่งต้องเก็บสำรองเงินไว้จำนวนหนึ่งสำหรับจ่ายเวลาผู้ฝากมาขอถอนเงิน
- เงินที่ต้องเก็บสำรองนี้เรียกว่า “เงินสดสำรองตามกฎหมาย” (legal reserve)
- เงินฝากส่วนที่เกินจากที่ต้องเก็บสำรองนี้ ธนาคารจะสามารถนำไปปล่อยกู้ได้

กระบวนการสร้างเงินฝาก

1. นายเศรษฐนำเงินสดมาฝากกระแสรายวันที่ธนาคาร A เงินฝากนี้เรียกว่า “เงินฝากขั้นแรก” (primary deposit)
2. ธนาคาร A เก็บเงินฝากส่วนหนึ่งเป็นสำรองตามกฎหมาย ส่วนที่เหลือนำไปปล่อยกู้ได้เรียกว่า “สำรองส่วนเกิน” (excess reserve)
3. ธนาคารนำสำรองส่วนเกินมาให้นายศาสตร์กู้ ถ้านายศาสตร์นำเงินที่กู้มาไปใช้จ่ายหรือชำระหนี้จนในที่สุดเงินจำนวนนี้ถูกนำมาฝากที่ธนาคารใดก็ตามในระบบ เงินจำนวนนี้เรียกว่า derivative deposit

กระบวนการสร้างเงินฝาก

4. ธนาคารที่มี derivative deposit จะต้องเก็บสำรองเงินฝากนี้ส่วนหนึ่งตามกฎหมาย ที่เหลือจะปล่อยกู้ได้ต่อไป .....เป็นเช่นนี้ต่อไปเรื่อย ๆ

<u>ตัวอย่าง</u> สมมุติว่า ธนาคารต้องเก็บสำรองตามกฎหมาย 7% และเริ่มจากมีผู้ฝากเงินสด 100 ล้านที่ธนาคาร A

- ธนาคาร Aเก็บสำรองตามกฎหมาย 7% (=7ล้าน) เหลือให้กู้ได้ 93 ล้าน

349

กระบวนการสร้างเงินฝาก

- ถ้าผู้กู้นำเงินไปชำระหนี้แล้วเจ้าหนี้นำเงิน 93 ล้านมาฝากที่ธนาคาร B ธนาคารก็จะเก็บสำรองตามกฎหมายไว้ 7%(6.51ล้าน) เหลือปล่อยกู้ได้ = 93 – 6.51 = 86.49 ล้าน
- ถ้าในที่สุดเงินที่กู้ไป 86.49 ล้านนี้ถูกนำมาฝากที่ธนาคาร C .....เป็นเช่นนี้ต่อไปเรื่อย ๆ
- เงินฝากที่ถูกนำมาสร้างเพิ่มจะลดลงไปเป็นลำดับ (ตามตัวอย่างคือจาก 93 เป็น 86.49) จนในที่สุดกระบวนการสร้างเงินจะยุติลง

350

กระบวนการสร้างเงินฝาก

เงินฝาก	สำรองตามกฎหมาย	ให้กู้
100.00	7.00	93.00
93.00	6.51	86.49
86.49	6.05	80.44
80.44	5.63	74.81
⋮	⋮	⋮
1,428.57		

ระบบธนาคารจะสร้างเงินฝากได้ไม่เกิน 1,428.57 ล้าน

351

กระบวนการสร้างเงินฝาก

- ข้อสมมุติในการวิเคราะห์กระบวนการสร้างเงินฝาก

1. ธนาคารทุกแห่งต้องสำรองเงินฝากไว้เผื่อเวลามีผู้ฝากเงินมาทวงถาม จะนำเงินฝากมาปล่อยกู้ทั้งหมดไม่ได้
2. ไม่มีสำรองส่วนเกิน หรือก็คือเงินฝากส่วนที่เหลือจากการสำรองตามกฎหมายแล้วจะปล่อยกู้ทั้งหมด
3. ไม่มีการเบิกถอนเงินสดจากผู้ฝาก

352

กระบวนการสร้างเงินฝาก

- ปริมาณเงินฝากสูงสุดที่ระบบธนาคารจะสร้างได้จากเงินฝากขั้นแรกจำนวนหนึ่งคำนวณได้จากสูตร

$$\Delta DD = \frac{1}{V}\Delta B$$

โดยที่

ΔDD = เงินฝากกระแสรายวันทั้งหมดที่เปลี่ยนแปลงไป

ΔB = การเปลี่ยนแปลงเงินฝากขั้นต้น

V = อัตราเงินสดสำรองตามกฎหมาย

353

<u>ตัวอย่าง</u> ถ้าธนาคาร IBT มีเงินฝากขั้นต้นเพิ่มขึ้น = 100 ล้านบาท อัตราเงินสดสำรองตามกฎหมาย = 20% จะสร้างเงินฝากได้เท่าใด

จากสูตร $\Delta DD = \frac{1}{V}\Delta B$

ในที่นี้ $\Delta B = 100$ $\quad V = \frac{20}{100}$

ดังนั้น $\Delta DD = \frac{1}{\frac{20}{100}} \times 100 = 500$

สร้างได้ = 500 ล้านบาท

354

- ถ้า*ผ่อนคลายข้อสมมุติ*โดยให้ผู้ฝากมีการถอนเงินสดจากธนาคารได้ แต่สมมุติให้ผู้ฝากเงินถือเงินสด(C)เป็นสัดส่วนคงที่ = s ของเงินฝากกระแสรายวัน (DD) หรือ

C = sDD เช่นถ้า s = 5% แปลว่าผู้ฝากจะถือเงินสด(ถอนจากบัญชี)ไว้ 5% ของเงินฝาก

- ปริมาณเงินฝากสูงสุดที่ระบบธนาคารจะสร้างได้จากเงินฝากขั้นแรกจำนวนหนึ่งคำนวณได้จากสูตร

$$\Delta DD = \frac{1}{V+S}\Delta B$$

355

- จากตัวอย่างเดิม ถ้าให้ s = 5% ธนาคารจะสร้างเงินฝากได้ตามสูตร $\Delta DD = \frac{1}{V+S}\Delta B$
- *โดยในที่นี้ ΔB = 100 ล้านบาท* $, V = \frac{20}{100}, S = \frac{5}{100}$

ดังนั้น $\Delta DD = \frac{1}{\frac{20}{100}+\frac{5}{100}} x\,100 = \frac{100}{25} x\,100 = 400$

สร้างได้ = 400 ล้านบาท

356

- ถ้า*ผ่อนคลายข้อสมมุติ*โดยให้ธนาคารเก็บสำรองส่วนเกินไว้ได้ คือไม่ต้องปล่อยกู้ทั้งหมด และสมมุติให้สำรองส่วนเกิน (RE) เป็นสัดส่วนคงที่ = w ของเงินฝากกระแสรายวัน (DD) หรือ

RE = wDD

- ปริมาณเงินฝากสูงสุดที่ระบบธนาคารจะสร้างได้จากเงินฝากขั้นแรกจำนวนหนึ่งคำนวณได้จากสูตร

$$\Delta DD = \frac{1}{V+W+S}\Delta B$$

357

- จากตัวอย่างเดิม ถ้าให้ s = 5% และ w=25% ธนาคารจะสร้างเงินฝากได้ตามสูตร $\Delta DD = \frac{1}{V+W+S}\Delta B$

โดยที่ ΔB = 100, $V = \frac{20}{100}, S = \frac{5}{100}, w = \frac{25}{100}$

ดังนั้น $\Delta DD = \frac{1}{\frac{20}{100}+\frac{25}{100}+\frac{5}{100}} x\,100 = \frac{100}{50} x\,100 = 200$

สร้างได้ = 200 ล้านบาท

358

การเปลี่ยนแปลงปริมาณเงิน M_1

- การที่ธนาคารสร้างเงินฝากได้เพิ่ม =ΔDD นั้นจะทำให้ปริมาณเงินตามความหมายแคบ (M_1) เปลี่ยนไปตามสูตร $\Delta M_1 = (s+1)\Delta DD$ เช่น
- ถ้า ΔDD = 400 ล้านบาท และ s = 5%

ดังนั้น $\Delta M_1 = (\frac{5}{100}+1) x\,400 = \frac{105}{100} x\,400 = 420$

ปริมาณเงินเพิ่มขึ้น = 420 ล้านบาท

359

การเปลี่ยนแปลงปริมาณเงิน M_1

- ถ้า ΔDD = 200 ล้านบาท และ s = 5%

ดังนั้น $\Delta M_1 = (\frac{5}{100}+1) x\,200 = \frac{105}{100} x\,200 = 210$

ปริมาณเงินเพิ่มขึ้น = 210 ล้านบาท

360

$$M = \frac{P}{R} \qquad D = \frac{A}{R} \qquad D = M - P$$

M	คือ	เงินฝากรวม
D	คือ	เงินฝากที่ธนาคารสร้างขึ้น
P	คือ	เงินฝากขั้นแรก
R	คือ	อัตราสำรองตามกฎหมาย
A	คือ	เงินสดสำรองส่วนเกิน

361

บทที่ 9

การเงิน การธนาคาร

362

เงิน (Money)

- เงิน คือสิ่งที่ทุกคนในสังคมยอมรับให้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน และเป็นมาตรฐานวัดมูลค่าสินค้าและบริการ
- หน้าที่สำคัญของเงินคือ
  - เป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยน
  - เป็นเครื่องมือในการสะสมมูลค่า
  - เป็นหน่วยวัดหรือมาตรฐานในการวัดมูลค่า

363

เบี้ย

364

เงินพดด้วงสุโขทัย

365

เงินพดด้วงอยุธยา

366

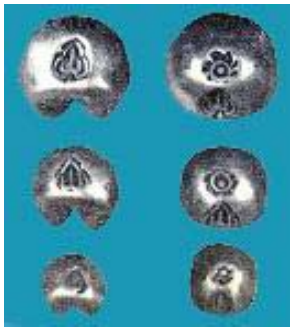

เงินพดด้วงรัตนโกสินทร์

367

เหรียญกษาปณ์ (เงินแป)

368

หมาย

369

บัตรธนาคาร (bank note)

370

บัตรธนาคาร (bank note)

371

ตั๋วเงินกระดาษ treasury note

372

ธนบัตร

373

ปี้กระเบื้อง

374

หน้าที่ของเงินในฐานะเป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยน

- ถ้าไม่ใช้เงิน การแลกเปลี่ยนจะต้องใช้วิธีนำสินค้ามาแลกกันโดยตรง (barter system) ซึ่งจะมีปัญหาความยุ่งยากที่จะต้องหาคนที่มีความต้องการสอดคล้องกัน เช่น
  - นาย A มีข้าว 50 ถังต้องการแลกกับวัว 1 ตัว ต้องหาคนที่มีวัวและต้องการแลกวัว 1 ตัวกับข้าว 50 ถัง
  - ถ้านาย B มีวัว 1 ตัวแต่ต้องการแลกกับข้าว 55 ถัง การแลกเปลี่ยนกับนาย A ก็ไม่สามารถเกิดขึ้นได้

375

หน้าที่ของเงินในฐานะเป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยน

- การใช้เงินจะทำให้การแลกเปลี่ยนเป็นการแลกเปลี่ยนทางอ้อม โดยเงินจะเป็นตัวกลางช่วยอำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยน
- ถ้านาย A มีข้าว 50 ถังและต้องการได้วัว 1 ตัว เขาไม่จำเป็นต้องหาคนที่ความต้องการสอดคล้องกัน วิธีการก็คือนาย A จะขายข้าวได้เป็นเงินมาก่อนแล้วนำเงินนั้นไปซื้อวัวจากผู้ที่ต้องการขาย

376

หน้าที่ของเงินในฐานะเป็นเครื่องมือสะสมมูลค่า

- ถ้าไม่มีเงิน การจะสะสมมูลค่าของทรัพย์สิน(หรือสะสมความมั่งคั่ง)จะเป็นไปได้ยากเนื่องจาก
  - ทรัพย์สินบางประเภทมีขนาดใหญ่มาก ยากที่จะสะสมเป็นจำนวนมากได้
  - ทรัพย์สินบางประเภทเสื่อมค่าลงอย่างรวดเร็วหรือเน่าเสียได้ จึงสะสมไม่ได้
  - ทรัพย์สินบางอย่างมีต้นทุนสูงและยุ่งยากในการเก็บสะสม เช่นสัตว์เลี้ยงต่าง ๆ

377

หน้าที่ของเงินในฐานะเป็นมาตรฐานวัดมูลค่า

- ถ้าไม่มีเงิน การกำหนดมูลค่าสินค้าจะยุ่งยากเพราะไม่มีมาตรฐานสำหรับเทียบค่า
- ถ้าไม่ใช้เงิน การกำหนดราคาสินค้า 1 ชนิดต้องเทียบค่ากับสินค้าชนิดอื่นทั้งหมดในตลาดนั้น เช่น

  เสื้อ 1 ตัว = ไข่ไก่ 50 โหล (เป็นราคาเสื้อ)

  = ข้าว 5 ถัง (เป็นราคาเสื้อ)

  = ฯลฯ

378

ปริมาณเงิน (Money Supply)

- ปริมาณเงินตามความหมายแคบ (M_1) = ปริมาณธนบัตร + เหรียญกษาปณ์ + เงินฝากกระแสรายวัน ทั้งหมดที่หมุนเวียนในมือมหาชน(ครัวเรือน ธุรกิจ) ดังนั้นจะไม่รวมส่วนที่ถือไว้โดยหน่วยงานของรัฐบาล และถือไว้เป็นเงินสดสำรองโดยธนาคารพาณิชย์)
- ปริมาณเงินตามความหมายกว้าง (M_2) = M_1 + เงินฝากประจำและออมทรัพย์ที่ฝากไว้กับธนาคารพาณิชย์

379

ปริมาณเงิน (Money Supply)

- ปริมาณเงินตามความหมายแคบ (M_1) = ปริมาณธนบัตร + เหรียญกษาปณ์ + เงินฝากกระแสรายวัน ทั้งหมดที่หมุนเวียนในมือมหาชน(ครัวเรือน ธุรกิจ) ดังนั้นจะไม่รวมส่วนที่ถือไว้โดยหน่วยงานของรัฐบาล และถือไว้เป็นเงินสดสำรองโดยธนาคารพาณิชย์)
- ปริมาณเงินตามความหมายกว้าง (M_2) = M_1 + เงินฝากประจำและออมทรัพย์ที่ฝากไว้กับธนาคารพาณิชย์

380

ปริมาณเงิน (Money Supply)

- M_{2a} = M_2 + PN (Promisory Note)
- M_3 = M_{2a} + เงินที่ฝากไว้กับสถาบันการเงินอื่น ๆ

381

การควบคุมปริมาณเงิน

- รัฐบาลสามารถควบคุมปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม
  - การควบคุมทางตรง = การควบคุมปริมาณธนบัตรและเหรียญกษาปณ์
  - การควบคุมทางอ้อม = การควบคุมการสร้างเงินฝากของระบบธนาคารพาณิชย์
- การดำเนินนโยบายควบคุมและเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินให้เป็นไปตามเป้าหมายเรียกว่าการดำเนิน “นโยบายการเงิน”

382

ความสำคัญของเงินต่อระบบเศรษฐกิจ

- ถ้าปริมาณเงินเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง ผลจะทำให้ อัตราดอกเบี้ยลดลง(เพราะหาเงินกู้ได้ง่าย) การลงทุนเพิ่มขึ้น และรายได้ประชาชาติจะสูงขึ้น แต่ถ้าปริมาณเงินเพิ่มมากเกินไปจะนำไปสู่ปัญหาเงินเฟ้อ
- ถ้าปริมาณเงินลดลงต่อเนื่องผลจะทำให้อัตราดอกเบี้ยสูงขึ้น(เพราะหาเงินกู้ได้ยาก) การลงทุนลดลง และรายได้ประชาชาติจะลดลง ถ้าปริมาณเงินลดลงมาก จะนำไปสู่ปัญหาเศรษฐกิจถดถอยและตกต่ำ

383

ธนาคารพาณิชย์กับการสร้างเงินฝาก

- เมื่อมีผู้นำเงินมาฝากที่ธนาคารแห่งใดแห่งหนึ่ง ธนาคารนั้นสามารถนำเงินดังกล่าวไปให้ผู้อื่นกู้ได้(เพื่อหารายได้ของธนาคารและนำผลตอบแทนจากการปล่อยกู้นั้นมาจ่ายดอกเบี้ยแก่ผู้ฝากเงิน)
- การนำเงินฝากไปปล่อยกู้เท่ากับเป็นการสร้างเงินเพิ่มขึ้นในระบบ

384

ธนาคารพาณิชย์กับการสร้างเงินฝาก

ตัวอย่างการสร้างเงินฝากของธนาคาร

- ถ้านายเศรษฐฝากเงิน 1 แสนบาทที่ธนาคาร A แล้ว ธนาคาร A นำเงินนี้ไปให้นายศาสตร์กู้ 5 หมื่นบาท ปริมาณเงินจะเพิ่มขึ้น 5 หมื่นบาทเนื่องจาก
  - นายเศรษฐยังมีเงิน 1 แสนบาทเท่าเดิม
  - นายศาสตร์มีเงินเพิ่มขึ้น 5 หมื่นบาท

ธนาคารพาณิชย์กับการสร้างเงินฝาก

- ในระยะแรก ๆ ที่การสร้างเงินของธนาคารพาณิชย์ยังไม่มีการควบคุม ธนาคารมักปล่อยกู้เป็นจำนวนมาก จนไม่มีเงินเหลือพอจ่ายเมื่อผู้ฝากมาขอถอนเงิน ทำให้เกิดแตกตื่นว่าถอนเงินฝากคืนไม่ได้ ผู้ฝากส่วนใหญ่จะรีบมาถอนเงินออกแต่ธนาคารไม่สามารถหาเงินมาจ่ายได้ ทำให้ล้มละลาย และผู้ฝากเงินก็สูญเสียเงินที่ฝากไว้ด้วย

ธนาคารพาณิชย์กับการสร้างเงินฝาก

- เพื่อป้องกันไม่ให้ธนาคารนำเงินฝากมาปล่อยกู้มากเกินไป จนเกิดปัญหาไม่มีเงินจ่ายเวลาผู้ฝากมาถอนเงิน ประเทศต่าง ๆ จึงต้องออกกฎหมายกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์แต่ละแห่งต้องเก็บสำรองเงินไว้จำนวนหนึ่งสำหรับจ่ายเวลาผู้ฝากมาขอถอนเงิน
- เงินที่ต้องเก็บสำรองนี้เรียกว่า “เงินสดสำรองตามกฎหมาย” (legal reserve)
- เงินฝากส่วนที่เกินจากที่ต้องเก็บสำรองนี้ ธนาคารจะสามารถนำไปปล่อยกู้ได้

กระบวนการสร้างเงินฝาก

1. นายเศรษฐีนำเงินสดมาฝากกระแสรายวันที่ธนาคาร A เงินฝากนี้เรียกว่า “เงินฝากขั้นแรก” (primary deposit)
2. ธนาคาร A เก็บเงินฝากส่วนหนึ่งเป็นสำรองตามกฎหมาย ส่วนที่เหลือนำไปปล่อยกู้ได้เรียกว่า “สำรองส่วนเกิน” (excess reserve)
3. ธนาคารนำสำรองส่วนเกินมาให้นายศาสตร์กู้ ถ้านายศาสตร์นำเงินที่กู้มาไปใช้จ่ายหรือชำระหนี้จนในที่สุดเงินจำนวนนี้ถูกนำมาฝากที่ธนาคารใดก็ตามในระบบ เงินจำนวนนี้เรียกว่า derivative deposit

กระบวนการสร้างเงินฝาก

4. ธนาคารที่มี derivative deposit จะต้องเก็บสำรองเงินฝากนี้ส่วนหนึ่งตามกฎหมาย ที่เหลือจะปล่อยกู้ได้ต่อไป .....เป็นเช่นนี้ต่อไปเรื่อย ๆ

<u>ตัวอย่าง</u> สมมุติว่า ธนาคารต้องเก็บสำรองตามกฎหมาย 7% และเริ่มจากมีผู้ฝากเงินสด 100 ล้านที่ธนาคาร A

- ธนาคาร Aเก็บสำรองตามกฎหมาย 7% (=7ล้าน) เหลือให้กู้ได้ 93 ล้าน

กระบวนการสร้างเงินฝาก

- ถ้าผู้กู้นำเงินไปชำระหนี้แล้วเจ้าหนี้นำเงิน 93 ล้านมาฝากที่ธนาคาร B ธนาคารก็จะเก็บสำรองตามกฎหมายไว้ 7%(6.51ล้าน) เหลือปล่อยกู้ได้ = 93 – 6.51 = 86.49 ล้าน
- ถ้าในที่สุดเงินที่กู้ไป 86.49 ล้านนี้ถูกนำมาฝากที่ธนาคาร C .....เป็นเช่นนี้ต่อไปเรื่อย ๆ
- เงินฝากที่ถูกนำมาสร้างเพิ่มจะลดลงไปเป็นลำดับ (ตามตัวอย่างคือจาก 93 เป็น 86.49) จนในที่สุดกระบวนการสร้างเงินจะยุติลง

กระบวนการสร้างเงินฝาก

เงินฝาก	สำรองตามกฎหมาย	ให้กู้
100.00	7.00	93.00
93.00	6.51	86.49
86.49	6.05	80.44
80.44	5.63	74.81
⋮	⋮	⋮
1,428.57		

ระบบธนาคารจะสร้างเงินฝากได้ไม่เกิน 1,428.57 ล้าน

391

กระบวนการสร้างเงินฝาก

- ข้อสมมุติในการวิเคราะห์กระบวนการสร้างเงินฝาก

1. ธนาคารทุกแห่งต้องสำรองเงินฝากไว้เผื่อเวลามีผู้ฝากเงินมาทวงถาม จะนำเงินฝากมาปล่อยกู้ทั้งหมดไม่ได้
2. ไม่มีสำรองส่วนเกิน หรือก็คือเงินฝากส่วนที่เหลือจากการสำรองตามกฎหมายแล้วจะปล่อยกู้ทั้งหมด
3. ไม่มีการเบิกถอนเงินสดจากผู้ฝาก

392

กระบวนการสร้างเงินฝาก

- ปริมาณเงินฝากสูงสุดที่ระบบธนาคารจะสร้างได้จากเงินฝากขั้นแรกจำนวนหนึ่งคำนวณได้จากสูตร

$$\Delta DD = \frac{1}{V}\Delta B$$

โดยที่

ΔDD = เงินฝากกระแสรายวันทั้งหมดที่เปลี่ยนแปลงไป

ΔB = การเปลี่ยนแปลงเงินฝากขั้นต้น

V = อัตราเงินสดสำรองตามกฎหมาย

393

<u>ตัวอย่าง</u> ถ้าธนาคาร IBT มีเงินฝากขั้นต้นเพิ่มขึ้น = 100 ล้านบาท อัตราเงินสดสำรองตามกฎหมาย = 20% จะสร้างเงินฝากได้เท่าใด

จากสูตร $\Delta DD = \frac{1}{V}\Delta B$

ในที่นี้ $\Delta B = 100$ $V = \frac{20}{100}$

ดังนั้น $\Delta DD = \frac{1}{\frac{20}{100}} x\,100 = 500$

สร้างได้ = 500 ล้านบาท

394

- ถ้า*ผ่อนคลายข้อสมมุติ*โดยให้ผู้ฝากมีการถอนเงินสดจากธนาคารได้ แต่สมมุติให้ผู้ฝากเงินถือเงินสด(C)เป็นสัดส่วนคงที่ = s ของเงินฝากกระแสรายวัน (DD) หรือ

C = sDD เช่นถ้า s = 5% แปลว่าผู้ฝากจะถือเงินสด(ถอนจากบัญชี)ไว้ 5% ของเงินฝาก

- ปริมาณเงินฝากสูงสุดที่ระบบธนาคารจะสร้างได้จากเงินฝากขั้นแรกจำนวนหนึ่งคำนวณได้จากสูตร

$$\Delta DD = \frac{1}{V+S}\Delta B$$

395

- จากตัวอย่างเดิม ถ้าให้ s = 5% ธนาคารจะสร้างเงินฝากได้ตามสูตร $\Delta DD = \frac{1}{V+S}\Delta B$
- *โดยในที่นี้* $\Delta B = 100$ *ล้านบาท* $,V = \frac{20}{100}$ $,S = \frac{5}{100}$

ดังนั้น $\Delta DD = \frac{1}{\frac{20}{100}+\frac{5}{100}} x\,100 = \frac{100}{25} x\,100 = 400$

สร้างได้ = 400 ล้านบาท

396

- ถ้า*ผ่อนคลายข้อสมมุติ*โดยให้ธนาคารเก็บสำรองส่วนเกินไว้ได้ คือไม่ต้องปล่อยกู้ทั้งหมด และสมมุติให้สำรองส่วนเกิน (RE) เป็นสัดส่วนคงที่ = w ของเงินฝากกระแสรายวัน (DD) หรือ

RE = wDD

- ปริมาณเงินฝากสูงสุดที่ระบบธนาคารจะสร้างได้จากเงินฝากขั้นแรกจำนวนหนึ่งคำนวณได้จากสูตร

$$\Delta DD = \frac{1}{V+W+S}\Delta B$$

397

- จากตัวอย่างเดิม ถ้าให้ s = 5% และ w=25% ธนาคารจะสร้างเงินฝากได้ตามสูตร $\Delta DD = \frac{1}{V+W+S}\Delta B$

โดยที่ $\Delta B = 100, V = \frac{20}{100}, S = \frac{5}{100}, w = \frac{25}{100}$

ดังนั้น $\Delta DD = \frac{1}{\frac{20}{100}+\frac{25}{100}+\frac{5}{100}} x\,100 = \frac{100}{50} x\,100 = 200$

สร้างได้ = 200 ล้านบาท

398

การเปลี่ยนแปลงปริมาณเงิน M_1

- การที่ธนาคารสร้างเงินฝากได้เพิ่ม =ΔDD นั้นจะทำให้ปริมาณเงินตามความหมายแคบ (M_1) เปลี่ยนไปตามสูตร $\Delta M_1 = (s+1)\Delta DD$ เช่น
- ถ้า ΔDD = 400 ล้านบาท และ s = 5%

ดังนั้น $\Delta M_1 = (\frac{5}{100}+1)x\,400 = \frac{105}{100} x\,400 = 420$

ปริมาณเงินเพิ่มขึ้น = 420 ล้านบาท

399

การเปลี่ยนแปลงปริมาณเงิน M_1

- ถ้า ΔDD = 200 ล้านบาท และ s = 5%

ดังนั้น $\Delta M_1 = (\frac{5}{100}+1)x\,200 = \frac{105}{100} x\,200 = 210$

ปริมาณเงินเพิ่มขึ้น = 210 ล้านบาท

400

$$M = \frac{P}{R} \qquad D = \frac{A}{R} \qquad D = M - P$$

M	คือ	เงินฝากรวม
D	คือ	เงินฝากที่ธนาคารสร้างขึ้น
P	คือ	เงินฝากขั้นแรก
R	คือ	อัตราสำรองตามกฎหมาย
A	คือ	เงินสดสำรองส่วนเกิน

401

บทที่ 10

บทบาทของเงินในระบบเศรษฐกิจมหภาค
และนโยบายการเงิน

402

อุปสงค์ต่อเงิน(Demand for Money)

- อุปสงค์ต่อเงิน คือความต้องการถือสินทรัพย์ไว้ในรูปของเงินตรา
- เนื่องจากการถือเงินสดไว้กับตัวไม่มีผลตอบแทน ดังนั้นทางเลือกของผู้มีสินทรัพย์นอกจากถือเป็นเงินสดไว้ก็คือถือไว้ในรูปพันธบัตรซึ่งจะได้ผลตอบแทน
- สาเหตุที่บุคคลถือสินทรัพย์เป็นเงินสดทั้ง ๆ ที่ไม่มีผลตอบแทนก็เพื่อสนองความต้องการ 3 ประเภท

403

ความต้องการถือเงิน

1. ความต้องการถือเงินเพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน
2. ความต้องการถือเงินเพื่อใช้จ่ายยามฉุกเฉิน
3. ความต้องการถือเงินเพื่อเก็งกำไร

- ความต้องการถือเงิน 2 ประเภทแรกนั้นจะมากหรือน้อยขึ้นกับรายได้ คือรายได้มากขึ้นก็จะถือไว้มากขึ้น และถ้ารายได้ลดลงจะถือเงินสดไว้น้อยลง ส่วนความต้องการถือเงินประเภทที่ 3 จะแปรผันตรงข้ามกับอัตราดอกเบี้ย (ดอกเบี้ยสูงถือไว้น้อย ดอกเบี้ยต่ำถือไว้มาก)

404

นโยบายการเงิน (Monetary Policy)

- นโยบายการเงิน คือการควบคุมปริมาณเงินและสินเชื่อให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม เพื่อบรรลุเป้าหมายทางเศรษฐกิจ
- ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินนโยบายการเงินคือธนาคารกลาง
- โดยหลักการนั้นธนาคารกลางสามารถดำเนินนโยบายการเงินโดยอิสระ แต่ในทางปฏิบัติการดำเนินนโยบายมักเป็นไปตามการชี้นำของรัฐบาล

405

อุปทานของเงิน (Supply of Money)

- อุปทานของเงิน ก็คือปริมาณเงินทั้งหมดในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งการวิเคราะห์ทั่วไปในเบื้องต้นจะใช้คำนิยามของปริมาณเงินในความหมายแคบ (M_1)
- ดุลยภาพในตลาดเงินจะเกิดขึ้นเมื่อ อุปสงค์ต่อเงินเท่ากับอุปทานของเงินพอดี

406

กลไกเชื่อมโยง

- การเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่เกิดขึ้นในภาคการเงิน จะมีกลไกเชื่อมโยงก่อให้เกิดผลกระทบไปยังภาคเศรษฐกิจจริง (real sector)ซึ่งได้แก่ภาคการผลิตและการส่งออกดังนี้

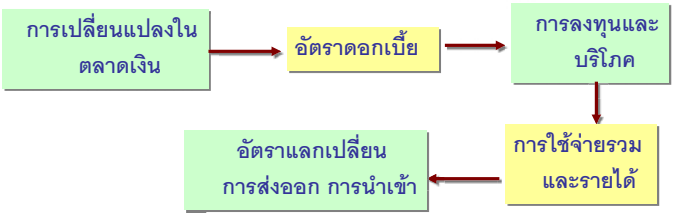

407

กลไกเชื่อมโยง

- กลไกเชื่อมโยงเริ่มจากขั้นที่ 1 ซึ่งอัตราดอกเบี้ยถูกกำหนดโดยอุปสงค์ต่อเงินและอุปทานของเงิน
- ขั้นที่ 2 อัตราดอกเบี้ยเป็นปัจจัยกำหนดการลงทุนและการบริโภค คืออัตราดอกเบี้ยสูงขึ้นการลงทุนและการบริโภคลดลง ในขณะที่ถ้าอัตราดอกเบี้ยลดลงการลงทุนจะเพิ่มขึ้น
- ขั้นที่ 3 การเปลี่ยนแปลงการลงทุนและการบริโภคมีผลทำให้รายจ่ายรวม (Aggregate Expenditure) เปลี่ยนแปลงและส่งผลถึงรายได้ประชาชาติดุลยภาพด้วย

408

กลไกเชื่อมโยง

- ขั้นที่ 4 ถ้าระบบอัตราแลกเปลี่ยนเป็นประเภทลอยตัวเสรี การเปลี่ยนแปลงในรายได้ประชาชาติจะมีผลต่อการนำเข้า คือรายได้สูงขึ้นจะนำเข้ามากขึ้นและรายได้ลดลงจะนำเข้าน้อยลง

409

ขั้นที่ 1 อัตราดอกเบี้ยถูกกำหนดในตลาดเงิน

- อัตราดอกเบี้ยดุลยภาพจะถูกกำหนดโดยอุปสงค์และอุปทานเงินตรา
- อุปสงค์ต่อเงินจะสัมพันธ์กับอัตราดอกเบี้ยในทิศทางตรงข้าม
- อุปทานของเงินถูกกำหนดคงที่ในขณะใดขณะหนึ่งโดยธนาคารกลาง ดังนั้นจึงเป็นเส้นขนานกับแกนอัตราดอกเบี้ยเนื่องจากไม่ขึ้นกับการเปลี่ยนแปลงในอัตราดอกเบี้ยเลย

410

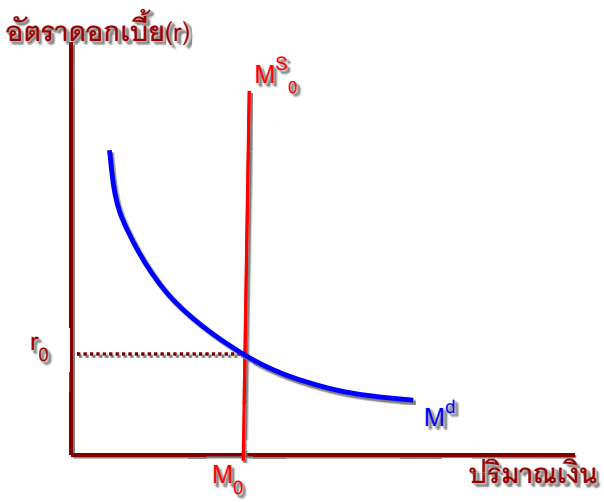

411

ดุลยภาพในตลาดเงิน

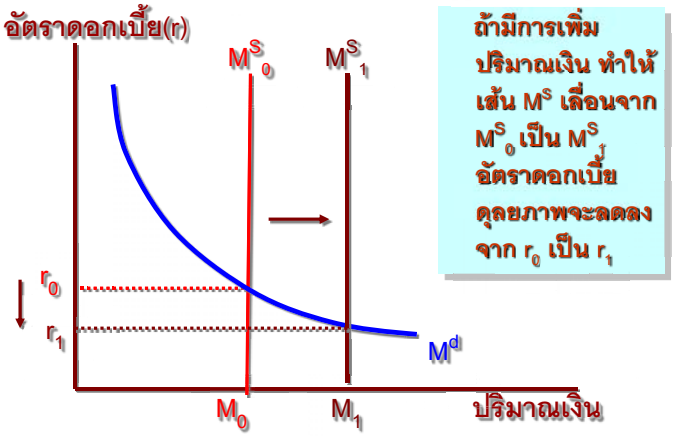

ถ้ามีการเพิ่มปริมาณเงิน ทำให้เส้น M^S เลื่อนจาก M^S_0 เป็น M^S_1 อัตราดอกเบี้ยดุลยภาพจะลดลงจาก r_0 เป็น r_1

412

ดุลยภาพในตลาดเงิน

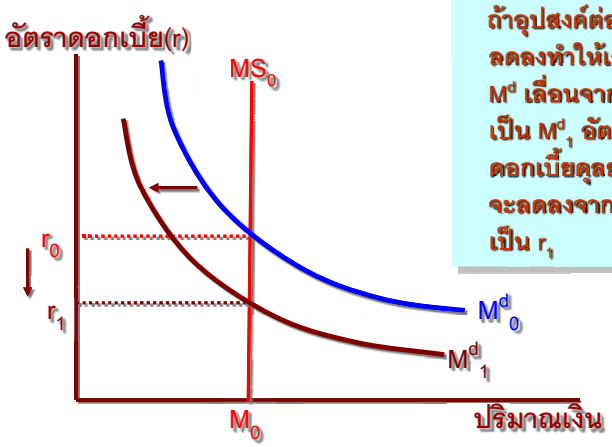

ถ้าอุปสงค์ต่อเงินลดลงทำให้เส้น M^d เลื่อนจาก M^d_0 เป็น M^d_1 อัตราดอกเบี้ยดุลยภาพจะลดลงจาก r_0 เป็น r_1

413

ดุลยภาพในตลาดเงิน

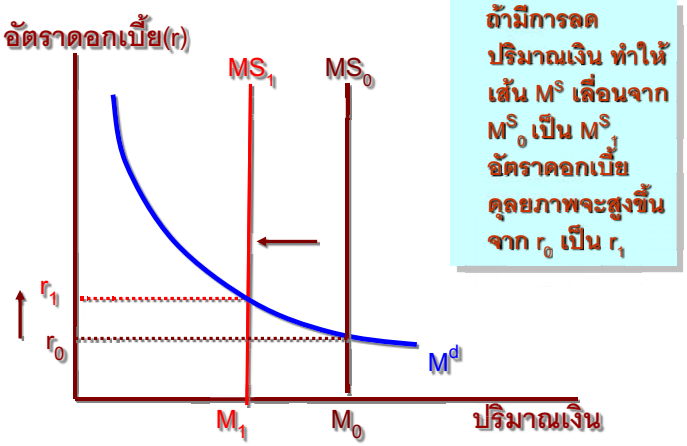

ถ้ามีการลดปริมาณเงิน ทำให้เส้น M^S เลื่อนจาก M^S_0 เป็น M^S_1 อัตราดอกเบี้ยดุลยภาพจะสูงขึ้นจาก r_0 เป็น r_1

414

ดุลยภาพในตลาดเงิน

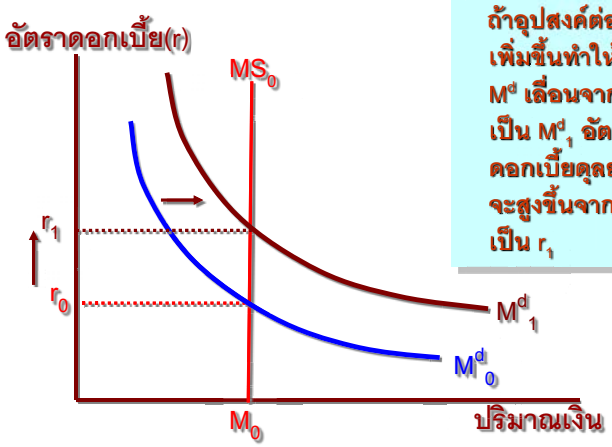

ถ้าอุปสงค์ต่อเงินเพิ่มขึ้นทำให้เส้น M^d เลื่อนจาก M^d_0 เป็น M^d_1 อัตราดอกเบี้ยดุลยภาพจะสูงขึ้นจาก r_0 เป็น r_1

415

ขั้นที่ 2 อัตราดอกเบี้ยกำหนดการลงทุนและการบริโภค

- อัตราดอกเบี้ยสูงขึ้นทำให้การลงทุนและการบริโภค (โดยเฉพาะสินค้าที่ต้องผ่อนชำระ)มีแนวโน้มลดลง
- อัตราดอกเบี้ยลดลงทำให้การลงทุนและการบริโภค (โดยเฉพาะสินค้าที่ต้องผ่อนชำระ)มีแนวโน้มสูงขึ้น
- การเปลี่ยนแปลงของการลงทุนและการบริโภคจะกระทบต่อรายจ่ายรวม (Aggregate Expenditure: AE) ดังจะได้แสดงในขั้นที่ 3

416

ขั้นที่ 3 ผลต่อรายจ่ายรวมและรายได้ดุลยภาพ

- การลงทุน และ/หรือการบริโภคที่เพิ่มขึ้น(จากการที่อัตราดอกเบี้ยลดลง) จะทำให้เส้นการใช้จ่ายรวม (AE) เลื่อนขึ้น รายได้ดุลยภาพ(ในตลาดผลผลิต)จึงเพิ่มสูงขึ้น
- การลงทุน และ/หรือการบริโภคที่ลดลง(จากการที่อัตราดอกเบี้ยสูงขึ้น) จะทำให้เส้นการใช้จ่ายรวม (AE) เลื่อนลง รายได้ดุลยภาพ(ในตลาดผลผลิต)จึงลดลง

417

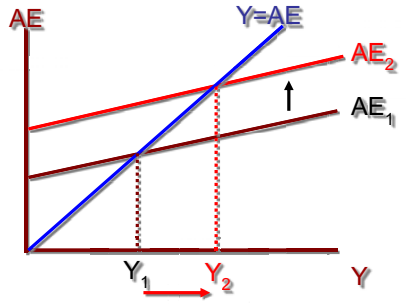

ถ้าการใช้จ่ายรวมเพิ่มขึ้น เส้น AE จะเลื่อนขึ้นจาก AE_1 เป็น AE_2 รายได้ดุลยภาพจึงเพิ่มจาก Y_1 เป็น Y_2

418

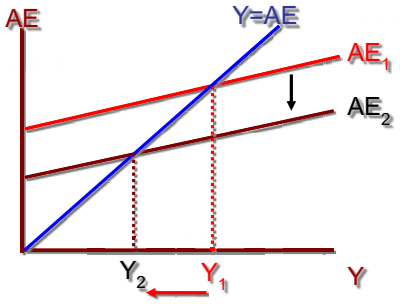

ถ้าการใช้จ่ายรวมลดลง เส้น AE จะเลื่อนลงจาก AE_1 เป็น AE_2 รายได้ดุลยภาพจึงลดลงจาก Y_1 เป็น Y_2

419

ขั้นที่ 4 ผลกระทบผ่านภาคเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

- ถ้าการใช้จ่ายรวมและรายได้สูงขึ้น จะทำให้มีการนำเข้าเพิ่มขึ้น การสูญเสียเงินตราต่างประเทศออกไปมากจะทำให้เงินบาทอ่อนค่าลง ซึ่งจะมีผลทำให้การส่งออกเพิ่มขึ้น (เพราะสินค้าไทยถูกลงในสายตาต่างชาติ)และนำเข้าลดลง(เพราะสินค้าเข้าแพงขึ้นในสายตาคนไทย) การใช้จ่ายรวมและรายได้จึงเพิ่มขึ้นอีก

420

ขั้นที่ 4 ผลกระทบผ่านภาคเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

- ถ้าการใช้จ่ายรวมและรายได้ลดลง จะทำให้มีการนำเข้าลดลง การที่สามารถสูญเสียเงินตราต่างประเทศออกไปได้จะทำให้เงินบาทแข็งค่าลง ซึ่งจะมีผลทำให้การส่งออกลดลง (เพราะสินค้าไทยแพงขึ้นในสายตาต่างชาติ)และนำเข้าเพิ่มขึ้น(เพราะสินค้าเข้าถูกลงในสายตาคนไทย) การใช้จ่ายรวมและรายได้จึงลดลงอีก

421

กลไกเชื่อมโยงภาคการเงินกับภาคเศรษฐกิจจริงตามแนวคิด Keynesian

- การที่อุปทานของเงินเพิ่มขึ้น(เส้น M^s เลื่อนไปทางขวา) หรืออุปสงค์ต่อเงินลดลง (เส้น M^d เลื่อนไปทางซ้าย)จะทำให้อัตราดอกเบี้ยลดลง
- อัตราดอกเบี้ยลดลงทำให้การลงทุนเพิ่มขึ้น รายได้เพิ่มขึ้น
- อัตราดอกเบี้ยลดลงยังทำให้เงินทุนไหลออก(เงินทุนต่างประเทศจะไหลไปยังที่ให้อัตราดอกเบี้ยสูงกว่า) ผลทำให้เงินบาทอ่อนค่าลง การส่งออกจึงมากขึ้นและนำเข้าลดลง รายจ่ายรวม(AE)สูงขึ้น รายได้เพิ่มขึ้น

422

กลไกเชื่อมโยงภาคการเงินกับภาคเศรษฐกิจจริงตามแนวคิด Keynesian

- การที่อุปทานของเงินลดลง(เส้น M^s เลื่อนไปทางซ้าย)หรืออุปสงค์ต่อเงินสูงขึ้น (เส้น M^d เลื่อนไปทางขวา)จะทำให้อัตราดอกเบี้ยสูงขึ้น
- อัตราดอกเบี้ยสูงขึ้นทำให้การลงทุนลดลง รายได้ลดลง
- อัตราดอกเบี้ยสูงขึ้นยังทำให้เงินทุนไหลเข้า(เงินทุนต่างประเทศจะไหลไปยังที่ให้อัตราดอกเบี้ยสูงกว่า) ผลทำให้เงินบาทแข็งค่าขึ้น การส่งออกจึงลดลงและนำเข้าสูงขึ้น รายจ่ายรวม(AE)ลดลง รายได้ลดลง

423

นโยบายการเงิน (Monetary Policy)

- นโยบายการเงิน คือนโยบายที่ต้องการให้มีผลกระทบต่อตัวแปรหรือเครื่องมือทางการเงิน(Monetary Instruments) และเป้าหมายขั้นกลาง (Intermediate Targets) เพื่อให้ส่งผลต่อไปถึงเป้าหมายขั้นสุดท้าย (Ultimate Target)
- หลักการสำคัญสำคัญของนโยบายการเงินก็คือการเพิ่มหรือลดปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจ

424

ประเภทของนโยบายการเงิน

- นโยบายการเงินมี 2 ประเภทคือ
  - นโยบายการเงินแบบเข้มงวด (Tight หรือ Restrictive Monetary Policy) คือการจำกัดหรือลดปริมาณเงินลง
  - นโยบายการเงินแบบผ่อนคลาย (Easy Monetary Policy) คือการเพิ่มปริมาณเงินขึ้น

425

ประเภทของนโยบายการเงิน

- นโยบายการเงินแบบเข้มงวด จะใช้ในกรณีที่เกิดเงินเฟ้ออัตราสูง ประชาชนใช้จ่ายเงินเกินตัว ขาดดุลการค้า ขาดดุลการชำระเงิน และเป็นการดำเนินการเพื่อช่วยลดความร้อนแรงของระบบเศรษฐกิจ
- นโยบายการเงินแบบผ่อนคลาย จะใช้ในกรณีเกิดภาวะเศรษฐกิจซบเซาหรือถดถอย การผลิต-การลงทุน-การใช้จ่ายอยู่ในระดับต่ำ และเป็นการดำเนินการเพื่อช่วยกระตุ้นให้เศรษฐกิจฟื้นตัว

426

เครื่องมือของนโยบายการเงิน

- เครื่องมือของนโยบายการเงินมี 3 ลักษณะคือ
  - ควบคุมทางปริมาณ (Quantitative Control) หรือควบคุมทั่วไป
  - ควบคุมทางคุณภาพ (Qualitative Control) หรือควบคุมเฉพาะด้าน
  - การชักชวนให้ปฏิบัติตาม (Moral Suasion)

427

การควบคุมทางปริมาณ(Quantitative Control)

- วิธีการควบคุมทางปริมาณมี 4 วิธีที่สำคัญได้แก่
  1. การซื้อขายหลักทรัพย์รัฐบาล (Open Market Operation)
  2. การกำหนดอัตรารับช่วงซื้อลด (Rediscount Rate)
  3. การกำหนดอัตราดอกเบี้ยมาตรฐาน (Bank Rate)
  4. การเปลี่ยนแปลงอัตราเงินสดสำรองตามกฎหมาย (Legal Reserve)

428

1. การซื้อขายหลักทรัพย์รัฐบาล

- ดำเนินการด้วยการที่ธนาคารกลางซื้อหรือขายหลักทรัพย์(พันธบัตร)ของรัฐบาล
- ถ้าต้องการลดปริมาณเงิน ธนาคารกลางจะขายพันธบัตรรัฐบาลให้แก่ประชาชนทั่วไป การขายนี้ทำให้เงินจากประชาชนมาอยู่กับภาครัฐบาล = ปริมาณเงินลดลง
- ถ้าต้องการเพิ่มปริมาณเงิน ธนาคารกลางจะซื้อพันธบัตรรัฐบาลคืนจากประชาชนทั่วไป การซื้อนี้ทำให้เงินจากภาครัฐบาลมาอยู่กับ ประชาชน= ปริมาณเงินเพิ่มขึ้น

429

1. การซื้อขายหลักทรัพย์รัฐบาล

- ข้อจำกัดของวิธีการนี้
  - การจะใช้มาตรการให้ได้ผล ระบบเศรษฐกิจจะต้องมีตลาดการเงินที่พัฒนาสูง และหลักทรัพย์รัฐบาล(พันธบัตร)มีการซื้อขายตามกลไกตลาดเสรีในตลาดการเงินดังกล่าว
  - ตลาดการเงินในประเทศไทยยังไม่พัฒนามากพอถึงระดับที่มีหลักทรัพย์รัฐบาลซื้อขายโดยเสรี

430

2. การกำหนดอัตรารับช่วงซื้อลด

- อัตรารับช่วงซื้อลด(Rediscount Rate) เป็นอัตราคิดลดที่ธนาคารกลางคิดจากธนาคารพาณิชย์เมื่อนำเอกสารทางการเงินที่ธนาคารพาณิชย์รับซื้อลดไว้มาขายต่อ
- ในอดีตเมื่อต้องการเงินสดเร่งด่วน ธนาคารพาณิชย์อาจนำตั๋วสัญญาใช้เงินที่ยังไม่ครบกำหนดเรียกชำระและธนาคารรับซื้อลดไว้มาขายให้แก่ธนาคารกลาง

431

2. การกำหนดอัตรารับช่วงซื้อลด

- ธนาคารกลางจะรับซื้อโดยหักลดมูลค่าลงเนื่องจากตั๋วเงินยังไม่ครบกำหนด จึงเรียกอัตราที่หักลดลงนี้ว่าอัตรารับช่วงซื้อลด ซึ่งก็เปรียบเสมือนกับการคิดดอกเบี้ยนั่นเอง
- ถ้าอัตรารับช่วงซื้อลดต่ำ ธนาคารพาณิชย์จะกู้มากและขยายสินเชื่อเพิ่มทำให้ปริมาณเงินเพิ่มขึ้น
- ถ้าอัตรารับช่วงซื้อลดสูง ธนาคารพาณิชย์จะกู้น้อยและขยายสินเชื่อน้อยทำให้ปริมาณเงินลดลง

432

3. การกำหนดอัตราดอกเบี้ยมาตรฐาน

- ธนาคารพาณิชย์ที่เงินสดขาดมือ(ขาดสภาพคล่อง)ในระยะสั้น สามารถกู้จากธนาคารกลางได้โดยจ่ายดอกเบี้ยตามอัตรา Bank Rate
- ถ้า Bank Rate ต่ำจะจูงใจให้ธนาคารพาณิชย์กู้จากธนาคารกลางไปให้สินเชื่อต่อ ปริมาณเงินเพิ่มขึ้น
- ถ้า Bank Rate สูงจะไม่จูงใจให้ธนาคารพาณิชย์กู้จากธนาคารกลางไปให้สินเชื่อต่อ ปริมาณเงินจะลดลง

433

3. การกำหนดอัตราดอกเบี้ยมาตรฐาน

- ถ้าต้องการลดปริมาณเงิน ธนาคารกลางจะเพิ่มอัตราดอกเบี้ยมาตรฐาน เป็นผลให้ธนาคารพาณิชย์ไม่มีสิ่งจูงใจให้ขยายสินเชื่อ(ซึ่งก็คือการสร้างเงินฝาก)
- ถ้าต้องการเพิ่มปริมาณเงิน ธนาคารกลางจะลดอัตราดอกเบี้ยมาตรฐาน เป็นผลให้ธนาคารพาณิชย์มีสิ่งจูงใจให้ขยายสินเชื่อ(ซึ่งก็คือการสร้างเงินฝาก)เพิ่มมากขึ้น

434

3. การกำหนดอัตราดอกเบี้ยมาตรฐาน

- ข้อจำกัดของวิธีการนี้
  - มาตรการนี้จะใช้ได้ผลก็ต่อเมื่อธนาคารพาณิชย์ต้องพึ่งเงินทุนจากธนาคารกลางอย่างมาก เช่นกรณีประเทศญี่ปุ่น
  - การใช้มาตรการนี้ในประเทศไทยจะไม่ได้ผลนัก แต่อาจมีผลทางอ้อมคือ อัตรา “Bank Rate” นี้จะเป็นอัตราชี้นำให้อัตราดอกเบี้ยระยะสั้นในตลาดปรับตาม

435

3. การกำหนดอัตราดอกเบี้ยมาตรฐาน

- ผลทางอ้อมอีกอย่างหนึ่งก็คือ ธุรกิจอาจใช้อัตรานี้เป็นเครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจ กล่าวคือถ้าเมื่อใดธนาคารกลางขึ้น Bank Rate ก็มักแสดงว่ากำลังจะเกิดเงินเฟ้อ แต่ถ้าลดอัตรานี้ลง มักจะแสดงว่าเศรษฐกิจกำลังซบเซา (เช่นในกรณีของสหรัฐอเมริกา)

436

4. การกำหนดอัตราเงินสดสำรองตามกฎหมาย

- ธนาคารกลางสามารถเปลี่ยนแปลงอัตราเงินสดสำรองตามกฎหมายที่ธนาคารพาณิชย์จะต้องเก็บรักษาไว้ไม่สามารถนำไปปล่อยกู้ได้
- ถ้าต้องการลดปริมาณเงิน ธนาคารกลางจะเพิ่มอัตราเงินสดสำรองขึ้น ทำให้ธนาคารพาณิชย์สร้างเงินฝากได้น้อยลง
- ถ้าต้องการเพิ่มปริมาณเงิน ธนาคารกลางจะลดอัตราเงินสดสำรองลง ทำให้ธนาคารพาณิชย์สร้างเงินฝากได้มากขึ้น

437

4. การกำหนดอัตราเงินสดสำรองตามกฎหมาย

- ข้อจำกัดของวิธีการนี้คือ
  - ก่อให้เกิดผลกระทบทางอ้อมสูง เพราะการเปลี่ยนแปลงจะทำให้ต้นทุนในการปรับเปลี่ยนระบบบัญชีของธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบสูงขึ้น ทำให้แทบไม่มีการใช้มาตรการนี้เลยในประเทศไทย
  - ธนาคารพาณิชย์มักถือเงินสดสำรองไว้มากกว่าที่กฎหมายกำหนด ทำให้การเปลี่ยนแปลงไม่มีผลใด ๆ ต่อการสร้างเงินฝาก

438

การควบคุมทางคุณภาพหรือควบคุมเฉพาะด้าน

- เป็นมาตรการกำหนดเงื่อนไขการกู้เงินเพื่อควบคุมการให้สินเชื่อบางประเภทของสถาบันการเงิน เช่น
  - สินเชื่อเพื่อการซื้อหลักทรัพย์ ธนาคารกลางอาจกำหนดเงื่อนไข margin requirement เพื่อควบคุมโดยที่ถ้าหากกำหนดไว้สูง การซื้อหลักทรัพย์ต้องจ่ายเป็นเงินสดมากขึ้น กู้ได้น้อยลง แต่ถ้ากำหนด margin requirement ไว้ต่ำ การซื้อหลักทรัพย์จะจ่ายเป็นเงินสดน้อยลง และกู้ได้มากขึ้น

439

การควบคุมทางคุณภาพ (Qualitative Control)

- สินเชื่ออสังหาริมทรัพย์และสินเชื่อเพื่อการบริโภค เช่น การซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้า หรือสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ที่มีราคาสูง ถ้ากำหนดให้ต้องวางเงินดาวน์ไว้สูงและระยะผ่อนชำระสั้น ก็จะทำให้การกู้ยืมทำได้ยาก จึงเป็นการจำกัดการขยายสินเชื่อ แต่ถ้าเปลี่ยนข้อกำหนดให้จำนวนเงินดาวน์น้อย ระยะเวลาผ่อนชำระยาวนาน การชำระแต่ละงวดจะไม่สูงเกินไป ทำให้กู้ยืมได้ง่ายขึ้น และเป็นการส่งเสริมการขยายสินเชื่อ

440

การชักชวนให้ปฏิบัติตาม(moral suasion)

- เป็นการที่ธนาคารกลางขอร้องให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติ เช่น
  - ขอให้เพิ่มหรือลดการขยายสินเชื่อทั่วไป
  - ขอให้เพิ่มการขยายสินเชื่อบางประเภทเป็นพิเศษ เช่น สินเชื่อเพื่อการเกษตร เพื่อการส่งออก หรือเพื่อธุรกิจ SMEs
- ธนาคารพาณิชย์ไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามเสมอไป

441

ข้อจำกัดของนโยบายการเงิน

- การจะคาดคะเนให้ถูกต้องว่าควรเพิ่มหรือลดปริมาณเงินเมื่อใด และจำนวนเท่าใดจึงจะเหมาะสมนั้นเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก
- ผลจากการดำเนินนโยบายไม่ได้เกิดทันที แต่จะมีช่วงการล่าช้า(lag) ระยะหนึ่ง ทำให้ผลจากการตัดสินใจอาจไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่ต้องการแก้ปัญหา และบางครั้งกว่าผลของนโยบายจะเกิดขึ้นปัญหาอาจรุนแรงมากเกินไป

442

ข้อจำกัดของนโยบายการเงิน

- การเปิดเสรีทางการเงินทำให้อำนาจหน้าที่ของธนาคารกลางในการควบคุมปริมาณเงินและสินเชื่อในประเทศลดลงอย่างมาก

443

ความสัมพันธ์ระหว่างเครื่องมือทางการเงินและเป้าหมาย

- ผลจากการใช้เครื่องมือทางการเงิน(Monetary Instruments) จะส่งผ่านไปยังเป้าหมายเบื้องต้น (Operating Target) ไปสู่เป้าหมายขั้นกลาง(Intermediate Targets) และเป้าหมายขั้นสุดท้าย (Ultimate Target)
- เครื่องมือทางการเงินได้แก่ การกำหนดอัตราดอกเบี้ยมาตรฐาน การซื้อขายหลักทรัพย์ การกำหนดอัตราเงินสดสำรอง การกำหนดอัตรารับช่วงซื้อลด เป็นต้น

444

ความสัมพันธ์ระหว่างเครื่องมือทางการเงินและเป้าหมาย

- การใช้เครื่องมือทางการเงินจะส่งผลต่อเป้าหมายเบื้องต้น ได้แก่ อัตราดอกเบี้ยระยะสั้น และฐานเงิน(Monetary Base)ซึ่งก็คือปริมาณเงินที่จะนำไปสร้างเงินฝากได้
- การเปลี่ยนแปลงในเป้าหมายเบื้องต้นจะส่งผ่านไปยังเป้าหมายขั้นกลาง ได้แก่ อัตราเงินเฟ้อที่คาดหมาย ปริมาณเงิน อัตราดอกเบี้ยระยะยาว อัตราแลกเปลี่ยน เป็นต้น

445

ความสัมพันธ์ระหว่างเครื่องมือทางการเงินและเป้าหมาย

- การเปลี่ยนแปลงเป้าหมายขั้นกลางจะส่งผลต่อเป้าหมายขั้นสุดท้ายซึ่งได้แก่ ผลผลิตรวม เสถียรภาพของระดับราคา การเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาว ภาวการณ์จ้างงาน และเสถียรภาพภายนอก(ดุลการชำระเงินไม่มีปัญหา) เป็นต้น

446

ช่องทางการส่งผ่านการทำงานของนโยบายการเงิน

- ช่องทางการส่งผ่านหรือเชื่อมโยงระหว่างเครื่องมือไปยังเป้าหมายขั้นต้น เป้าหมายขั้นกลาง จนถึงเป้าหมายขั้นสุดท้ายมีหลายช่องทางที่สำคัญ ได้แก่

1. ช่องทางอัตราดอกเบี้ย
2. ช่องทางสินเชื่อ
3. ช่องทางราคาสินทรัพย์
4. ช่องทางการคาดการณ์เศรษฐกิจของภาคเอกชน
5. ช่องทางอัตราแลกเปลี่ยน

447

- ช่องทางอัตราดอกเบี้ย (interest rate channel)
  - ปริมาณเงินลดลง อัตราดอกเบี้ยสูงขึ้น การใช้จ่ายรวมลดลง ผลผลิต(รายได้)ลดลง
  - ปริมาณเงินเพิ่มขึ้น อัตราดอกเบี้ยลดลง การใช้จ่ายรวมสูงขึ้น ผลผลิต(รายได้)สูงขึ้น
- ช่องทางสินเชื่อ (credit channel)
  - ปริมาณเงินลดลง ธนาคารปล่อยสินเชื่อลดลง การใช้จ่ายรวมลดลง ผลผลิต(รายได้)ลดลง
  - ปริมาณเงินเพิ่มขึ้น ธนาคารปล่อยสินเชื่อเพิ่มขึ้น การใช้จ่ายรวมสูงขึ้น ผลผลิต(รายได้)สูงขึ้น

448

- ช่องทางราคาสินทรัพย์ (asset price channel)
  - ปริมาณเงินลดลง ราคาสินทรัพย์ลดลง ความมั่งคั่งลดลง การใช้จ่ายรวมลดลง ผลผลิต(รายได้)ลดลง
  - ปริมาณเงินเพิ่มขึ้น ราคาสินทรัพย์เพิ่ม ความมั่งคั่งเพิ่ม การใช้จ่ายรวมสูงขึ้น ผลผลิต(รายได้)สูงขึ้น

449

- ช่องทางการคาดคะเน (expectation confidence channel) ขึ้นกับการตีความของภาคเอกชน
  - การขึ้นอัตราดอกเบี้ย คนอาจคาดคะเนว่าเศรษฐกิจกำลังขยายตัว เกิดความมั่นใจมากขึ้น จึงลงทุนมากขึ้น บริโภคมากขึ้น การใช้จ่ายรวมเพิ่ม รายได้เพิ่ม
  - การขึ้นอัตราดอกเบี้ย คนอาจคาดคะเนว่าจะทำให้เศรษฐกิจชะลอตัว ความมั่นใจลดลง จึงลงทุนลดลง บริโภคลดลง การใช้จ่ายรวมลด รายได้ลด

450

- ช่องทางอัตราแลกเปลี่ยน (exchange rate channel)
  - ปริมาณเงินลดลง อัตราดอกเบี้ยสูงขึ้น เงินทุนไหลเข้า เงินบาทแข็งค่า การส่งออกลดลง การนำเข้าเพิ่มขึ้น การใช้จ่ายรวมลดลง ผลผลิต(รายได้)ลดลง
  - ปริมาณเงินเพิ่มขึ้น อัตราดอกเบี้ยลดลง เงินทุนไหลออก เงินบาทอ่อนค่า การส่งออกเพิ่มขึ้น การนำเข้าลดลง การใช้จ่ายรวมสูงขึ้น ผลผลิต(รายได้)สูงขึ้น

451

บทที่ 11

ปัญหาเศรษฐกิจมหภาคและนโยบายเพื่อแก้ปัญหา

452

ปัญหาเศรษฐกิจมหภาค

- หน้าที่สำคัญประการหนึ่งของรัฐบาลก็คือการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ
- ปัญหาเศรษฐกิจมหภาคที่สำคัญ ได้แก่
  - ปัญหาขาดเสถียรภาพภายในได้แก่การเกิดเงินเฟ้ออย่างรุนแรงหรือเศรษฐกิจตกต่ำ
  - ปัญหาขาดเสถียรภาพภายนอกได้แก่เกิดการขาดดุลการชำระเงินอย่างรุนแรงและต่อเนื่อง

453

ปัญหาเงินเฟ้อ

- ปัญหาเงินเฟ้อ (Inflation) คือสภาวะที่ระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปสูงขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง
- การจะวิเคราะห์ว่าระบบเศรษฐกิจในขณะใดขณะหนึ่งมีปัญหาเงินเฟ้อหรือไม่จะต้องดูจาก "อัตราเงินเฟ้อ" ว่าสูงเพียงใด และสูงมาเป็นเวลานานพอที่จะถือว่าเกิดปัญหาหรือไม่

454

ปัญหาเงินเฟ้อ

- ปัญหาเงินเฟ้อมี 2 ประเภทที่สำคัญคือ
  - เงินเฟ้อด้านอุปสงค์ (Demand Pull Inflation)
  - เงินเฟ้อด้านต้นทุนหรือด้านอุปทาน (Cost Push Inflation)
- ปัญหาเงินเฟ้อที่เคยเกิดในอดีตช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 โดยทั่วไปเป็นปัญหาเงินเฟ้อด้านอุปสงค์
- ปัญหาเงินเฟ้อด้านต้นทุนมีมากในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา

455

ปัญหาเงินเฟ้อด้านอุปสงค์

- สาเหตุสำคัญของปัญหาเงินเฟ้อด้านอุปสงค์คือ การที่ความต้องการซื้อสินค้าโดยทั่วไปหรือ "อุปสงค์" เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยที่การผลิตไม่อาจเพิ่มตอบสนองได้เพียงพอ
- อุปสงค์โดยทั่วไปอาจเพิ่มขึ้นมากเนื่องจาก 2 สาเหตุคือ
  - ปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นมากอย่างรวดเร็ว
  - ส่วนประกอบของอุปสงค์รวมเพิ่มขึ้นมาก

456

ปัญหาเงินเฟ้อด้านอุปสงค์

- การที่ปริมาณเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นมากทำให้ประชาชนมีเงินจับจ่ายใช้สอยมากขึ้น ถ้าการผลิตสินค้าเพิ่มได้ไม่ทันต่อความต้องการจะทำให้เกิดความขาดแคลน และราคาสูงขึ้น
  - ทฤษฎีที่อธิบายการสูงขึ้นของราคาเช่นนี้เรียกว่า "ทฤษฎีปริมาณเงิน" ซึ่งสรุปได้ว่าถ้าปริมาณเงินเพิ่มขึ้นโดยที่ปริมาณสินค้าคงที่ ราคาสินค้าจะสูงขึ้น

457

ปัญหาเงินเฟ้อด้านอุปสงค์

- การเพิ่มขึ้นของส่วนประกอบของอุปสงค์รวม เช่นการบริโภค การลงทุน และการใช้จ่ายของรัฐบาล ย่อมเป็นผลให้อุปสงค์รวมในระบบเศรษฐกิจสูงขึ้น ถ้าการผลิตไม่อาจเพิ่มตอบสนองได้เพียงพอ ก็จะทำให้เกิดความขาดแคลนและราคาสินค้าสูงขึ้น
  - การเพิ่มของอุปสงค์รวมอาจเกิดจากนโยบายรัฐบาลทั้งทางตรง(เพิ่มการใช้จ่ายรัฐบาล) และทางอ้อม(ลดภาษีทำให้การบริโภคและการลงทุนเพิ่มขึ้น)

458

ปัญหาเงินเฟ้อด้านอุปสงค์

- เงินเฟ้อด้านอุปสงค์ถ้าไม่สูงเกินไปมักถือว่าเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจ เนื่องจาก
  - ราคาที่สูงขึ้นทำให้ผู้ประกอบการกำไรดี นำไปสู่การขยายการลงทุน ขยายการผลิต และการจ้างงาน
  - แม้ว่าสินค้าจะราคาสูงขึ้น แต่ถ้าอำนาจซื้อก็สูงขึ้นเพียงพอรองรับได้ ก็ทำให้สามารถขายสินค้าได้

459

ปัญหาเงินเฟ้อด้านอุปสงค์

- ถ้าเงินเฟ้อสูงมากหรือเกิดติดต่อกันเป็นเวลานานเกินไปก็จะก่อให้เกิดผลกระทบรุนแรง
  - ผู้มีรายได้ประจำเปลี่ยนแปลงยากจะอำนาจซื้อลดลงมาก เมื่อราคาสูงขึ้นต่อเนื่อง
  - การที่ราคาสินค้าทั่วไปสูงขึ้นมาก ทำให้ความสามารถที่จะแข่งขันในตลาดโลกลดลง จนสูญเสียตลาดไป

460

ปัญหาเงินเฟ้อด้านอุปสงค์

- การวิเคราะห์ปัญหาเงินเฟ้อด้านอุปสงค์แยกได้เป็น 2 กรณีย่อยคือ
  - กรณีปริมาณเงินคงที่ (no money validation)
  - กรณีปริมาณเงินเพิ่มขึ้น (money validation) ซึ่งเป็นเพราะธนาคารกลางต้องการป้องกันเศรษฐกิจชะลอตัวและการว่างงาน

461

ปัญหาเงินเฟ้อด้านอุปสงค์กรณีปริมาณเงินคงที่

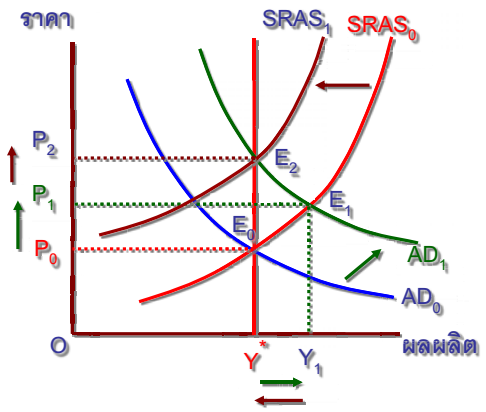

462

ปัญหาเงินเฟ้อด้านอุปสงค์กรณีปริมาณเงินคงที่

- อุปสงค์เพิ่มทำให้เส้น AD เลื่อนจาก AD_0 เป็น AD_1 ราคาสูงขึ้นจาก OP_0 เป็น OP_1 ผลผลิตเพิ่มเป็น OY_1 ซึ่งเกินขีดความสามารถการผลิต OY*
- การผลิตเกินขีดความสามารถทำให้ ค่าจ้าง และต้นทุนการผลิตอื่น ๆ สูงขึ้นเส้น SRAS เลื่อนจาก $SRAS_0$ เป็น $SRAS_1$ ผลผลิตกลับมาอยู่ OY* แต่ราคายิ่งสูงขึ้นไปอีกเป็น OP_2

463

ปัญหาเงินเฟ้อด้านอุปสงค์กรณีปริมาณเงินเพิ่มขึ้น

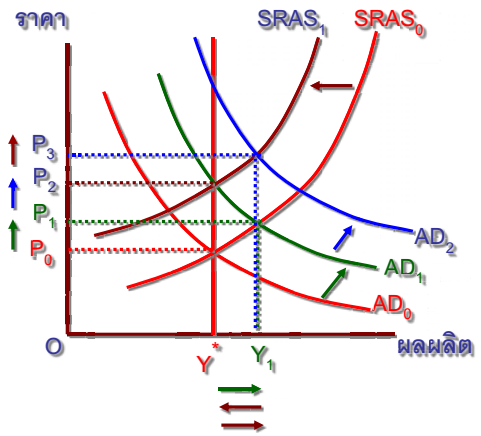

464

ปัญหาเงินเฟ้อด้านอุปสงค์กรณีปริมาณเงินเพิ่มขึ้น

- อุปสงค์เพิ่มทำให้เส้น AD เลื่อนจาก AD_0 เป็น AD_1 ราคาสูงขึ้นจาก OP_0 เป็น OP_1 ผลผลิตเพิ่มเป็น OY_1 ซึ่งเกินขีดความสามารถการผลิต OY*
- การผลิตเกินขีดความสามารถทำให้ ค่าจ้าง และต้นทุนการผลิตอื่น ๆ สูงขึ้นเส้น SRAS เลื่อนจาก $SRAS_0$ เป็น $SRAS_1$ ราคาสูงขึ้นไปอีกเป็น OP_2
- ถ้ามีการเพิ่มปริมาณเงินเพื่อป้องกันการชะลอตัวเศรษฐกิจและการว่างงานทำให้เส้น AD เลื่อนจาก AD_1 เป็น AD_2 ราคาสูงขึ้นไปอีกเป็น OP_3

465

ปัญหาเงินเฟ้อด้านอุปทาน

- สาเหตุสำคัญของเงินเฟ้อด้านอุปทานก็คือ การที่ต้นทุนการผลิต เช่น ค่าจ้าง ราคาน้ำมัน ราคาวัตถุดิบเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง
- เมื่อต้นทุนการผลิตสำคัญเพิ่มขึ้น ทำให้ผู้ผลิตจำเป็นต้องขึ้นราคาตาม

466

ปัญหาเงินเฟ้อด้านอุปทาน

- การวิเคราะห์ปัญหาเงินเฟ้อด้านอุปทานแยกได้เป็น 2 กรณีย่อยคือ
  - กรณีปริมาณเงินคงที่ (no money validation)
  - กรณีปริมาณเงินเพิ่มขึ้น (money validation) ซึ่งเป็นเพราะธนาคารกลางต้องการป้องกันเศรษฐกิจชะลอตัวและการว่างงาน

467

ปัญหาเงินเฟ้อด้านอุปทานกรณีปริมาณเงินคงที่

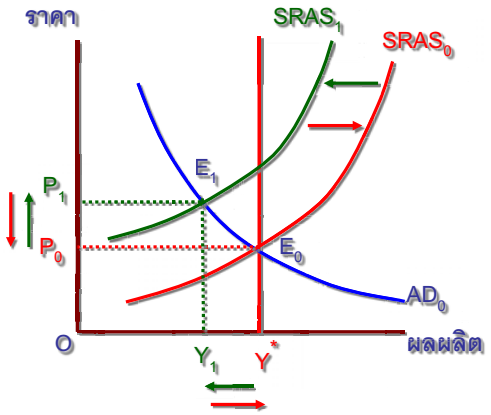

468

ปัญหาเงินเฟ้อด้านอุปทานกรณีปริมาณเงินคงที่

- ต้นทุนเพิ่มทำให้เส้นอุปทานเลื่อนจาก $SRAS_0$ เป็น $SRAS_1$ ราคาสูงขึ้นจาก OP_0 เป็น OP_1 ผลผลิตลดลงเป็น OY_1 ซึ่งต่ำกว่าขีดความสามารถการผลิต OY*
- การผลิตต่ำกว่าขีดความสามารถทำให้ ค่าจ้าง และต้นทุนการผลิตอื่น ๆ ลดลงเส้นอุปทานเลื่อนกลับจาก $SRAS_1$ เป็น$SRAS_0$ ผลผลิตกลับมาอยู่ OY* และราคาลดกลับมาอยู่ที่ OP_0

469

ปัญหาเงินเฟ้อด้านอุปทานกรณีปริมาณเงินเพิ่มขึ้น

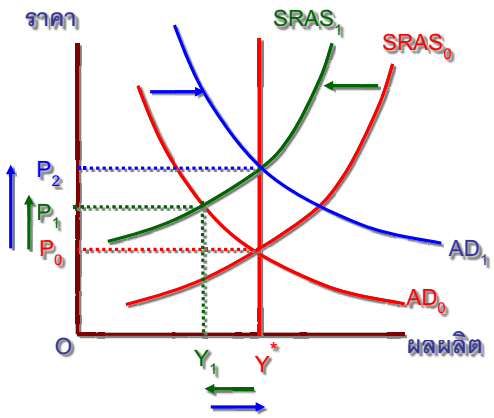

470

ปัญหาเงินเฟ้อด้านอุปสงค์กรณีปริมาณเงินเพิ่มขึ้น

- ต้นทุนเพิ่มทำให้เส้นอุปทานเลื่อนจาก $SRAS_0$ เป็น $SRAS_1$ ราคาสูงขึ้นจาก OP_0 เป็น OP_1 ผลผลิตลดลงเป็น OY_1 ซึ่งต่ำกว่าขีดความสามารถการผลิต OY*
- ขณะที่ผลผลิตต่ำกว่าระดับขีดความสามารถการผลิตทำให้ธนาคารกลางเกรงว่าเศรษฐกิจจะชะลอตัวจึงเพิ่มปริมาณเงินเข้าไปในระบบทำให้เส้นอุปสงค์เลื่อนจาก AD_0 เป็น AD_1 ราคาจึงสูงขึ้นไปอีกเป็น OP_2แต่ผลผลิตเพิ่มกลับมาอยู่ที่ระดับ OY*

471

นโยบายรัฐบาลเพื่อแก้ปัญหาเงินเฟ้อ

1. <u>นโยบายการเงิน</u> ทำได้ด้วยการลดปริมาณเงิน เพื่อลดเงินหมุนเวียนในมือประชาชนลง มาตรการของนโยบายการเงินที่จะเกิดผลเร็วที่สุดคือ การขึ้นอัตราดอกเบี้ย ควบคุมการขยายสินเชื่อ
2. <u>นโยบายการคลัง</u> ทำได้ด้วยการขึ้นภาษี (จะไปลดการบริโภคและการลงทุน) และลดการใช้จ่ายของรัฐบาลเป็นผลให้อุปสงค์รวมลดลง

472

นโยบายรัฐบาลเพื่อแก้ปัญหาเงินเฟ้อ

- การแก้ปัญหาเงินเฟ้อด้วยนโยบายการเงินและการคลังมักใช้ได้ผลดีถ้าเป็นเงินเฟ้อด้านอุปสงค์ เพราะทั้ง 2 นโยบายไปลดอุปสงค์รวมที่มากเกินไปลง จึงเป็นการแก้ที่ต้นเหตุของปัญหา
- แต่ถ้าเป็นเงินเฟ้อด้านต้นทุน การใช้นโยบายการเงิน-การคลังแก้ปัญหาด้วยการลดอุปสงค์รวมจะไม่ใช่เป็นการแก้ที่ตรงสาเหตุ และยังไปซ้ำเติมธุรกิจที่ต้นทุนสูงอยู่แล้ว เนื่องจากทำให้อำนาจซื้อทั่วไปลดลง

473

ปัญหาเงินฝืดหรือเศรษฐกิจถดถอย

- ปัญหาเงินฝืด (Deflation) มีลักษณะตรงกันข้ามกับปัญหาเงินเฟ้อ นั่นก็คือเป็นภาวะที่ระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปมีแนวโน้มตกต่ำลง ซึ่งเป็นผลมาจากการที่มีสินค้าเหลือขายเป็นจำนวนมาก ผู้ผลิตจึงต้องปรับลดราคาลง
- ปัญหาเศรษฐกิจถดถอย (Recession) มีลักษณะเช่นเดียวกับปัญหาเงินฝืด นั่นก็คือการที่อำนาจซื้อในระบบเศรษฐกิจมีไม่เพียงพอ ทำให้สินค้าล้นตลาด ผู้ผลิตต้องปรับลดราคา ลดการผลิต และลดการจ้างงาน

474

ปัญหาเงินฝืดหรือเศรษฐกิจถดถอย

- การจะวิเคราะห์ว่าในระบบเศรษฐกิจใดมีปัญหาเงินฝืดหรือเศรษฐกิจถดถอยหรือไม่ ดูได้จาก
  - อัตราเงินเฟ้อที่ค่อนข้างต่ำมาก
  - อัตราการว่างงานเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง
  - ดัชนีการผลิตและการลงทุนทางอุตสาหกรรมมีแนวโน้มลดต่ำลง
  - มีกำลังการผลิตส่วนเกิน(Excess Capacity)เพิ่มขึ้นมากในอุตสาหกรรมทั่วไป

475

ปัญหาเงินฝืดหรือเศรษฐกิจถดถอย

- เศรษฐกิจถดถอยที่ไม่มีการแก้ไข อาจนำไปสู่ปัญหาที่รุนแรงมากขึ้นจนทำให้เกิดเศรษฐกิจตกต่ำ (Depression) ขึ้นได้ในที่สุด
  - การปลดคนงานออกทำให้อำนาจซื้อในระบบลดลง
  - มีผู้ซื้อสินค้าน้อยลง ผู้ผลิตปรับลดราคา การผลิต และการจ้างงาน
  - อำนาจซื้อในระบบลดลงอีก

476

ปัญหาเงินฝืดหรือเศรษฐกิจถดถอย

- สาเหตุของภาวะเศรษฐกิจถดถอย
  - เกิดอุปทานส่วนเกิน (Excess Supply) หรือก็คือการที่ปริมาณสินค้ามีมากเกินความต้องการไปมาก
  - อุปสงค์รวมลดลงอย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง เช่น
    - การที่รัฐบาลเพิ่มภาษี หรือลดการใช้จ่ายของภาครัฐบาลลง
    - การที่ปริมาณเงินและสินเชื่อในระบบเศรษฐกิจลดลง

477

การแก้ปัญหาเงินฝืดหรือเศรษฐกิจถดถอย

- การแก้ปัญหาเงินฝืดหรือเศรษฐกิจถดถอยอาจทำได้ดังนี้
  - ใช้<u>นโยบายการคลัง</u> เพิ่มอุปสงค์รวมในระบบเศรษฐกิจขึ้น
  - ใช้<u>นโยบายการเงิน</u> เพิ่มปริมาณเงินและสินเชื่อในระบบเศรษฐกิจ

478

การแก้ปัญหาเงินฝืดหรือเศรษฐกิจถดถอย

- การใช้<u>นโยบายคลัง</u>แก้ปัญหาเศรษฐกิจถดถอย ทำได้ด้วยการเพิ่มอุปสงค์รวมในระบบเศรษฐกิจขึ้น
  - ลดภาษีเงินได้ ทำให้รายได้หลังหักภาษีของผู้บริโภคมากขึ้น นำไปสู่การบริโภค และการลงทุนมากขึ้น
  - ลดภาษีมูลค่าเพิ่ม ทำให้สินค้าราคาถูกลง นำไปสู่การจับจ่ายใช้สอยมากขึ้น
  - ลดภาษีธุรกิจ ทำให้ธุรกิจมีรายได้เหลือสำหรับลงทุนเพิ่มขึ้น
  - เพิ่มการใช้จ่ายรัฐบาล เป็นการเพิ่มอุปสงค์รวมโดยตรง

479

การแก้ปัญหาเงินฝืดหรือเศรษฐกิจถดถอย

- อุปสงค์รวมที่เพิ่มขึ้นทำให้มีความต้องการซื้อเพียงพอจะตอบสนองผลผลิตที่มีมากเกินไปได้
- เมื่อผู้ผลิตสามารถขายสินค้าได้เพิ่มขึ้น ก็จะไม่ลดการผลิตและไม่ลดการจ้างงานต่อไป
- ผลของการแก้ปัญหา จะทำให้รัฐบาลขาดดุลงบประมาณ เนื่องจากต้องใช้จ่ายเพิ่มขึ้นมากในขณะที่รายรับจากภาษีต่าง ๆ ลดลง
- รัฐบาลจำเป็นต้องก่อหนี้เพื่อหาเงินมาใช้จ่าย

480

การแก้ปัญหาเงินฝืดหรือเศรษฐกิจถดถอย

- การใช้นโยบายการเงินในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจถดถอย ทำได้ด้วยการเพิ่มปริมาณเงินและสินเชื่อในระบบเศรษฐกิจ
  - เพิ่มปริมาณธนบัตรและเหรียญกษาปณ์หมุนเวียนในระบบ (อาจทำผ่านการที่รัฐบาลกู้ยืมจากธนาคารกลาง แล้วธนาคารกลางใช้พันธบัตรรัฐบาลหนุนหลังพิมพ์ธนบัตรออกมาหมุนเวียนผ่านทางการใช้จ่ายของรัฐบาล)

481

การแก้ปัญหาเงินฝืดหรือเศรษฐกิจถดถอย

- ส่งเสริมให้สถาบันการเงินขยายสินเชื่อ โดยผ่อนคลายมาตรการควบคุมการขยายสินเชื่อ เพื่อเปิดโอกาสให้มีการใช้จ่ายบริโภคและลงทุนมากขึ้น
- ลดอัตราดอกเบี้ย เพื่อจูงใจให้มีการลงทุนและใช้จ่ายบริโภคสินค้าที่มีราคาสูง เช่นบ้าน รถยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า ฯลฯ ผ่านกระบวนการผ่อนชำระ

482

การแก้ปัญหาเงินฝืดหรือเศรษฐกิจถดถอย

- การขยายปริมาณเงินและสินเชื่อ ทำให้เกิดการจับจ่ายใช้สอยเพิ่มมากขึ้น จนสามารถระบายสินค้าที่ล้นตลาดออกไปได้และกระตุ้นให้เกิดการผลิตและการจ้างงานใหม่ต่อไป
- ในขณะที่เกิดเศรษฐกิจถดถอย ธุรกิจหรือบุคคลที่กู้ยืมไปจากสถาบันการเงินผ่านมาตรการขยายสินเชื่อ อาจไม่สามารถหาเงินมาจ่ายหนี้และดอกเบี้ยคืน ทำให้เกิดปัญหาต่อสถาบันการเงิน และอาจทำให้ปัญหาเศรษฐกิจถดถอยรุนแรงหนักขึ้น

483

การแก้ปัญหาเงินฝืดหรือเศรษฐกิจถดถอย

- ในช่วงเวลาที่เศรษฐกิจตกต่ำมาก สถาบันการเงินต่าง ๆ อาจไม่กล้าขยายสินเชื่อเพราะเกรงว่าจะเกิดปัญหาหนี้สูญ ทำให้มาตรการส่งเสริมการขยายสินเชื่อใช้ไม่ได้ผล
- ถ้าเศรษฐกิจตกอยู่ในสถานการณ์ที่เรียกว่า “กับดักสภาพคล่อง” (Liquidity Trap) ซึ่งก็คือภาวะที่อัตราดอกเบี้ยต่ำมากจนถึงที่สุด การพยายามเพิ่มปริมาณเงิน เพื่อให้อัตราดอกเบี้ยลดลงและกระตุ้นการลงทุนจะไม่มีผลใด ๆ

484

ปัญหาเสถียรภาพภายนอก

- ปัญหาการขาดเสถียรภาพภายนอกได้แก่การที่ประเทศขาดดุลการชำระเงินอย่างมากและมีแนวโน้มจะเป็นเช่นนั้นต่อไปอีก
- การขาดดุลการชำระเงินแสดงว่าภาระการใช้จ่ายเงินตราต่างประเทศเพื่อซื้อสินค้าและจ่ายชำระหนี้ มีมากกว่าปริมาณเงินตราต่างประเทศที่ได้รับเข้ามาในระบบเศรษฐกิจ

485

ปัญหาเสถียรภาพภายนอก

- การขาดดุลการชำระเงินทำให้ประเทศต้องสูญเสียสำรองเงินตราต่างประเทศออกไป ซึ่งทำให้ความสามารถจะจ่ายชำระหนี้ต่าง ๆ ในกระบวนการติดต่อทางเศรษฐกิจกับประเทศอื่นลดน้อยลง
- ปริมาณสำรองเงินตราที่เหลืออยู่น้อยทำให้เจ้าหนี้ในต่างประเทศไม่ไว้วางใจ และเรียกให้ชำระหนี้คืนหรือไม่ต่ออายุสัญญาเงินกู้ ทำให้ยิ่งต้องสูญเสียสำรองเงินตราต่างประเทศออกไปมากขึ้น

486

ปัญหาเสถียรภาพภายนอก

- การสูญเสียเงินตราต่างประเทศออกไปมาก ทำให้ค่าเงินตราของประเทศนั้นอ่อนค่าลง (Depreciate) ภาระการหาเงินตราต่างประเทศมาชำระหนี้จึงหนักยิ่งขึ้น
- ถ้าสินค้านำเข้าเป็นสินค้าจำเป็นที่ยากจะปรับลดได้ เช่น น้ำมันเชื้อเพลิง การที่ค่าเงินอ่อนค่าลงจะทำให้มูลค่าการนำเข้าสูงขึ้นมาก(แม้ปริมาณนำเข้าอาจไม่เปลี่ยนแปลง) และทำให้เกิดการขาดดุลชำระเงินเพิ่มขึ้น

487

ปัญหาเสถียรภาพภายนอก

- การลดการนำเข้าสินค้าประเภทวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตเพื่อการส่งออกเพราะต้นทุนสูงขึ้น จะทำให้ความสามารถในการส่งออกลดน้อยลง และยากจะแก้ปัญหาการขาดดุลชำระเงินได้
- การที่ประเทศใดขาดดุลการชำระเงินต่อเนื่อง แสดงว่าไม่สามารถหาเงินตราต่างประเทศมาจ่ายชำระค่าสินค้าและหนี้สินได้ ในที่สุดก็จะหนี้สินล้นพ้นตัวและล้มละลายทางการเงิน

488

สาเหตุของปัญหาขาดเสถียรภาพภายนอก

- การขาดดุลบัญชีเดินสะพัด เนื่องจาก
  - ขาดดุลการค้าอย่างต่อเนื่องและมูลค่าสูงขึ้นเรื่อย ๆ
  - ขาดดุลบริการ เช่นต้องสูญเสียเงินตราต่างประเทศจากการที่มีผู้ออกไปเที่ยวต่างประเทศมาก และต้องจ่ายค่าบริการขนส่ง บริการธนาคาร ฯลฯ แก่ต่างประเทศ
  - มีภาระต้องจ่ายดอกเบี้ยเงินกู้แก่เจ้าหนี้ในต่างประเทศเป็นจำนวนมาก
  - ชาวต่างชาติที่มาทำงานภายในประเทศ ส่งรายได้กลับออกไปเป็นจำนวนมาก

489

สาเหตุของปัญหาขาดเสถียรภาพภายนอก

- การขาดดุลบัญชีทุน เนื่องจาก
  - นักลงทุนต่างประเทศถอนเงินลงทุนกลับเป็นจำนวนมาก
    - เงินลงทุนในตลาดหลักทรัพย์
    - เงินลงทุนโดยตรง
  - เจ้าหนี้เรียกเงินกู้คืน และไม่ต่อสัญญาเงินกู้ใหม่ ทำให้ต้องหาเงินมาจ่ายหนี้คืนเป็นจำนวนมาก
  - อัตราดอกเบี้ยในต่างประเทศสูงมากโดยเปรียบเทียบ ทำให้เกิดกระแสเงินทุนไหลออกเป็นจำนวนมาก

490

การแก้ปัญหาดุลการชำระเงิน

- การแก้ปัญหาขาดดุลบัญชีเดินสะพัด อาจทำได้โดย
  - พยายามลดการนำเข้าสินค้าไม่จำเป็นด้วยมาตรการต่าง ๆ เช่น การรณรงค์ให้นิยมสินค้าที่ผลิตในประเทศ, การเพิ่มภาษีสินค้าเข้า, การกำหนดโควตาสินค้าเข้า แต่ทั้งนี้ต้องไม่ขัดกับข้อตกลงการค้าต่าง ๆ
  - จำกัดการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศด้วยการเก็บภาษีการเดินทางออกนอกประเทศ การห้ามข้าราชการเดินทางไปต่างประเทศโดยไม่จำเป็น เป็นต้น

491

การแก้ปัญหาดุลการชำระเงิน

- ส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศอย่างจริงจัง เพื่อดึงดูดเงินตราจากนักท่องเที่ยว
- ส่งเสริมการส่งออกสินค้าเพื่อหารายได้เข้าประเทศด้วยการช่วยภาคเอกชนในการเจรจาหาตลาดการค้าใหม่, ช่วยลดภาษีที่เกี่ยวข้องกับสินค้าส่งออก, ช่วยเหลือหาเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ และเจรจาให้ต่างประเทศลดการกีดกัน
- ส่งเสริมการเดินทางไปทำงานต่างประเทศที่จะสามารถนำรายได้ส่งกลับมาได้มาก

492

การแก้ปัญหาดุลการชำระเงิน

- ลดค่าเงินลง หรือรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนไม่ให้ค่าเงินบาทสูงเกินไป เพื่อให้ราคาสินค้าส่งออกถูกลงในสายตาต่างชาติ ในขณะที่สินค้านำเข้าจะแพงขึ้นในสายตาคนไทย

493

การแก้ปัญหาดุลการชำระเงิน

- การแก้ปัญหาขาดดุลบัญชีทุน อาจทำได้โดย
  - ส่งเสริมการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลงทุนในอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก ซึ่งจะทำให้ได้ทั้งเงินตราและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาในประเทศ
  - พัฒนาตลาดหลักทรัพย์ให้มีเสถียรภาพน่าเชื่อถือ เพื่อดึงดูดเงินตราต่างประเทศผ่านการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์

494

การแก้ปัญหาดุลการชำระเงิน

- ใช้นโยบายอัตราดอกเบี้ยสูง เพื่อจูงใจให้มีการนำเงินจากภายนอกมาให้กู้หาผลตอบแทนภายในประเทศ
- สร้างเสถียรภาพทางสังคมและการเมือง อย่าให้เกิดความปั่นป่วนวุ่นวาย เพราะการมีเสถียรภาพจะเป็นสิ่งจูงใจสำคัญต่อการลงทุนของนักลงทุนจากต่างประเทศ

495

การแก้ปัญหาดุลการชำระเงิน

- ข้อที่ต้องระวังในการดำเนินการแก้ปัญหาก็คือ
  - ความเสี่ยงจากการถอนเงินลงทุนกลับของนักลงทุนต่างประเทศ โดยเฉพาะผู้ลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ซึ่งสามารถถอนเงินออกไปได้อย่างรวดเร็ว
  - การใช้นโยบายอัตราดอกเบี้ยสูงเพื่อดึงดูดเงินลงทุนจะเป็นผลเสียต่อการตัดสินใจบริโภคและลงทุนภายในประเทศ

496

การแก้ปัญหาดุลการชำระเงิน

- การลดค่าของเงินเพื่อส่งเสริมการส่งออก อาจไม่เกิดผลดีมากดังที่คาดหวัง ถ้าหากประเทศคู่แข่งในการส่งออกก็ลดค่าเงินลง หรือในกรณีที่ประเทศคู่ค้าก็ประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจเช่นกัน
- ผลดีของการลดค่าเงินที่มีต่อการจำกัดการนำเข้า อาจไม่เกิดขึ้นถ้าสินค้าเข้าส่วนใหญ่เป็นสินค้าจำเป็น และวัตถุดิบที่นำเข้ามาเพื่ออุตสาหกรรมการส่งออก

497

บทที่ 12

วัฏจักรธุรกิจ (Business Cycle)

498

วัฏจักรธุรกิจ

- วัฏจักรธุรกิจ หมายถึงภาวะผันผวนขึ้น ๆ ลง ๆของกิจกรรมเศรษฐกิจ ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงเป็นช่วง ๆ 4 ช่วง (แต่ละช่วงมีระยะเวลาไม่แน่นอน)โดยจะเริ่มจากช่วงใดก็ได้ต่อไปนี้

1. ภาวะตกต่ำ (trough) การว่างงานสูง ความต้องการซื้อน้อยกว่ากำลังการผลิต (สินค้าเหลือขายมาก) กำไรต่ำ การลงทุนใหม่มีความเสี่ยงสูง

499

วัฏจักรธุรกิจ

2. เศรษฐกิจฟื้นตัว (recovery)หรือขยายตัว(expansion) การจ้างงานเพิ่ม รายได้และการบริโภคเพิ่ม มีการนำกำลังการผลิตที่เคยเหลือมาใช้จนเต็มที่ การลงทุนใหม่มีโอกาสดี
3. ภาวะรุ่งเรือง (peak) กำลังการผลิตถูกใช้เต็มที่ อาจเกิดขาดแคลนแรงงานหรือวัตถุดิบ ราคาสูง กำไรดี
4. ภาวะถดถอย (recession หรือ contraction) ผลผลิตลดลง การจ้างงานลดลง กำไรลดลง

500

วัฏจักรธุรกิจ

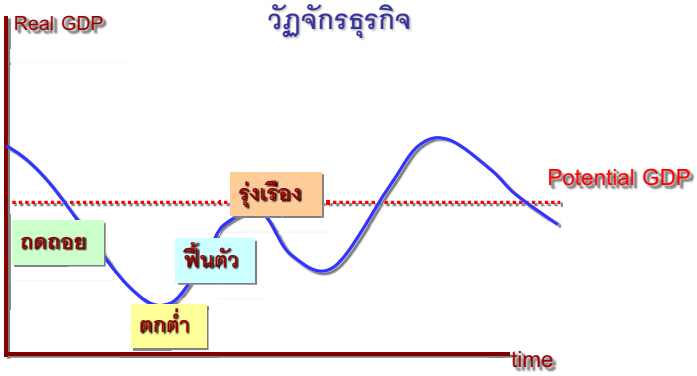

ช่วงเศรษฐกิจฟื้นตัวและรุ่งเรืองเรียกว่า "Boom"
ช่วงเศรษฐกิจถดถอยและตกต่ำเรียกว่า "Slump"

501

สาเหตุของวัฏจักรธุรกิจ

- ทฤษฎีที่อธิบายสาเหตุว่ามาจากปัจจัยภายใน (Endogeneous Theories) ได้แก่
  - ทฤษฎีนวัตกรรม
  - ทฤษฎีด้านจิตวิทยา
  - ทฤษฎีวงจรสินค้าคงคลัง
  - ทฤษฎีปริมาณเงิน
  - ทฤษฎีการใช้จ่ายต่ำเกินไป

502

สาเหตุของวัฏจักรธุรกิจ

- ทฤษฎีที่อธิบายสาเหตุว่ามาจากปัจจัยภายนอก (Exogeneous Theories) ได้แก่
  - ทฤษฎีจุดดับในดวงอาทิตย์
  - การเกิดวัฏจักรธุรกิจเนื่องจากปัจจัยอื่น

503

Endogenous Theories

- ทฤษฎีนวัตกรรม (innovation theory) นวัตกรรมหรือการคิดค้นใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นจะถูกต่อต้านในระยะแรก แต่ต่อมาจะเป็นที่ยอมรับ เกิดการลอกเลียนอย่างกว้างขวาง ทำให้มีการลงทุน การจ้างงานมากขึ้น (เศรษฐกิจ Boom) แต่จะมาถึงจุดหนึ่งที่นวัตกรรมเริ่มล้าสมัย การผลิตซบเซา การลงทุนลดลง (เศรษฐกิจ Slump) จนกว่าจะมีนวัตกรรมใหม่เกิดขึ้นจึงจะเข้าสู่ช่วง "Boom" ใหม่

504

Endogenous Theories

- ทฤษฎีด้านจิตวิทยา (Psychological theory) ถ้านักธุรกิจมองในแง่ดี จะทำให้การลงทุนเพิ่ม ผลิตเพิ่ม รายได้เพิ่ม (Boom) แต่ถ้าหากมองในแง่ร้าย การลงทุนจะลดลง การผลิตลดลง รายได้ลดลง (Slump) วัฏจักรธุรกิจเกิดเพราะนักธุรกิจมักมองในแง่ดีและแง่ร้ายสลับกันไป
- ทฤษฎีวงจรสินค้าคงคลัง (Inventory Cycle Theory) ถ้าสินค้าคงคลังเหลือน้อย จะนำไปสู่การผลิตเพิ่ม จ้างงานเพิ่ม (Boom) แต่พอผลิตมากขึ้นเรื่อย ๆ สินค้าคงคลังสะสมเพิ่มขึ้นมากเกินไป นำไปสู่การลดการผลิต (Slump)

505

Endogenous Theories

- ทฤษฎีปริมาณเงิน (Monetary theory) ถ้าธนาคารกลางเห็นว่าปริมาณเงินในระบบมีมากเกินไปจะดำเนินมาตรการลดปริมาณเงินลง เป็นผลให้เศรษฐกิจชะลอตัวและเข้าสู่ภาวะ Slump ได้ แต่ถ้าเห็นว่าปริมาณเงินน้อยเกินไปก็จะเพิ่มปริมาณเงินขึ้นทำให้เศรษฐกิจฟื้นตัวและขยายตัว (Boom)

506

Endogenous Theories

- ทฤษฎีการใช้จ่ายต่ำเกินไป (Underconsumption Theory) หรือผลิตมากเกินไป (Overproduction Theory) สินค้าเหลือขายมาก นำไปสู่การผลิตเพิ่ม ลดการจ้างงาน รายได้ลดลง (Slump)

507

Exogenous Theories

- ทฤษฎีจุดดับในดวงอาทิตย์ (Sunspot Theory) จากแนวคิดของ W.S.Jevons อธิบายได้ว่าการเกิดจุดดับในดวงอาทิตย์เป็นระยะจะทำให้เศรษฐกิจถดถอยและตกต่ำเป็นระยะตามไปด้วย เนื่องจากการเกิดจุดดับในดวงอาทิตย์มักทำให้ดินฟ้าอากาศแปรปรวน ผลผลิตการเกษตรเสียหายมาก
- ปัจจัยอื่น ๆ เช่น การเกิดสงคราม ความไม่สงบทางการเมือง เป็นต้น